

Право на държавите-членки

Всяка държава-членка на Европейския съюз (ЕС) разполага със свое собствено право и правна система. Правото на държавите-членки може да съдържа както закони на национално равнище (или национални закони, които са валидни на цялата територия на определена държава-членка), така и закони, които се прилагат само по отношение на определена област, регион или град.

Държавите-членки публикуват своето право на своя официален език или езици и то е правно обвързващо единствено на този език или езици. За информационни цели някои актове от правото на дадена държава-членка може да са достъпни на един или повече езици, различни от официалния език или езици.

Бази данни

Повечето държави-членки разполагат с национална база данни на своето право — можете да получите тази информация, като изберете едно от знамената, показани вдясно.

Освен това европейската база данни [N-Lex](#) съдържа връзки към повечето официални национални бази данни. N-Lex е текущ общ проект, управляван от [Европейската служба за публикации](#) и участващите национални правителства.

Понастоящем тя ви дава възможност да разгледате правото на 23 държави-членки.

В допълнение от [Европейския форум за държавни вестници](#) можете да достигнете уебсайтовете на организациите, които отговарят за публикуване на официалните вестници на държавите-членки на ЕС (както и някои страни кандидатки за присъединяване към ЕС и държавите от ЕАСТ).

От гледна точка на ЕС много от законите на държавите-членки в действителност прилагат правото на ЕС. По-специално такъв е случаят с националното право, което прилага директивите на ЕС. Ако търсите такива мерки за прилагане, с които държавите-членки са включили определени разпоредби от правото на ЕС, можете да използвате съответната функция за търсене на базата данни [EUR-Lex](#).

Източници на право

Правото на държавите-членки произтича от различни източници, по-специално конституцията, писаните закони или законодателството (което може да бъде прието на национално, регионално или местно равнище) и/или наредби на държавни агенции и др. Освен това съдебните решения на съдилищата на държавите-членки могат да се развият в [съдебна практика](#).

Области на правото

Обикновено правото на държавите-членки се разделя на частно и публично право.

- Частното право или гражданското право е областта на право в обществото, която касае отношенията между отделни лица или групи без намеса на държавата или правителството.
- Публичното право урежда отношенията между отделни лица и държавата, нейните субекти и органи, правомощията на последните и съответните процедури. Казано най-общо, публичното право се състои от конституционното право, административното право и наказателното право. Поради по-особеното естество на наказателното право то също така може да се разглежда като самостоятелна категория.

Ако искате да получите подробна информация относно правото на държавите-членки, моля изберете едно от знамената, показани вдясно.

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на

информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Във връзка с оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз в момента Комисията актуализира част от съдържанието на този уебсайт. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 14/02/2018

Право на държавите-членки - Белгия

Настоящият раздел съдържа кратък преглед на различните източници на правото в Белгия.

1. Какви правни инструменти или „източници на правото“ определят правните норми?

Правото е съвкупност от правни норми — писани или неписани, които уреждат социални отношения както между гражданите и властите, така и между самите граждани, и също така организират публичната администрация.

Прави се разлика между **формални** и **материални източници**. За разлика от формалните източници материалните не съдържат действителни правни норми. Примери за материални източници включват добросъвестност, справедливост и разумно поведение.

Има пет категории материални източници. Три от тях са задължителни — **законодателство, обичайно право и общите принципи на правото**. Другите два са просто „убедителни“ — **съдебна практика и правна доктрина**.

Законодателството е разгледано по-подробно в точки 3 и 5 по-долу. Законодателството се определя като писмени норми, приети от даден властимащ орган. Обичайното право се определя като неписано право, което действа, като се основава на обичаите и установените практики на хората като цяло, и по-специално на търговците. Общите принципи на правото изразяват по-висшите ценности, които дадено общество желае да зачита, например равенството между всички граждани, пропорционалността на нормите и предприетите мерки, както и принципа, че властите трябва да действат в съответствие със закона. Много от тези принципи са определени в така наречените правни максими, като например „*non bis in idem*“ (*забрана за налагане на повторно наказание за едно и също нарушение*) в наказателното законодателство и принципа „*lex posterior derogat legi priori*“ (*последващ закон отменя предходния*).

Съдебната практика и правната доктрина са убедителни източници на правото. Съдебната практика включва цялата съвкупност от решения, постановени от съдилищата. Съдебното решение е обвързващо само за страните по делото. В Белгия няма система от правни прецеденти. Единствените съдебни решения, които са всеобщо обвързващи, са тези, постановени от Конституционния съд (*Cour constitutionnelle*). Другите висши съдилища са Държавният съвет (*Conseil d'Etat*) (най-висшият административен съд) и Касационният съд (*Cour de cassation*) (най-висшият съд, който разглежда общото право).

Друг важен източник е **международното право**, което се състои по-специално от Договора за функционирането на Европейския съюз, регламентите и директивите на ЕС и Европейската конвенция за правата на човека. Освен това има много конвенции, сключени в рамките на международните институции, като ООН или Съвета на Европа (многостранни конвенции), или между Белгия и друга държава (двустранни конвенции). През последните десетилетия този източник на правото се е наложил като всеобхватен и неговото значение продължава да нараства. Много от разпоредбите, които са включени в тези инструменти, оказват пряко въздействие върху нашето ежедневие.

Сайтовете [Législation belge](#) (на френски) или [Belgische Wetgeving](#) (на нидерландски) предоставят достъп до база данни на **консолидираното законодателство на Белгия**. За търсене на нормативни текстове, които са все още в сила и са публикувани в Moniteur Belge от 1830 г. насам, могат да бъдат използвани търсачки и индекси. Все още обаче не са изцяло включени всички административни и фискални нормативни текстове, публикувани **преди 1994 г.**

2. Какъв е правният статут на общите принципи на правото, обичайното право и съдебната практика?

Вж. [въпрос 1](#).

3. Каква е йерархията на тези правни инструменти?

Лицата, които пребивават в Белгия, се подчиняват на различни категории правни норми. Те се подчиняват на норми, които са определени не само от белгийските федерални органи, но и на такива, определени от по-нисшестоящи инстанции като провинциите и местните административни райони⁽¹⁾. Белгия също така е член на различни международни

и наднационални организации, например ООН, Европейския съюз, Съвета на Европа и НАТО. Нормите, определени от тези организации, също се прилагат и за белгийските органи и население.

Не всички законодателни органи имат строго разграничени области на компетентност и не всички категории норми имат един и същи статут, така че могат да възникнат противоречия. Следователно съществува йерархия на нормите, като принципът е нормите от по-ниско равнище никога да не влизат в противоречие с такива от по-високо равнище.

Конституцията е най-важната правна норма на белгийското вътрешно законодателство. Тя урежда разделението на властите и начина, по който тези власти упражняват своите правомощия. Конституцията също така определя и основните ценности на обществото и основните права на гражданите. С решение от 27 май 1971 г. Касационният съд постановява, че всички международни и наднационални инструменти имат предимство пред националните инструменти, включително Конституцията. Ако има противоречие между регламент на ЕС и Конституцията, регламентът ще има предимство.

След Конституцията в низходящ ред се нареждат:

1. специалните закони (*lois spéciales*) (закони, които се приемат със специално мнозинство, определящи разпределението на видовете компетентност и основните правила за функциониране на публичните институции);
2. закони (*lois*), декрети (*décrets*) и наредби (*ordonnances*);
3. кралски укази (*arrêtés royaux*) и укази на правителството (*arrêtés de gouvernement*), които прилагат законите или декретите; и
4. министерски постановления (*arrêtés ministériels*).

4. Как нормите в наднационалните инструменти влизат в сила на национално равнище?

Регламентите на ЕС се прилагат пряко и белгийският законодателен орган не участва пряко в изпълнението им. Необходимо е обаче международните договори да бъдат одобрени и ратифицирани чрез вътрешното законодателство. В определени области всички законодателни органи в Белгия трябва да одобрят и ратифицират договорите, което обаче е мудна и отнемаща време процедура. Вътрешните законодателни органи също участват в прилагането на директивите на ЕС, тъй като това се изисква от вътрешното законодателство.

5. Кои са органите, които се очаква да приемат правните норми?

Три разделени конституционни власти съставляват белгийската федерална държава: законодателна власт, изпълнителна власт и съдебна власт. Законодателната власт изготвя законите, изпълнителната власт ги прилага, а съдебната власт решава споровете, които възникват в хода на прилагането на законите.

Федерална законодателна власт

Инициативата за федерално законодателство може да бъде започната от един или повече членове на Камарата на представителите, от един или повече членове на Сената, или от Краля (на практика неговите министри или държавни секретари). Това са трите компонента на законодателната власт в Белгия.

Даден закон може да се основава на предложение за закон (*proposition de loi*), внесено от член на Камарата или на Сената, или проектозакон (*projet de loi*), внесен от Краля (министрите са упълномощени от Краля да внасят проектозакони). Предложенията за закони и проектозакони са равнопоставени.

Инструментите за прилагане на федералното законодателство се изготвят от изпълнителната власт начело с Краля. Правомощия могат да бъдат делегирани на даден министър, от което следва и разграничението между кралските укази и министерските постановления.

Общности, региони, провинции и общини

Белгия е **федерална държава**, съставена от общности (*communautés*) и региони (*régions*). На свой ред общностите и регионите имат нормотворчески правомощия в съответствие с компетентността, която им е предоставена от Конституцията и някои специални закони.

Правомощията на общностите засягат по-специално културата и образованието, а тези на регионите — стопанската политика и опазването на околната среда. За да упражняват тези правомощия, всяка общност и всеки регион разполагат с парламент. **Общностите и регионите могат да изготвят закони**, наречени **декрети** (наредби в столичния регион Брюксел).

Заедно с членовете на парламента, правителствата на общностите и регионите формират законодателната власт на равнището на Европейския съюз, както и на регионално или общностно равнище (законодателна инициатива). Тези правителства трябва също така да прилагат всички приети декрети и наредби.

Белгия е разделена също така на **провинции** и **общини**. Провинциалните и общинските съвети (*conseils*) издават на съответното равнище **правилници** и **наредби** в областите, за които те отговарят, например обществена безопасност, събиране на отпадъци, култура, както и образованието на равнище провинция и община. Изпълнителният орган на провинцията (*collège provincial*) и общинската изпълнителна служба (*collège communal*) прилагат тези правилници (както и по-висши правни норми, каквито са законите, декретите, наредбите и указите, в рамките на своите правомощия).

На тези равнища присъстват две от трите вида власти: законодателната власт, упражнявана от парламентите на общностите и регионите, провинциалния съвет и общинския съвет, и изпълнителната власт, упражнявана от правителствата на общностите и регионите, и провинциалната и общинската изпълнителна власт. Съдебната власт не е разделена по този начин. Организацията на съдилищата е изключително компетентност на федерално равнище.

6. Каква е процедурата за приемането на тези правни норми?

Вж. [въпрос 5](#).

На федерално равнище Камарата на представителите, и при необходимост Сенатът, **гласуват проектозаконали или предложения за закони**, след евентуално разглеждане от Държавния съвет. След това те се предават на **Краля**, който **дав а своето съгласие и ги обнародва**, след като са били **заверени от съответния министър**.

7. Как нормите с национален произход влизат в сила?

Федералното законодателство влиза в сила, след като бъде прието и обнародвано от Краля. По правило законодателството влиза в сила десет дни след публикуването в Държавния вестник на Белгия освен ако не е предвидено друго⁽²⁾.

Законодателството на дадена федерална единица на държавата — декретите и наредбите — влиза в сила и се публикува от правителството на съответната федерална единица. То влиза в сила десет дни след публикуването му в *Moniteur Belge* освен ако не е предвидено друго.

8. Как се решават противоречия между различните правни норми в рамките на държавите членки?

Противоречията между правилно приети правни инструменти могат да бъдат решени по редица начини. Йерархията на нормите позволява избягването на повечето противоречия, но ако наистина възникнат такива, те трябва да бъдат решени.

Съгласно член 142 от Конституцията единствено Конституционният съд е компетентен да преразглежда законодателството за съвместимост с правилата, уреждащи правомощията на държавата, общностите и регионите. Тези правила са установени в Конституцията и в законодателството относно институционалната реформа в белгийската федерална държава.

Конституционният съд също така е оправомощен да се произнася в случаи, когато се твърди, че законодателството нарушава гарантираните от дял II (членове 8—32) на Конституцията основни права и свободи. Те включват принципа на равенство (член 10) и забраната за дискриминация (член 11). Конституционният съд също така може да преразглежда законодателството за съвместимост с член 170 (законност в данъчното право), член 172 (равенство в данъчното право) и член 191 (защита на чуждите граждани) от Конституцията.

Вж. също [Service public fédéral Justice](#) и специалния Закон от 6 януари 1989 г. относно Конституционния съд — „*législation consolidée*“.

Държавният съвет ⁽³⁾, действащ в съответствие с член 160 от Конституцията, урежда всички противоречия между инструментите на изпълнителната власт (укази и правилници) и тези на законодателната власт. Също така има Парламентарен комитет за преразглеждане, който разглежда конфликти на интереси.

-----
(1) Вж. [Service public fédéral Justice](#) (<https://justitie.belgium.be>), „*Législation consolidée*“, Конституцията от 1994 г. и специалния Закон от 8 август 1980 г. относно институционалната реформа, както и [федералния портал](#) под името „*La Belgique*“.

Фламандската общност с Фламандския съвет (известен също като Фламандския парламент).

Фламандската общност със Съвета на френската общност.

Немскоговоряща общност със Съвета на немскоговорящата общност.

Фламандският регион със същия Фламандски съвет.

Валонският регион със Съвета на Валонския регион.

Столичният регион Брюксел със Съвета на столичния регион Брюксел (за определени въпроси, организиран като Фламандски и френски комитети за въпроси на общността)

Общностите имат правомощия по:

1. културни дейности;
2. образование, с изключение на [...];
3. сътрудничество между общностите и международно сътрудничество, включително правомощия за сключване на договори по въпроси съгласно точки 1 и 2.

Всеки един от съветите на фламандската и френската общности издава декрети, приложими за тяхната територия, относно различни въпроси, свързани със сътрудничеството между общностите и международното сътрудничество, включително правомощия за сключване на договори. Съветът на немскоговорящата общност има същите правомощия.

Регионалните съвети имат правомощия по въпроси, свързани с териториално планиране, паметници и управление на селските райони, икономика, селско стопанство и т.н.

(2) Вж. [Service public fédéral Justice](#), „Législation consolidée“, Закон от 31 май 1961 г. относно използването на езиците в законодателството и изготвянето, публикуването и влизането в сила на законодателството и регламентите.

(3) Вж. [Service public fédéral Justice](#), „Législation consolidée“, консолидирани закони от 12 януари 1973 г. на Държавния съвет.

« [Правен ред — обща информация](#) | [Белгия — обща информация](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 06/08/2019

Право на държавите-членки - България

Настоящата страница предлага информация относно българската правна система, както и преглед на българското право.

Източници на правото

Вътрешноправни източници

Източниците на правото включват

- [Конституцията на Република България](#) (обнародвана в ДВ, бр. 56 от 13 юли 1991 г., изменена ДВ бр. 85 от 26 септември 2003 г., ДВ бр. 18 от 25 февруари 2005 г., ДВ бр. 27 от 31 март 2006 г., ДВ бр. 78 от 26 септември 2006 г. - Решение на Конституционния съд № 7/2006, ДВ бр. 12 от 6 февруари 2007 г., бр. 100 от 18.12.2015 г [DB1] .),
- законодателни актове и
- подзаконовни нормативни актове.

Съдебната практика не е формален източник на правото, но и има задължителна сила за правоприлагащите органи.

Европейски и международни източници на правото

Писмените правни инструменти включват Конституцията на Република България, международните договори, закони и подзаконовни нормативни актове (постановления, наредби, правилници, инструкции и заповеди).

Конституцията на Република България е акт с най-висша юридическа сила. Тя регулира организацията, принципите, правомощията и задълженията на държавните институции, както и правата и задълженията на гражданите.

Законът е нормативен акт, който урежда първично или въз основа на Конституцията обществени отношения, които се поддават на трайна уредба, според предмета или субектите в един или няколко института на правото или техни подразделения.

Всички законодателни актове се обнародват и влизат в сила три дни след датата на публикуването им, освен ако в самите актове е предвидено друго.

Министерският съвет издава **постановления**, когато приема правилници, наредби или инструкции и когато урежда съобразно законите неуредени от тях обществени отношения в областта на неговата изпълнителна и разпоредителна дейност.

Правилникът е нормативен акт, който се издава за прилагане на закон в неговата цялост. Той урежда организацията на държавни и местни органи или вътрешния ред на тяхната дейност.

Наредбата е нормативен акт, който се издава за прилагане на отделни разпоредби или други подразделения на нормативен акт от по-висока степен.

Инструкцията е нормативен акт, с който висшестоящ орган дава указания до подчинени нему органи относно прилагане на нормативен акт, който той е издал или чието изпълнение трябва да обезпечи.

Важно значение имат и други неписмени източници на правото, като **правният обичай** и **общите принципи на правото**.

Тълкувателните решения на върховните съдилища могат да се разглеждат като субсидиарен източник на правото.

Конституционният съд се произнася с решения, определения и разпореждания.

С решение съдът се произнася по съществото на спора.

Решенията на съда се обнародват в "Държавен вестник" в 15-дневен срок от приемането им и влизат в сила 3 дни след обнародването им.

Йерархия на правните норми

Конституцията на Република България е върховен закон. Върховенството на правото на ЕС не е специално установено в Конституцията, но се приема, че това право има предимство пред вътрешното право.

Съгласно член 5, алинея 4 от Конституцията международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

Законите са следващите по степен нормативни актове. Изпълнителната власт приема подзаконовни актове като постановления, наредби, решения, правилници, инструкции и заповеди.

Институционална рамка

Институции, които отговарят за приемането на правни норми

Законодателната власт се осъществява от Народното събрание. То има право да приема, изменя, допълва и отменя закони.

Въз основа и в изпълнение на законите Министерският съвет приема постановления, разпореждания и решения. С постановления Министерският съвет приема и правилници и наредби.

Министрите издават правилници, наредби, инструкции и заповеди.

Министерският съвет сключва международни договори, когато е упълномощен за това със закон. Народното събрание ратифицира (или отхвърля) международни договори, които:

- имат политически или военен характер

- се отнасят до участието на Република България в международни организации
- предвиждат коригиране на границата на Република България
- съдържат финансови задължения за държавата
- предвиждат участие на държавата в арбитражно или съдебно уреждане на международни спорове
- се отнасят до основните права на човека
- се отнасят до действието на закона или изискват мерки от законодателен характер за тяхното изпълнение
- изрично предвиждат ратификация
- предоставят на Европейския съюз правомощия, произтичащи от Конституцията.

Законотворчески процес

Приемане на Конституцията

Нова конституция се приема от Велико народно събрание, което се състои от 400 народни представители.

Народното събрание има право да изменя всички разпоредби на Конституцията, с изключение на тези, които попадат в правомощията на Великото народно събрание. Промяната в конституцията изисква мнозинство от три четвърти от гласовете на всички народни представители при три гласувания, проведени в три различни дни. Промяната в Конституцията се подписва и обнародва в "Държавен вестник" от председателя на Великото народно събрание в срок от седем дни от приемането ѝ.

Законодателна инициатива

Съгласно член 87 от Конституцията всеки народен представител и Министерският съвет имат право да внесат законопроект.

Законопроектът се приема от Народното събрание на две четения. По време на първото четене законопроектът се обсъжда в неговата цялост. Народните представители могат да внасят писмени предложения за изменение на законопроект, който е бил приет на първо четене, в срок, определен от Народното събрание. Народното събрание провежда задълбочен дебат по законопроекта и го приема на второ четене. Приетият законопроект се изпраща на президента на Република България, който подписва указ за обнародването му. Актът се обнародва в "Държавен вестник" и влиза в сила три дни след публикуването му, освен ако в акта не е предвидено друго.

Юридически бази данни

Държавен вестник е достъпен безплатно чрез интернет страницата на [Държавен вестник](#). Електронното издание включва закони, обнародвани от Народното събрание, постановления на Министерския съвет, международни договори, други правни актове, както и обяви за обществени поръчки, концесии и др.

Платените юридически бази данни като [Апис](#), [Сиела](#), и [Юридическа енциклопедия](#) предлагат пълен набор от правна информация, но достъпът до тях не е безплатен.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 11/06/2019

Право на държавите-членки - Чешка република

Тази страница ви предоставя информация за правната система и обща информация за правото в Чешката република.

Източници на правото

Чешкото право, което формира част от правната култура на континентална Европа, се основава на писаното право и включва закони и други законодателни инструменти, обнародвани международни договори, ратифицирани от чешкия Парламент [[📄 Парламент на Чешката република](#)], и решения на Конституционния съд [[📄 Конституционен съд](#)], с които се анулират цялостни законодателни разпоредби или части от такива.

Видове правни инструменти — описание

Правният ред на Чешката република се състои от цялото чешко законодателство и свързаните с него инструменти.

Най-важните законодателни инструменти са **законите** [*zákony*], т.е. сборници с правила за поведение, уреждащи основните области на живота на отделните индивиди и обществото. По-всеобхватните закони, известни под наименованието **кодекси** [*zákoníky*], уреждат цели области от правото и определят подробни правила по един систематичен начин. Законите, които обхващат цяла област от процедурното право и определят подробни процедурни разпоредби, се наричат **процедурни правила** (*řády*). Законите за най-важните държавни въпроси и за правата на гражданите и правата на човека (включително Конституцията на Чешката република и Хартата на основните права и свободи) са известни като **конституционни закони** [*ústavní zákony*] и за тяхното приемане има специална процедура.

Законите се придружават от вторично законодателство: **правителствени постановления, наредби на министерства или централни правителствени органи, и наредби на автономни регионални институции.**

Чешкото право включва също така и **международни споразумения**, ратифицирани от парламента и следователно задължителни за Чешката република. Международните споразумения се прилагат с предимство пред останалото законодателство дотолкова, доколкото едно международно споразумение има предимство пред националното законодателство, когато между тях има различия по даден въпрос.

Освен посочените по-горе видове нормативни актове, от приемането на Чешката република в Европейския съюз насам в страната се прилага също и **европейското право**, така както и в останалите държави членки.

Обичаят не е източник на право в Чешката република. В някои случаи обаче законът допуска да се взема предвид обичаят в контекста на определени области или правни принципи. В такива случаи това е посочено във въпросния закон и съдилищата могат да прилагат тези разпоредби. Следователно преобладаващият възглед е, че източник на правото не е самият правен принцип или обичаят, а законът, който се отнася към него.

Решенията на съда също не са източник на правото. От друга страна съдът не може да откаже да вземе решение, защото законът е непълен или двусмислен. Често той сам трябва да дава тълкувание по въпроса, на което другите съдилища след това до голяма степен базират решенията си, а това го превръща в *de facto* правен прецедент. Ако решението бъде публикувано в *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Сборника със съдебни решения и становища), където обикновено се публикуват основни решения на висшите съдилища, фактически това тълкувание се смята за източник на правото, въпреки че официално не е такъв.

Йерархия на източниците на правото

Правният ред в Чешката република е с йерархична структура. На върха е конституцията с останалите конституционни закони. Те са носители на най-голям правен авторитет и могат да бъдат изменени само с друг конституционен закон. Под тях следват обикновените закони, основата на вторичното законодателство, което е с най-малка правна тежест. Разпоредбите с по-малка правна тежест трябва да са съобразени с тези, които са по-високо в правната йерархия. Законодателство може да бъде отменяно или изменяно само чрез разпоредби със същата или по-голяма правна тежест. **Международните споразумения** са със специален статут. Както бе посочено по-горе, те са част от правния ред и при различия имат предимство дори пред конституционните закони.

Законодателство, произтичащо от закони — правителствени постановления, решения на президента на републиката от общ нормативен характер (например като тези за амнистия), нормативни разпоредби на министерства и други централни и местни органи на управление, делегирани наредби на регионални и общински власти. Такива разпоредби трябва да бъдат издадени въз основа на и в рамките на един закон и в обхвата на правомощията на законния орган.

По отношение на **европейското право** се прилага принципът на ЕС за върховенство на общностното право, както това се прави и в останалите държави членки. Съгласно този принцип европейското законодателство има предимство пред националното право на държавата членка (закони, наредби и др.), когато между тях има различия. Това важи с еднаква сила както когато различията са между националното право и първичното законодателство на Общността (учредителните договори), така и между националното право и вторичното законодателство на Общността (регламенти, директиви и др.).

По силата на предимството на европейското право при тълкуването не правят изключение дори върховните национални правни инструменти – европейското право има предимство дори пред конституциите и конституционните закони на държавите членки.

За да станат част от правото на Чешката република, международните споразумения, които са задължителни за страната, трябва да бъдат ратифицирани от парламента, при условие, че няма конституционен закон, който да предвижда съответното споразумение да бъде ратифицирано с референдум. Президентът на републиката ратифицира международните споразумения. След ратификацията версията на споразумението на чешки език трябва да се публикува в *Sbírka mezinárodních smluv* (Сборник с международни споразумения).

Институционална рамка

Институции, отговорни за приемането на нормативни актове

Законодателните правомощия в Чешката република са предоставени на парламента, който се състои от две камари:

- Камара на депутатите (200 депутати) и
- Сенат (81 сенатори).

Законодателен процес

Процесът на създаване на законите или законодателният процес започва с правото на инициатива. Отделни членове на парламента или групи от членове, Сенатът, правителството и регионалните власти имат право да предлагат нови закони и изменения на съществуващи. Само правителството може да предлага закони във връзка с държавния бюджет или със закриване на национални партии и само Камарата на депутатите може да взема решение по такива закони.

Правителството обаче има право да изрази становище по всеки проект на закон (законопроект). Камарата на депутатите най-напред обсъжда и ако е необходимо изменя проекта в три последователни четения.

Приемането на закона става с обикновено мнозинство на присъстващите депутати. Председателят на Камарата на депутатите след това изпраща възможно най-скоро приетия проект в Сената и Сенатът разполага само с 30 дни да го обсъди — за разлика от често продължителните обсъждания в Камарата на депутатите, които понякога продължават с месеци. В края на този период Сенатът трябва да одобри или отхвърли законопроекта или да върне негова изменена версия на Камарата на депутатите. Също така той може да реши изобщо да не обсъжда законопроекта. Ако Сенатът одобри проекта, реши да не го подлага на обсъждане или не изрази становище до края на срока, законът се счита за приет и се изпраща на президента на републиката за подпис. Ако Сенатът отхвърли законопроекта, Камарата на депутатите отново го подлага на гласуване. Законът се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство в Камарата на депутатите. Ако Сенатът върне в Камарата на депутатите изменение на законопроекта, долната камара подлага на гласуване версията, одобрена от Сената. Законопроектът се приема с обикновено мнозинство на депутатите. Ако Камарата на депутатите не приеме изменения от Сената законопроект, тя отново подлага на гласуване първоначалната версия на законопроекта, изпратена в Сената. Законът се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство от всички депутати (т.е. с най-малко 101 гласа). Изборните закони и някои други видове закони трябва да бъдат одобрени и от Камарата на депутатите и от Сената.

В рамките на 15 дни след като одобреният законопроект му бъде изпратен президентът на републиката може да реши да не го подпише и да го върне в Камарата на депутатите за допълнително обсъждане, като посочи своите основания. Това е известно като „вето на президента“. Камарата на депутатите може да отхвърли вето на президента с обикновено мнозинство на своите членове без изменение на проектозакона, в който случай законът се приема. В противен случай той не се приема.

Освен от президента на републиката законите се подписват също и от председателя на Камарата на депутатите и от министър председателя, въпреки че това е само формално.

Когато Камарата на депутатите е разпусната, Сенатът може да приема нормативни актове в някои области, налагащи незабавни действия, които иначе изискват да бъде приет закон. Правителството може да предложи на Сената мерки, които трябва да бъдат одобрени от Камарата на депутатите на нейното първо заседание, в противен случай отпадат.

Изключение в този законодателен процес са конституционните закони. За да бъдат приети такива закони, те трябва да бъдат одобрени с мнозинство от три пети от всички депутати (квалифицирано мнозинство) и с мнозинство от три пети от присъстващите сенатори, а не както се изисква за обикновените закони — с обикновено мнозинство (половината) от

всички присъстващи членове на парламента. Конституционните закони могат да се изменят или допълват само чрез други конституционни закони (т.е. когато Камарата на депутатите е разпусната, Сенатът не може да приема нормативни актове за тяхното изменение) и президентът не може да упражни вето над тях.

Министерствата, други административни агенции и самоуправляващи се регионални органи могат да издават детайлно вторично законодателство (наредби и постановления) в рамките на техните компетенции.

Валидност на законодателството

За да влезе в сила даден законодателен акт, той трябва да бъде публикуван. Конституционните закони, законите и други нормативни разпоредби (правителствени постановления, наредби на министерства и др.) се публикуват в *Sbírka zákonů* (Сборника със закони), който се издава от Министерството на вътрешните работи. Законодателството влиза в сила и става част от чешкото право в деня на публикуването му в *Sbírka zákonů*. В Сборника се вписва също и датата, от която всеки нормативен акт поражда действие. Това е датата, от която всеки е задължен да спазва въпросния нормативен акт. Ако не бъде посочена по-късна дата, нормативният акт поражда действие петнадесет дни след публикуването му. В случаи на актове от значим обществен интерес датата, на която се поражда действие, може да бъде изтеглена по-рано, но не може да предшества дата на публикуване. По този начин датата, от която даден нормативен акт поражда действие, може да съвпада с датата на влизането му в сила, но той никога не може да поражда действие преди влизането му в сила. Законодателството, прието от Сената, се публикува в *Sbírka zákonů* по същия начин, както законите; ратифицираните международни споразумения се публикуват в *Sbírka mezinárodních smluv* (Сборника с международни споразумения). Регионалните нормативни актове се публикуват в официалните вестници; общинските нормативни актове се показват на официалното табло за обяви на съвета в продължение на 15 дни, а след това посредством стандартни за съответния район средства.

Когато закони или отделни техни разпоредби противоречат на конституционния ред, или когато други правни инструменти или отделни техни разпоредби противоречат на конституционния ред или на закон, Конституционният съд решава дали да бъдат отменени.

За повече информация вижте текста на Конституцията: [Конституция](#).

База данни с правна информация

Базата данни с правна информация е собственост на и се поддържа от Министерство на вътрешните работи на Чешката република. Тя съдържа следната информация:

- раздел от официалния уебсайт на [Министерство на вътрешните работи](#) е посветен на [законодателството](#). Той съдържа копия в електронна форма (PDF) на [Сборника на закони](#) и [Сборника на международни договори](#) (част от официалния вестник). Сайтът няма официален статут или правна стойност. Автентичен е само печатният текст в Сборника със закони. Сайтът е обществено достъпен и в него можете да търсите текстовете на цели документи и метаданни във връзка с информацията, която ви е необходима.
- Секце Zákony ([Раздел Закони](#)) на Portál veřejné správy České republiky ([Чешкия правителствен портал](#)) съдържа пъли, актуализирани версии на законите и вторичното законодателство. Сайтът няма официален статут или правна стойност. В базата данни можете да търсите текстовете на цели документи или документи по тяхното наименование и номер.
- Информационната система [ISAP](#) ви предоставя достъп до базата данни, използвана за разпределяне на координиращите функции на документите на Съвета, както и на законодателните актове, публикувани в Официален вестник на ЕС. Тя следи също процеса на изпълнение, националния законодателен процес и процедурите за нарушение. Базата данни ви осигурява достъп до електронен архив на националните позиции, работните документи, таблиците на съответствие и др.

Съдебна практика

В Чешката република няма единен официален или частен сборник, който систематично да публикува основни решения на всички чешки съдилища, т.е. на Конституционния съд и на обикновените съдилища, които може да имат общи последици. Решенията на Конституционния съд се публикуват в *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu* (Сборник с решения и определения на Конституционния съд), издаван от С. Н. Веск в Прага. По отношение на решенията на обикновените съдилища систематично се публикуват само избрани решения на върховните съдилища, т.е. на Върховния съд и на Върховния административен съд. Избрани решения на Върховния съд и негови становища, чиято цел е да се консолидира съдебната практика на обикновените граждански и наказателни съдилища в обикновеното правосъдие, се

отпечатват в *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Сборник със съдебни решения и становища), публикуван от LexisNexis в Прага. Избрани решения и определения на Върховния административен съд се публикуват в *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (Сборник с решения на Върховния административен съд), публикуван от ASPI в Прага. Съдебната практика на обикновените съдилища не се публикува систематично; избрани решения понякога се публикуват в юридически издания.

Официалните електронни страници за търсене на съдебна практика на Конституционния съд и на Върховния съд и Върховния административен съд тук имат практическо значение, защото обхващат решенията на тези съдилища в тяхната цялост. Те инициират електронно търсене в сървъри на различни обикновени съдилища за показване на избрани решения от тяхната съдебна практика.

[Judikatura Ústavního soudu ČR](#) (съдебна практика на Конституционния съд)

[Judikatura Nejvyššího soudu ČR](#) (съдебна практика на Върховния съд)

[Judikatura Nejvyššího správního soudu](#) (съдебна практика на Върховния административен съд)

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Някои търговски бази данни:

[ASPI](#)

[LEXDATA](#)

[LEXGALAXY](#)

[SAGIT](#)

[TORI](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 19/06/2019

Право на държавите-членки - Дания

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [da](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Дания.

За информация относно датската правна система, моля посетете уебсайта на [правосъдното министерство на Дания](#) и [датския парламент](#).

Бази данни с правна информация

[Порталът за правна информация \(Retsinformation\)](#) предоставя на гражданите достъп до:

- Закони, административни наредби, договори, консолидирано законодателство
- Парламентарни документи
- Административни решения

- Решения на Омбудсмана

Порталът за правна информация съдържа цялото законодателство в сила към 1 януари 1985 г. и цялото законодателство, въведено след тази дата.

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 19/12/2017

Право на държавите-членки - Германия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [de](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация относно правната система на Германия.

Федерална република Германия е демократична, федерална и социална конституционна държава. Заедно с основните права, принципите на демократична, федерална и социална конституционна държава образуват неприкосновеното ядро на Конституцията на Германия, чието съблюдаване се гарантира от Федералния конституционен съд.

Източници на правото

Основата на всички източници на правото е конституцията на Германия: Основният закон на Федерална република Германия (Основен закон - **Grundgesetz**), който:

- установява фундаменталната структура и съществените структурни принципи на държавата и нейните най-висши [органи](#)
- определя принципите, въз основа на които се провеждат изборите за Бундестага (федералния парламент на Германия)
- урежда основата за статута и правата на свободно избраните членове на Бундестага
- очертава как е организиран Бундестагът и как провежда своята дейност.

Видове правни инструменти - описание

Основните **писмени източници** на германското вътрешно право са Основният закон, законодателството, законодателните инструменти и местните подзаконови нормативни актове. Освен това, има **неписмени източници** на правото, включително общите принципи, утвърдени в международното право, обичайното право и съдебната практика (в частност решения на Федералния конституционен съд).

Германия е федерална държава, съставена от 16 провинции – Länder. Съобразно с това, има **федерални закони**, които се прилагат на цялата територия на Федерацията, и **провинциални (Land) закони**, които имат правно действие само в рамките на съответната провинция. Всяка провинция има своя собствена конституция и, в границите на правната рамка, установена от Основния закон, също има правомощието да приема законодателство, както и законодателни инструменти и подзаконови нормативни актове.

Законодателната компетентност на Федерацията и провинциите е уредена подробно в Основния закон. В членове 71—74 се изброяват законодателните правомощия на Федерацията. При всички други случаи, компетентността е на отделните провинции.

Изключителна законодателна власт на Федерацията

В области, които са предмет на изключителната законодателна власт на Федерацията, провинциите имат правомощието да приемат законодателство само когато са изрично оправомощени за това с федерален закон (член 71 от Основния закон).

Съгласно член 73 от Основния закон, Федерацията притежава изключителна законодателна власт в следните **области** (*integralia*): всички въпроси, свързани с външната политика, отбраната (включително защитата на цивилното население), гражданството, свободата на движение, паспортите, адресната регистрация и личните карти, имиграцията, емиграцията и екстрадицията, валутата и парите, единството на митническото и търговското пространство, въздухоплаването, сътрудничеството между Федерацията и провинциите във връзка с полицейски разследвания на престъпления и закона за оръжията и взривните вещества.

Съвместни законодателни правомощия

В областите, предмет на съвместно законодателство, провинциите имат правото да приемат законодателство, при условие и до такава степен, че Федерацията не упражнява своите законодателни правомощия в същата област (член 72 от Основния закон). Правните **области**, предмет на съвместно законодателство, включват гражданско и наказателно право, закона за движение по пътищата, както и закона за образуването на сдружения, закона, свързан с пребиваването и установяването на чужди граждани, закона, свързан с икономически въпроси, трудово законодателство и някои аспекти на защитата на потребителите. Що се отнася до някои въпроси, изброени в член 74 от Основния закон като попадащи в обхвата на съвместното законодателство, Федерацията има правото да приема законодателство до степента и само при условие, че установяването на равни условия на живот в рамките на федералната територия или поддържането на правно или икономическо единство прави федералното регулиране необходимо в интерес на държавата.

Провинциалните закони не могат да влизат в конфликт с федерални закони. Член 31 от Основния закон гласи, че „**Федералният закон има върховенство пред провинциалните закони**“. Този принцип се прилага независимо от йерархичните статuti на конфликтните правни норми, като по този начин, например, федерален законодателен акт има предимство пред конституцията на дадена провинция.

Йерархия на правните норми

Основният закон оглавява йерархията на вътрешните правни норми. Той стои над всички други източници на вътрешното право и в качеството си на Конституция е инструментът, върху който се основава цялата законодателна система на Германия. Всяка законова разпоредба, приета в Германия, трябва да е съвместима с Основния закон както по форма, така и по съдържание. В тази връзка, в член 20, параграф 3 от Основния закон се посочва, че законодателната власт е обвързана с конституционния ред, а изпълнителната и съдебната власт — със закона и правосъдието. Освен това, законодателната, изпълнителната и съдебната власт са специфично обвързани с основните правила, установени в членове 1—19 от Основния закон, които са пряко приложимо право (член 1, параграф 3). **Върховенството на Основния закон** се защитава в основата си от Федералния конституционен съд.

В член 79, параграф 2 е постановено, че Основният закон може да се **изменя** само с мнозинство от две трети от членовете на Бундестага и две трети от гласовете на Бундесрата, органът, чрез който провинциите участват в приемането на закони в рамките на администрацията на федерацията, и по въпроси, касаещи Европейския съюз. Някои ключови елементи от Основния закон — напр. административното деление на федерацията на провинции, тяхното участие по принцип в законодателния процес, както и принципите, установени в членове 1—20, въобще не могат да се изменят (член 79, параграф 3).

Общите правила на **международното право** стоят под Конституцията, но над законите на федерацията и провинциите. Основният закон изрично гласи, че тези общи правила са неразделна част от федералните закони, че те стоят над тези закони и че пряко пораждат права и задължения за жителите на федералната територия (член 25). Тези общи правила на международното право с правно действие спрямо отделни лица (т.е. не просто правила, отнасящи се за държавата) включват например гарантирането на подходяща форма на правна защита за чужденци или „специалното правило“, съгласно което наказателните производства са предмет на условията на разрешението за екстрадиция на екстрадиращата чужда държава.

Законодателството стои под Конституцията. Законодателните правомощия на федерацията по отношение на провинциите са изброени подробно в Основния закон (членове 71—74). Законите се приемат от Бундестага заедно с Бундесрата. Законопроекти могат да се внасят в **Бундестага** от федералното правителство, от Бундесрата или от трибуната на Бундестага (от парламентарна група или 5 % от парламентарните членове). В Основния закон са посочени случаите, при които окончателното одобрение на даден закон от Бундестага изисква съгласието на **Бундесрата** (понастоящем —

съгласно статистическия материал, публикуван от [Бундесрата](#) на неговия уебсайт — около 45 % от всички закони). Що се отнася до останалите закони, приемани от Бундестага, Бундесратът може само да отправи възражение срещу приет от Бундестага законопроект, което възражение от своя страна може да бъде отхвърлено от Бундестага. Когато има различия в позициите на Бундестага и Бундесрата, може да бъде свикана обща комисия за съвместно разглеждане на законопроекти (т.нар. Комисия за посредничество), съставена от равен брой членове на Бундестага и Бундесрата (понастоящем от по 16 членове). Ролята на Комисията за посредничество е да изготви предложения за постигане на единодушие, макар че тя не може сама по себе си да взема решения от името на Бундестага и Бундесрата.

Нормативните актове са подчинени на законодателството и могат да се издават от федералното правителство, федерален министър или провинциалните правителства. **Подзаконовите нормативни актове** стоят под нормативните актове и могат да се издават от общ орган, организиран съгласно публичното право (напр. община).

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Германските закони се изготвят от парламентите на държавата. Поради това Бундестагът е най-важният законодателен орган. Той се произнася по всички закони, които попадат в рамките на сферата на компетентност на Германската федерация в законодателен процес, който изисква също така участието на Бундесрата.

Бундесратът, федералното правителство и членовете и парламентарните групи на Бундестага са оправомощени да внасят нови или преразгледани закони в Бундестага под формата на **законопроекти**. Тези законопроекти се обсъждат, разискват и гласуват в Парламента в съответствие с точно регулирана процедура.

Съгласно германската федерална система, провинциите притежават значителен дял от правомощията на държавата и поради това Бундесратът участва също в приемането на законодателство. **Всички закони се предават на Бундесрата за гласуване** и — в зависимост от естеството на предложеното законодателство — това може да доведе дори до отхвърлянето на някои предложения.

За по-подробна информация, моля направете справка на уебсайта на [Бундестага](#).

Процес на вземане на решения

Приемане на законодателство

Повечето законопроекти и точки за разискване се изготвят от федералното правителство. В качеството си на централен орган на изпълнителната власт то има най-голям опит в прилагането на законодателството и притежава преки познания за това кога са необходими на практика нови нормативни разпоредби.

Въпреки това, не само федералното правителство, но също и Бундесратът и членовете на германския Бундестаг са оправомощени да **вносят законопроекти**, които се превръщат в нови законодателни актове.

Инициативи, предприемани от федералното правителство или Бундесрата

Ако федералното правителство желае да измени или въведе даден закон, федералният канцлер трябва най-напред да предаде законопроекта на **Бундесрата**.

По правило, тогава Бундесратът разполага със срок от 6 седмици, в които да представи свои коментари по законопроекта, на които правителството от своя страна може да отговори с писмено възражение. След това федералният канцлер предава законопроекта на Бундестага с коментарите на Бундесрата. Изключение от тази процедура е **проектът на Закона за бюджета**, който се предава едновременно на Бундесрата и Бундестага.

Подобна процедура се прилага, когато се внасят законодателни инициативи от Бундесрата. След като мнозинството от членовете на Бундесрата са гласували в полза на даден законопроект, той най-напред се предава на федералното правителство, което изказва коментари по него, обикновено в рамките на 6 седмици, и след това се препраща на Бундестага.

Инициативи, предприемани от трибуната на Бундестага

Проекти на закони могат да се внасят и от членове на Бундестага, като в този случай те трябва да бъдат подкрепени или от **поне една от парламентарните групи**, или от **поне 5 % от членовете на Бундестага**.

Внесените по този начин законопроекти не трябва най-напред да се предават на Бундесрата. Поради това понякога правителството урежда внасянето на особено **спешни законопроекти** от неговите парламентарни групи в Бундестага.

Разпространение на печатни материали

Преди даден законопроект да може да бъде разискван в Бундестага, той най-напред трябва да се предаде на председателя на Бундестага, след което се регистрира и отпечатва от администрацията.

След това той се разпространява до всички членове на Бундестага и Бундесрата и до федералните министерства като печатен документ на Бундестага.

Веднага щом законопроектът бъде добавен в **дневния ред на пленарната зала**, първият етап от неговото приемане в парламента приключва: тогава той може да бъде **официално внесен** за обсъждане в Бундестага.

Три четения в пленарна зала

По правило, законопроектите се разискват 3 пъти в пленарната зала на Бундестага — тези дебати са известни като четения.

По време на първото четене дебат се провежда само ако това е било договорено в Съвета на старейшините (т.е. специален изпълнителен орган на Бундестага) или ако се изисква от някоя от парламентарните групи. Най-често това се случва, когато законодателни проекти съдържат особени противоречия или са от специален интерес за обществеността.

Основната цел на първото четене е да **определи една или няколко комисии**, които да разгледат законопроекта и да го подготвят за второ четене. Това се прави въз основа на препоръки, отправени от Съвета на старейшините.

Ако са определени няколко комисии, една от тях поема цялостната отговорност за разискванията и носи отговорност за приемането на законопроекта от парламента. Другите комисии са приканени да представят своите становища по законопроекта.

Законодателна работа в комисиите

Подробната работа по законодателството се провежда в постоянните комисии, които се състоят от членове на всичките парламентарни групи. Членовете на комисии се запознават с материята и я разискват по време на своите заседания. Те могат също така да канят на публични заседания експерти и представители на групи по интереси.

Успоредно с извършваната от комисиите работа, парламентарните групи създават **работни групи**, в които се разглеждат съответните въпроси и се изработват техните собствени позиции.

Не е необичайно да се изграждат „мостове“ между парламентарните групи в комисиите. Повечето законопроекти се преразглеждат в по-голяма или по-малка степен в резултат на сътрудничество между управляващите и опозиционните парламентарни групи.

След приключване на разискванията, комисията с цялостната отговорност за даден законопроект **представя в пленарна зала доклад** относно протичането на и резултатите от разискванията. Предложеното от нея решение създава основата за второто четене, което следва да се проведе в пленарната зала.

Дебати по време на второто четене

Преди второто четене всички членове получават публикуваната **препоръка за решение** в печатна форма. По този начин те са добре подготвени за дебата. Парламентарните групи също така допълнително координират своите позиции по време на вътрешни заседания преди този дебат, с цел да изработят единна позиция по време на второто четене.

След общия дебат всички разпоредби на законопроекта могат да се разглеждат поотделно. Въпреки това, по правило пленарната зала преминава директно към гласуване на законопроекта в неговата цялост.

Всеки член на Бундестага може да внася **предложения за изменения**, които след това веднага се разглеждат в пленарната зала. Ако пленарната зала приеме измененията, новата версия на законопроекта трябва най-напред да се отпечата и разпространи. Въпреки това, тази процедура може да бъде съкратена със съгласието на две трети от присъстващите членове. Тогава е възможно третото четене да започне веднага.

Гласуване по време на третото четене

Допълнителен дебат се провежда по време на третото четене само ако това е изискано от някоя парламентарна група или от поне 5 % от членовете на Бундестага.

На този етап вече не могат да се внасят предложения за изменения от отделни членове, а само от някоя от парламентарните групи или от 5 % от членовете на Бундестага. Освен това, предложения могат да се внасят само за изменения, приети по време на второто четене.

Окончателното гласуване се провежда в края на третото четене. Когато председателят на Бундестага паиска да бъде гласувано в полза на законопроекта, против него или за въздържане, членовете отговарят със ставане от своите места.

След като даден законопроект събере необходимото мнозинство в пленарната зала на Бундестага, той се предава на Бундесрата като закон.

Съгласие на Бундесрата

Чрез Бундесрата провинциите участват в оформянето на всеки елемент от законодателството. В тази връзка правата на Бундесрата за участие в законодателния процес са точно определени.

Бундесратът не може да прави изменения по закон, приет от Бундестага. Въпреки това, ако Бундесратът не даде своето съгласие за даден закон, той може да изиска свикване на **Комисията за посредничество**. Комисията за посредничество се състои от равен брой членове на Бундестага и Бундесрата.

За някои законопроекти съгласието на Бундесрата е задължително изискване. Те включват, например, закони, които засягат финансовите и административните компетентности на провинциите.

Когато става въпрос за законопроекти, срещу които Бундесратът може да отправи възражение, Бундестагът може да въведе даден закон в сила дори ако не е било постигнато споразумение в Комисията за посредничество. Това обаче изисква друго гласуване, с което Бундестагът приема законопроекта с абсолютно мнозинство.

Влизане в сила

След като даден законопроект е бил одобрен от Бундестага и Бундесрата, той трябва да премине през няколко допълнителни етапа, преди да може да влезе в сила.

Закон, който е бил приет, най-напред се отпечатва и предава на **федералния канцлер** и на **компетентния федерален министър**, които го **приподписват**.

След това федералният президент получава закона за подписване за влизане в сила. Той преглежда дали законът е бил одобрен **в съответствие с Конституцията** и дали няма видими съществени противоречия с Основния закон. След като тези проверки бъдат извършени, федералният президент подписва закона и нарежда той да бъде публикуван във Федералния държавен вестник (**Bundesgesetzblatt**).

На този етап законът се обнародва. Ако в закона не е посочена конкретна дата за влизането му в сила, това става на 14-я ден след деня на публикуване на броя на Федералния държавен вестник, който съдържа закона.

За по-подробна информация, моля направете справка на уебсайта на германския парламент ([🇩🇪 Бундестаг](#))

Бази данни с правна информация

Чрез своята база данни с германска правна информация ([🇩🇪 JURIS](#)), федералното министерство на правосъдието предоставя, измежду друго, **федералното законодателство** в неговата актуална валидна версия. Пълен набор на по-ранните версии също е включен, както и закони, които са били публикувани, но все още не са влезли в сила.

Базата данни също съдържа **Договора за обединение** и наредби на бившата ГДР, които все още се прилагат във Федерална република Германия.

Законодателството на федералните провинции (Länder) е пълно и актуално.

Някои закони са налични и на английски език: например:

- [🇩🇪 Гражданският кодекс \(BGB\)](#),
- [🇩🇪 Наказателният кодекс \(StGB\)](#),
- части от [🇩🇪 Встъпителния акт на Гражданския кодекс \(EGBGB\)](#).

Достъпът до базата данни **не е безплатен**.

Две бази данни с правна информация, съдържащи почти цялото текущо федерално законодателство (включително подзаконовите нормативни актове), са достъпни за заинтересовани граждани безплатно през сайта на [Gesetze im Internet](#) и чрез сайта на [Федералното министерство на правосъдието](#). И двете бази данни се предоставят от федералното министерство на правосъдието заедно с Juris GmbH.

Освен това, федералното министерство на вътрешните работи — в сътрудничество с Juris GmbH — е създадо база данни за публикуването на федерални наредби

Връзки по темата

[Федерално правителство на Германия](#)

[Встъпителен акт на Гражданския кодекс](#)

[Наказателен кодекс](#)

[Граждански кодекс](#)

[Бундестаг](#)

[Органи](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 20/02/2013

Право на държавите-членки - Естония

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [et](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация за правната система на Естония и обща информация за естонското право.

Източници на правото

Естония е част от правната система на континентална Европа (гражданскоправна система). Най-важните източници на правото са правните актове, като Конституцията, правото на Европейския съюз, международните договори, законите и подзаконовите нормативни актове.

Тълкуването на правните норми се осъществява от съда от най-висша инстанция — Върховния съд — а коментарите на експерти също служат като отправни точки (например текстът на Конституцията със съответните коментари). Съдебните решения не създават права и по правило съдебните решения, постановени от съдилищата от по-висша инстанция, не са задължителни за съдилищата от по-нисша инстанция. Въпреки това Върховният съд, който изпълнява и функциите на конституционен съд, има правомощия да обявява правни инструменти за противоконституционни, ако те не са в съответствие с Конституцията или с правни инструменти, които имат предимство пред тях. При разглеждане на конкретни случаи никой съд не може да приложи такъв инструмент, а съдилищата са оправомощени да не прилагат всеки правен инструмент, който противоречи на Конституцията. Впоследствие Върховният съд, в ролята си на конституционен съд, разглежда подробно казуса и има правомощието да обяви такъв инструмент за противоконституционен (но не и да го отмени).

Общопризнатите принципи и норми на международното право са неразделна част от правната система на Естония.

Видове правни инструменти — описание

Конституция — съгласно чл. 3, ал.1 от Конституцията държавната власт се осъществява изключително съгласно Конституцията и приетите в съответствие с нея закони.

Закони — съгласно член 65 от Конституцията закони се приемат от Riigikogu (естонския парламент), на който принадлежи законодателната власт. Законите се приемат в съответствие с Конституцията и се обнародват по предписания начин в Riigi Teataja (Държавен вестник). Само закони, които са обнародвани, подлежат на принудително изпълнение.

Подзаконов акт — съгласно членове 87 и 94 от Конституцията правителството и министрите имат правомощия да издават подзаконови актове въз основа на и за осигуряване на съответствие с даден закон. С цел разрешаване на въпроси с местно значение или в случаи, определени със закон, съветите на органите на местното самоуправление също имат правомощия да издават подзаконови актове. Подзаконовият акт е по същество акт с общо действие. Подзаконови актове могат да се издават само в рамките на ограничен кръг правомощия, определени със закон. Освен на правителството, право да издават подзаконови актове е предоставено и на други самостоятелни юридически лица — публичноправни юридически лица (университети) и публични органи. Освен това, съгласно член 154, алинея 1 от Конституцията, на съветите на органите на местното самоуправление, както и на Eesti Pank (естонската централна банка) съгласно член 111 също са предоставени правомощия да издават подзаконови актове.

Правителството и министрите имат правомощия да издават подзаконови актове въз основа и с цел изпълнение изискванията на даден закон. Подзаконови актове, издадени от правителството или от даден министър, влизат в сила на третия ден след публикуването им в Държавен вестник, освен ако в самия подзаконов акт не е предвидено друго.

Административно нареждане — отделен административен акт, с който публичноправна администрация взема решение по различни правни въпроси и осъществява тяхната организация. Съгласно член 87, алинея 6 от Конституцията правителството издава административни нареждания въз основа и за осигуряване на съответствие с разпоредбите на закон. На министър-председателя, областните управители и органите на местното управление също са предоставени правомощия да издават административни нареждания.

Решение — индивидуален административен акт, който е издаден въз основа на административно оспорване или жалба, или с който се налагат санкции. Решения се вземат също от парламента, съветите на органите на местното самоуправление, Националната избирателна комисия и съдилищата.

Нареждане — съгласно член 94 от Конституцията министрите издават нареждания въз основа на и в изпълнение на изискванията на даден закон. Наредването включва общ задължителен етичен кодекс по въпроси, свързани със службата в министерството или с определяне на структурата и организацията на работата на държавните органи, действащи под юрисдикцията на определено министерство.

Международни договори и предимство на правото на Европейския съюз — съгласно член 3, алинея 1 от Конституцията, общопризнатите принципи и норми на международното право са неразделна част от правната система на Естония. Член 123 от Конституцията гласи, че Република Естония не сключва международни договори, които противоречат на Конституцията. Актът за изменение на Конституцията прогласява принципа за предимство на правото на Европейския съюз. Съгласно член 2 от този акт, Естония е член на Европейския съюз, но Конституцията на Естония се прилага, като се вземат предвид правата и задълженията по Договора за присъединяване. Ако естонските закони или други правни инструменти са в противоречие с международните споразумения, ратифицирани от парламента, се прилагат разпоредбите на международното споразумение.

Международни споразумения влизат в сила в съответствие с предвидената в тях процедура.

Прилагането на чуждестранното право е уредено в Закона за международното частно право.

Ако по силата на даден закон, международно споразумение или сделка трябва да се прилага чуждестранното право, то се прилага от съда, независимо от това дали е представено заявление за тази цел. Чуждестранното право се прилага в съответствие с неговото тълкуване и прилагане в практиката в съответната държава. Чуждестранното право не се прилага, ако това би довело до явно противоречие с основните принципи на естонското законодателство (обществения ред). В такива случаи се прилага естонското законодателство.

Указ — съгласно член 109 от Конституцията, когато е невъзможно да се свика парламентът, президентът на републиката може в случай на неотложна държавна необходимост да издаде указ със силата на закон. Този указ трябва да бъде приподписан от председателя (говорителя) на парламента и министър-председателя. Съгласно Конституцията президентът може да издава:

- специални укази в случай на неотложна държавна необходимост и когато е невъзможно да се свика парламентът;
- извънредни укази в случай на неотложна държавна необходимост, когато правителството е обявило извънредно положение и когато е невъзможно да се свика парламентът или няма достатъчно време за свикването му.

Указ, издаден от президента на републиката, влиза в сила на десетия ден след публикуването му в Държавен вестник, освен ако в самия указ не е предвидено друго.

След свикването на парламента, президентът внася указите за разглеждане от парламента, който незабавно приема акт за тяхното утвърждаване или отмяна. Съгласно член 110 от Конституцията, президентът на републиката не може да издава указ за въвеждане в действие, изменение или отмяна на Конституцията, на законите по член 104 от Конституцията и на законите за определяне на националните данъци и държавния бюджет.

Йерархия на правовите норми

Йерархията на правните актове е следната: Конституцията, правото на Европейския съюз, международните споразумения, законите и указите, подзаконовите актове, издадени от правителството и подзаконовите актове, издадени от министрите. Освен основните правни актове има също самостоятелни правни актове, които се издават въз основа на закон и по йерархия стоят по-долу от законите и подзаконовите актове. Правните актове на всяко равнище трябва да са в съответствие с тези от по-високите равнища.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Организацията на институциите в Естония се основава на принципа на разделение на властите (член 4 от Конституцията).

Законодателната власт принадлежи на парламента. Съгласно член 103 от Конституцията, членовете на парламента, парламентарните политически групи, парламентарните комисии, правителството и президентът на републиката имат право да инициират законодателни предложения. Само президентът на републиката обаче може да инициира поправки на Конституцията. Парламентът обсъжда законодателните предложения и взема решение за тяхното приемане като закон или за отхвърлянето им.

Въз основа на решение, взето с абсолютно мнозинство на неговите членове, парламентът има право да направи предложение за проекти на нормативни актове до правителството на републиката, които то да инициира по желание на парламента.

Парламентът има право да подложи проектозакон или въпрос от национално значение на референдум. Резултатът от референдума се определя с мажоритарния вот на участвалите в референдума. Закони, приети с референдум, незабавно се обнародват от президента на републиката. Решенията, взети на референдум, са задължителни за всички публични органи. Ако проектозакон, подложен на референдум, не получи мажоритарен вот на подкрепа, президентът на републиката обявява извънредни парламентарни избори. Въпроси, свързани с бюджета, данъците, финансовите задължения на държавата, ратифицирането или денонсирането на международни споразумения, обявяването или отмяната на извънредно положение и националната отбрана не могат да бъдат поставяни на референдум.

Изпълнителната власт се упражнява от правителството. В повечето случаи правителството на републиката подготвя проектозакона и го внася в парламента. Проектозаконите се внасят в правителството от министрите, като трябва да са проведени предварителни консултации между министерствата.

Канцлерът на правосъдието и генералният одитор участват в заседанията на правителството с право на изказване. Предложенията им не са обвързващи за правителството, но в повечето случаи техните препоръки и предложения се вземат под внимание. Ако канцлерът на правосъдието и генералният одитор сметнат това за необходимо, те могат да внесат предложенията си направо в съответната парламентарна комисия, която разглежда законодателното предложение. Съгласно член 139 от Конституцията, канцлерът на правосъдието анализира всички представени му предложения за законодателни промени, за приемане на нови закони и за работата на държавните органи и при необходимост представя доклад в парламента. Ако канцлерът на правосъдието смята, че даден правен акт, приет от законодателната власт, изпълнителната власт или местната власт, противоречи на Конституцията или на закон, той/тя прави предложение до органа, приел акта, за привеждането му в съответствие с Конституцията или със съответния закон в срок от 20 дни. Ако в този срок актът не бъде приведен в съответствие с Конституцията или със съответния закон, канцлерът на правосъдието внася във Върховния съд предложение за обявяването на акта за невалиден на основание член 142 от Конституцията.

Президентът на републиката обнародва или отказва да обнародва законите, приети от парламента. Във втория случай президентът връща закона заедно със своите основания в парламента за ново обсъждане и решение.

Министерството на правосъдието публикува приетите закони, обнародвани от президента на републиката, в официалното издание на естонския Държавен вестник.

Процес на вземане на решения

Законодателният процес в Естонския парламент се състои от следните етапи:

- Инициране на законодателно предложение;
- Обсъждане на законодателно предложение;
- Приемане на законодателно предложение.

Инициатива

Съгласно член 103 от Конституцията, правителството, членовете на парламента, парламентарните политически групи, парламентарните комисии и президентът на републиката имат право да инициират законодателни предложения. Само президентът обаче може да инициира поправка на Конституцията. Законодателните предложения трябва да отговарят на техническите правила, приети от Съвета на парламента, и на законодателните и техническите правила, приети от правителството. Съветът на парламента разпределя законодателните предложения между постоянните парламентарни комисии, отговарящи за предложенията.

Обсъждане на законодателно предложение

Законодателните предложения се подготвят за пленарното заседание на парламента от постоянна парламентарна комисия (Правната комисия, Конституционната комисия, Икономическата комисия и др.). По предложение на отговорната комисия, законодателното предложение се включва в дневния ред на пленарното заседание на парламента.

Съгласно правилника за вътрешния ред и дейността на парламента, законодателните предложения се разглеждат на първо четене в срок от седем пленарни работни седмици на парламента след внасянето им. Те се обсъждат на пленарно заседание на парламента на три четения, като на първото се разглеждат общите принципи, на които се основава законодателното предложение. Ако в хода на разискванията няма направени предложения от отговорната комисия или от политическа група за отхвърляне на законодателното предложение, първото четене приключва без гласуване. След първото четене членовете на парламента, парламентарните комисии и политическите групи имат на разположение 10 работни дни за внасяне на предложения за промени. По предложение на отговорната комисия председателят на парламента може да определи друг срок за внасяне на предложения за промени.

Отговорната комисия разглежда всички предложени промени и решава дали да ги вземе под внимание при изготвянето на новия текст на законодателното предложение. Тя изготвя нов вариант на законодателното предложение за второто четене, като включва всички одобрени промени, както и всички промени, направени от самата нея. Тя изготвя също обяснителна записка за второто четене, която включва информация, свързана с обработката на законодателното предложение, като например основанията за приемането или отхвърлянето на предложените промени и позициите на лицата, иницирали и внесли законодателното предложение, както и на участвалите в процеса експерти и други лица.

Законодателното предложение се включва в дневния ред за второ четене по предложение на отговорната комисия. По предложение на Съвета на парламента, на отговорната комисия или на лицето, иницирало законодателното предложение, парламентът може да спре второто четене на предложението без гласуване. Ако предложението за спиране на четенето е внесено от политическа група, то се подлага на гласуване. В случай на спиране на второто четене на законодателно предложение, все пак могат да се внасят предложения за промени. Ако второто четене в парламента не бъде спряно, то се счита за приключено и законодателното предложение се изпраща на трето четене.

След края на второто четене може да бъде поставено на гласуване проекторешение на парламента.

Отговорната комисия изготвя окончателния текст на законодателното предложение за третото четене, като прави езикови и технически подобрения след приключването на второто четене. Тя може да изготви обяснителна записка за третото четене, която включва общ преглед на направените промени след приключването на второто четене. При третото четене на законодателното предложение се открива обсъждане, по време на което представители на политическите групи правят изявления. На третото четене законодателното предложение се поставя на окончателно гласуване.

Приемане

Закони и парламентарни решения се приемат чрез явно гласуване в парламента. Окончателното гласуване се провежда по време на третото четене на проектозаконите. Броят на членовете на парламента, необходими за гласуване в полза на приемането на даден закон, е определен в членове 73 и 104 от Конституцията, в съответствие с които законите се категоризират като:

- конституционни закони, т.е. закони, изискващи абсолютно мнозинство от членовете на парламента (повече от половината от 101-я членове на парламента трябва да са гласували „за“, за да бъде приет законът); или
- обикновени закони, т.е. закони, изискващи обикновено мнозинство (по-голям брой членове на парламента трябва да са гласували „за“ приемането на закона от гласувалите „против“).

Следните закони могат да бъдат приемани или изменени само с абсолютно мнозинство от членовете на парламента:

- Законът за гражданството;
- Законът за парламентарните избори;
- Законът за президентските избори;
- Законът за местните избори;
- Законът за референдума;
- Правилникът за дейността на парламента и правилникът за вътрешния му ред;
- Законът за възнаграждението на президента на републиката и на членовете на парламента;
- Законът за правителството;
- Законът за завеждане на съдебното производство срещу президента на републиката и членове на парламента;
- Законът за културната автономия на националните малцинства;
- Законът за държавния бюджет;
- Законът за Eesti Pank (естонската централна банка);
- Законът за сметната палата;
- Законът за организацията на съдилищата и закони относно съдебните производства;
- Правни актове относно външните и вътрешните заеми и задължения на държавата, свързани със собственост (proprietary obligations of the State);
- Законът за извънредното положение;
- Законът за националната отбрана в мирно време и Законът за националната отбрана във военно време.

След приемането на закон или решение на парламента, те се подписват от председателя на парламента, или в негово отсъствие — от заместник-председателя на парламента, председателствал заседанието, най-късно на петия работен ден след приемането им.

Обнародване

След приемането и подписването на закон, той се изпраща до президента на републиката за обнародване. Президентът на републиката може да откаже да обнародва закон, приет от парламента, и може да го върне в 14-дневен срок от получаването му, заедно със своите основания, в парламента за ново обсъждане и решение. Ако даден закон, който е бил върнат от президента на републиката, бъде приет от парламента за втори път в неизменен вид, президентът на републиката обнародва закона или предлага Върховният съд да обяви закона за неконституционен. Ако Върховният съд установи, че законът е в съответствие с Конституцията, президентът на републиката трябва да го обнародва.

Закон влиза в сила на десетия ден след публикуването му в Държавен вестник, освен ако в самия закон не е предвидено друго.

Публикуване на правни актове

Най-важните правни актове и международни договори се публикуват в Държавен вестник. Законите и подзаконовите актове придобиват юридическа сила след публикуването им в Държавен вестник.

📄 *Riigi Teataja* (Държавен вестник) е официалното онлайн издание на Естония и централната база данни за правни актове. От 1 януари 2010 г. *Riigi Teataja* се издава само в интернет като официално онлайн издание.

От 1 януари 2011 г. насам Министерството на правосъдието издава Държавен вестник.

Кратко описание на съдържанието

В Държавен вестник се публикуват закони, подзаконови актове, международни договори, решения на парламента, постановления на правителството, както и друга важна информация, като например преводи на правни актове и процедурна информация относно проектозакони.

Мнозинството от актовете, приети от 1990 г. насам, са налични в Държавен вестник.

От 1 юни 2002 г. насам в Държавен вестник се публикуват официални консолидирани текстове на закони, укази на президента на републиката, правилници и наредби на правителството, наредби на министри, наредби на управителя на Естонската централна банка и наредби на Националната избирателна комисия. Консолидирани текстове на парламентарни решения се публикуват от 1 юни 2010 г. насам, а консолидирани текстове на наредби на местните органи — от края на 2011 г.

При всяко изменение на такива правни текстове се съставя нова консолидирана версия, съдържаща промените, която се публикува заедно с акта за изменение и с информация кога той ще влезе в сила. Консолидираните текстове са официални и на тях могат да се правят позовавания в процеса на правоприлагане. Те имат правна сила.

При тяхното публикуване всички правни актове се подпечатват електронно. Всеки може да провери електронния печат, който гарантира, че актът е останал непроменен след неговото публикуване. Всички публикувани актове са свързани също и с електронен времеви печат, който позволява откриването на всички случаи на неразрешено обработване.

Можете да преглеждате консолидираните текстове, които са в сила или са били в сила към определена дата. Имате също така достъп до бъдещи варианти на тези актове, когато има известни такива. От всеки консолидиран текст има връзка към предишни или настоящи варианти. Така имате възможност „да се придвижвате във времето“ от един вариант на консолидиран текст към следващия и обратно. Можете да сравнявате различни консолидирани текстове на даден акт и да видите какви промени са били направени.

Връзките в консолидирания текст ви позволяват да отворите подзаконовите актове, постановени въз основа на закона, а от подзаконовите актове можете да отворите разпоредбите на закона, въз основа на които са постановени тези подзаконови актове.

Към актовете в Държавен вестник е добавена процедурна информация, включително обяснителни бележки (връзки към базата данни за консултации и към процедурните действия в парламента), връзки към законодателството на Европейския съюз, преводи и друга допълнителна информация, която е необходима, за да бъде разбран даден правен акт.

На уебсайта на Държавен вестник можете да търсите съдебна практика на окръжните съдилища, областните съдилища и Върховния съд. Публикува се и информация относно времето и мястото на съдебните заседания.

Публикувани са резюмета и общи прегледи на решенията на Върховния съд и всички решения на Европейския съд по правата на човека (ECHR). Резюметата са систематизирани и можете да търсите резюмета на съдебни решения на Върховния съд по ключови думи или с позоваване на правни инструменти. Решенията на ECHR могат да се търсят по членове.

В Държавен вестник се публикуват и различни новини, свързани с нормативни актове и с правото като цяло.

През 2011 г. заклетите преводачи започнаха да извършват преводи на актуализираните текстове на законите — процес, който бе организиран от Министерството на правосъдието. На 30 октомври 2013 бе пусната в действие [уебстраницата на Държавен вестник на английски](#). Тя съдържа актуализирани преводи на английски на консолидираните законови текстове. До края на 2014 г. ще бъдат публикувани всички актуализирани преводи на консолидираните текстове на всички действащи естонски закони (с изключение на ратификационните закони). Въпреки че преводите нямат правна сила, те се актуализират и по принцип преводите на измененията се прибавят към консолидираните текстове преди тези изменения да влезат в сила. Всеки може да поиска да му бъдат изпратени най-новите преводи на личната електронна поща, като се абонира за услугата „Моят ДВ“.

Има и функция за търсене на проектите на правни актове която ви позволява да търсите различните процедурни етапи, през които са минали приетите актове и през които все още минават проектите на правни актове. От тази функция можете да получите достъп до цялата информация относно законодателните процедури, както и съответните документи, които са съставени. Можете също така да поискате процедурна информация за правните актове във връзка с преминаването от един етап към следващия в процеса на приемане на акта. Тази информация ще бъде изпратена на вашия електронен адрес, ако се абонирате за услугата „Моят ДВ“ на естонски език.

Посредством ползването на услугата „Моят ДВ“ всеки има възможност да създаде собствен потребителски портал, в който може да добавя актове към сбирката си от връзки и да изпраща чрез портала искане за получаване чрез електронната поща на информация за нови актове и на всякаква нова допълнителна информация.

Безплатен ли е достъпът до базата данни със законодателството на Естония?

Достъпът до Държавен вестник и до всички правни информационни услуги е **безплатен** за потребителите.

Безплатен достъп до електронния Държавен вестник е предоставен чрез органите на местното управление и обществените библиотеки (около 600) на всички заинтересовани. Предоставя се също помощ за търсене на съответните актове. На потребителите трябва да бъде разрешено да разпечатват безплатно до 20 страници.

История на базата данни със законодателството на Естония

📄 *Riigi Teataja* (Държавен вестник) е официалното издание на Република Естония, което се публикува от 27 ноември 1918 г. насам. Издаването на Държавен вестник беше спряно през 1940 г. и беше възобновено през 1990 г.

От 1996 г. насам Държавен вестник се публикува онлайн, а от 1 юни 2002 г. онлайн изданието има статут на официално издание.

От 1 юни 2010 г. Държавен вестник се публикува само онлайн като официално онлайн издание. Оттогава то не се издава на хартия.

През ноември 2010 г. беше въведена нова ИТ система, която е по-удобна за потребителите и предлага повече правна информация. ИТ системата беше разработена под ръководството на правителствената служба с финансиране от Европейския фонд за регионално развитие.

Резюмета на съдебните решения на Върховния съд и решенията на ЕСПЧ, различни новини относно правото като цяло и информация за съдебната практика и съдебните заседания се публикуват на уебсайта на Държавен вестник от 20 януари 2012 г. насам.

В края на 2012 г. беше въведена функция за търсене на проектозаконали.

От 2013 г. актуализираните консолидирани текстове на всички подзаконови актове, приети от местните власти, са публикувани в Държавен вестник.

От 24 септември 2013 г. при публикуването им в Държавен вестник всички правни актове получават електронния печат и електронния времеви печат на издаващия ги орган.

На 30 октомври 2013 г. бе пусната в действие уебстраницата на Държавен вестник на английски.

Предстои създаването на връзка към европейския портал N-Lex като част от процеса на разработване на новата електронна ИТ система на Държавен вестник.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 17/03/2017

Право на държавите-членки - Ирландия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница предоставя информация относно правната система на Ирландия.

📖 **Ирландската правна система** е изградена въз основа на различни правни източници и функционира в рамките на „общото право“. Действащата Конституция на Ирландия е основният закон на държавата и е в сила от 29 декември 1937 г. В член 15.2.1 от Конституцията е предвидено, че единствените и изключителни правомощия за изготвяне на закони принадлежат на Oireachtas (Парламента). В член 34.1 от Конституцията също така е предвидено, че правосъдието трябва да се раздава в съдилища, основани според правото и ръководени от съдии, назначени в съответствие с предвидения в Конституцията начин.

В Конституцията е предвидено тристранно разделение на властите: законодателна, изпълнителна и съдебна. Това гарантира, че нито една от тези три власти в държавата не може да се намесва във функциите, предоставени на останалите две.

Независимо от разделението на властите, съдилищата изпълняват конституционна функция, когато разглеждат конституционносъобразността и законността на останалите органи на държавата. При изпълнението на своите функции съдебната система действа независимо от правителството.

Основните права на гражданите са гарантирани в членове 40—44 от Конституцията.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Съгласно член 15.1 от Конституцията, Oireachtas се състои от председател, Dáil Éireann (Камара на представителите) и Seanad Éireann (Сенат). В член 15.2.1 е предвидено, че единствените и изключителни правомощия да изготвя законите на държавата принадлежат на Oireachtas — законодателните актове на Oireachtas са известни като „първично законодателство“.

В член 15.2.2 е предвидено създаването и признаването на „подчинено законодателство“ или вторично законодателство: като постановления, наредби, правилници, схеми или подзаконови нормативни актове, изготвени при упражняването на правомощията, предоставени в съответствие със законовите ограничения, установени от Oireachtas. Министър от правителството (или местен орган в някои случаи) може да изготвя такова законодателство само в съответствие с рамките и ограниченията, определени от Oireachtas.

Функциите на държавата в областта на правораздаването се упражняват от съдебната власт в съответствие с член 34 от Конституцията и определено законодателство: най-вече Съдебния закон от 1961 г. (създаване и устройство) и Съдебния закон от 1961 г. (допълнителни разпоредби), така както е изменен. Съдебната практика е юриспруденция и решения, които тълкуват и развиват съдебната практика и тълкуват законодателството.

Йерархия на правните норми

Конституцията е върховното право на държавата и се подчинява единствено на изискванията на европейското право; има предимство пред други, по-второстепенни правни източници, включително общото право. Всички норми, които произтичат от тези източници, зависят от потвърждаването на тяхната валидност от Конституцията. Общо право или законодателна норма, които са в противоречие с разпоредба на Конституцията, са невалидни и следователно нямат правна сила. Разпоредбите на Конституцията могат да подлежат на тълкуване от висшите съдилища, въпреки че измененията в Конституцията се извършват единствено чрез референдум.

Ирландия е дуалистична държава. В член 29.6 от Конституцията е предвидено, че международните споразумения имат законова сила до степен, определена от Oireachtas (Парламента). Това означава, че международните договори трябва да бъдат въведени във вътрешното законодателство чрез закони преди да могат да се приложат в държавата. Изключение от това правило е законодателството на Европейския съюз, което, съгласно условията на член 29 от Конституцията, има силата на закон в държавата. Това означава, че всеки закон или мярка, приemanето на които се налага поради членството на Ирландия в Европейския съюз, по принцип не могат да бъдат обезсилени от разпоредби на Конституцията.

Европейската конвенция за защита на правата на човека влезе в сила посредством Закона за Европейската конвенция за защита на правата на човека от 2003 г., който влезе в сила на 31 декември 2003 г. Конвенцията е част от ирландското право, но до степен, до която Конвенцията не противоречи на Конституцията.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Процес на вземане на решения

Моля направете справка със следните уебсайтове за допълнителна информация относно основните държавни институции:

- [Конституция на Ирландия](#)
- [Кратко ръководство относно законодателния процес](#)

Бази данни с правна информация

Ирландски електронен сборник със закони (eISB)

eISB предоставя:

- формат xhtml, в който може да се извършва цялостно търсене
- закони на Oireachtas (Parliament) 1922—2008 г.
- вторично законодателство (нормативни актове) 1922—2008 г.
- директория със законодателство (1922—2005 г.)
- достъп до законите на Oireachtas (Парламента) от 2009 г. в PDF формат (в които не може да се търси) и вторично законодателство (нормативни актове).

Официален уебсайт на Oireachtas

Официалният уебсайт на [Oireachtas](#) съдържа следното:

Текущо законодателство

Сайтът предоставя достъп до пълния текст на законите на Oireachtas от 1997 г. до днес. Законодателството се публикува на езика, на който е прието — ирландски или английски, или и на двата езика със задължението да бъде преведено и на другия официален език. Ирландският е първият официален език. Вж. членове 8 и 25.4.4 от Конституцията.

Текстът на актовете се предоставя в PDF файл, с връзки към подреждането на разделите (съдържанието) на съответните раздели на акта.

Всяка година се приемат около 40 законодателни акта. Текстът е предоставен като HTML.

Законопроекти

Уебсайтът предоставя **законопроектите** от 1997 г. до днес. Това включва:

- пълният оригинален текст на проектозаконите (включително обяснителни меморандуми)
- изменени версии на проектозаконите (от Парламента или комисия)
- връзки към дебати по проектозаконите
- списък с измененията на проектозаконите. Текстът на даден проектозакон е предоставен като PDF файл, с връзки от подреждането на разделите (съдържанието) до съответните раздели.

Историческо законодателство

На уебсайта са достъпни и законите на Oireachtas за периода 1922—2002 / Achtanna an Oireachtais 1922 – 2002.

Достъпът до тези бази данни е **безплатен**.

Връзки по темата

[Информация относно правната система](#), [Информация относно държавните институции и Конституцията](#), [Кратко ръководство относно законодателния процес](#), [Електронен сборник със закони](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има

съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 12/11/2018

Право на държавите-членки - Гърция

Настоящата страница ви предоставя информация за съдебната система в Гърция.

Източници на правото

- Закони
- Обичаи
- Общоприети норми на международното право
- Право на Европейския съюз
- Международни конвенции
- Колективни трудови договори
- Обективна добросъвестност
- Морални норми
- Търговски обичай (обща правила за поведение)

Видове правни инструменти — описание

- Конституция
- Закони
- Други нормативни актове
- Укази на президента (*Προεδρικό διάταγμα*)
- Административни актове
- Учредителни договори на ЕС
- Регламенти на ЕС
- Директиви на ЕС
- Рамкови решения
- Международни конвенции

Йерархия на правните норми

Конституцията е над всички национални правни инструменти, следвана, по реда им на значимост в йерархията, от законите, указите на президента и административните актове. Учредителните договори на Европейския съюз са на едно ниво по важност с Конституцията, докато останалите международни правни инструменти имат предимство пред националните правни инструменти, с изключение на Конституцията.

Институционална рамка

Институции, компетентни да приемат правни норми

Когато възникне необходимост от изменение или допълване на действащото законодателство, от установяване на нови правни норми или интегриране на международни правни разпоредби в националното законодателство:

компетентният министър възлага на специална законодателна комисия да изготви законопроект.

Законодателен процес

Законопроектът, изготвен от специалната законодателна комисия, се изпраща на централната законодателна комисия към Генералния секретариат на правителството, където се извършва проверка за спазването на законодателната техника, както и за съблюдаването на други меродавни аспекти (конституционосъобразност, съвместимост с нормите на международното право).

След това законопроектът се внася в Парламента, придружен от обяснителен доклад, в който се посочват мотивите и целите на предлаганите разпоредби. Ако законопроектът води до разходи от държавния бюджет, задължително се изготвят специален доклад за разноските и сравнителен доклад за разноските, като последният се съставя от държавната служба за общо счетоводство (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*). Законопроектите се придружават и от анализ на въздействието, както и от доклад относно обществената консултация, проведена преди внасянето на проекта, като в определени случаи се допускат изключения от това правило.

Председателят на Парламента подлага законопроекта на обсъждане в пленарна зала или във временна или постоянна парламентарна комисия. Указите за изпълнение на законите се издават от Президента на Републиката по предложение на компетентните министри. Някои закони разпоредби оправомощават административните органи да приемат нормативни актове за уреждането на по-специфична материя, на въпроси, които са от интерес на местно равнище, както и на въпроси от техническо естество или с по-малка значимост.

Съгласно член 28 от Конституцията, след ратифицирането им по законодателен път международните конвенции стават неделима част от гръцкия правен ред и се ползват с предимство пред всички останали по-ранни разпоредби, които им противоречат, с изключение на разпоредбите на Конституцията.

Регламентите на Европейския съюз имат универсално правно действие във всички държави членки. Те са задължителни и се прилагат пряко във всяка държава членка.

Транспонирането на директивите се извършва чрез закон, указ на президента или министерско решение.

В рамките на един месец след приемането му от Парламента законът се подписва от компетентните министри, след което се подписва и обнародва от Президента на републиката.

Датата на влизане в сила на закона се посочва в самия него. Ако това не е направено, съгласно член 103 от уводния акт на Гражданския кодекс законът влиза в сила 10 дни след публикуването му в гръцкия Държавен вестник (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*).

По правило законите за ратифициране на конвенции влизат в сила в деня на публикуването им в Държавен вестник, а конвенцията започва да поражда правно действие от датата, посочена в текста на самата конвенция.

На уебсайта на [Парламента на Гърция](#) могат да бъдат намерени онлайн текстовете на всички закони, гласувани от 22 октомври 1993 г. досега. Освен това на уебсайта на [Националната печатница](#) можете да търсите в индекса годишните списъци (от 1890 г. насам) на приетите законопроекти и на указите на президента, техния предмет и броя на Държавен вестник, в който са публикувани.

Компетентен да инициира внасяне на изменения в закона е съответният ресорен министър.

Законите остават в сила до отмяната им с нов закон.

Бази данни с правна информация

1. Националната печатница разполага с [пълна база данни с правна информация](#) и я актуализира редовно.

Достъпът до тази база данни е безплатен (член 7 от Закон № 3861/2010 г., Държавен правителствен вестник, том I, стр. 112 от 13.7.2010 г.).

2. [Пълна база данни с правна информация](#) се поддържа и притежава и от дружествата Intracom и Hol.

Достъпът до нея е платен.

3. Уебсайт на [Държавния юридически съвет](#)

Достъпът е безплатен.

Връзки по темата

[Парламент на Гърция](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 02/07/2019

Право на държавите-членки - Испания

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [es](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Тази страница предоставя информация за законовата система в Испания и общ поглед върху правната уредба на страната.

Източници на правната уредба в Испания

Източниците на правната уредба в Испания са определени в член 1 на гражданския кодекс:

1. Източниците на правната уредба в Испания са законът, обичаят и общите принципи на правото.
2. Разпоредбите, противоречащи на други от по-висок ранг, са невалидни.
3. Обичаят се прилага при отсъствие на приложим закон, при условие че не противоречи на морала и на обществения ред и е доказан в практиката.
4. Юридическите практики, надхвърлящи тълкуване на дадено волеизявление, са смятани за обичай.
5. Общите принципи на правото се прилагат при отсъствие на закон или обичай, без това да засяга мястото им в правната уредба.
6. Юридическите норми, съдържащи се в международни договори, не се прилагат пряко в Испания, докато не станат част от вътрешната уредба чрез цялостното им обнародване в Държавен вестник.
7. Съдебната практиката допълва правната уредба с многократно утвърдена от Върховния съд доктрина при тълкуване и приложение на закона, обичая и общите принципи на правото.
8. Съдиите и съдилищата имат неотменното задължение да разрешават във всички случаи разглежданите от тях дела, придържайки се към установената система от източници.“

Видове норми

Конституция: върховна правна норма в държавата, на която се подчиняват всички власти и граждани. Всички противоречащи на Конституцията разпоредби и актове са невалидни. Разделена е на две ясно разграничени по съдържанието си части: а) теоретична част и б) органична част.

Международни договори: писмено споразумение между определени субекти на международното право, подчинено на него и състоящо се от един или няколко взаимосвързани юридически инструменти, независимо от тяхното наименование.

Автономен устав: основна институционна норма на дадена автономна общност в Испания, призната от испанската Конституция от 1978 г. и утвърдена чрез органичен закон. Съдържа най-малко наименованието на общността, териториалните ѝ очертания, названията, организацията и седалището на автономните институции и техните компетенции.

- Закон: съществуват няколко вида закони.

- Органичен закон: отнася се до упражняването на основните права и свободи в обществото, утвърждава автономните устава и общия избран режим и други, предвидени в Конституцията.
- Обикновен закон: урежда въпроси, обект на органичен закон.
- Законодателно постановление: предполага делегирането от страна на Кортесите в полза на правителството на властта да издава нормативни актове с ранг на закон по определени въпроси.
- Закон-постановление: временни законодателни разпоредби, издадени от правителството в случай на извънредна и неотложна необходимост; не могат да засягат уредбата на основните институции на държавата, правата, задълженията и свободите на гражданите, определени в раздел първи на Конституцията, режима на автономните общности, нито общото изборително право. Подлагат се незабавно на обсъждане и цялостно гласуване в Конгреса на депутатите в срок до трийсет дни от тяхното обнародване.
- Правилник: правна норма от общ характер, издадена от изпълнителната власт. По ранг в йерархическа последователност следва непосредствено след закона и обикновено го доразвива.
- Обичай: определя се като „съвкупност от норми, произтичащи от повече или по-малко трайно повторение на еднообразни актове“. За да представлява колективна и непринудена воля, трябва да е всеобхватен, постоянен, еднообразен и дълготраен.
- Общи принципи на правото: общи нормативни постановки, които не са включени в правната уредба чрез формални процедури, но по подразбиране са част от нея, доколкото служат за основа на други обособени нормативни постановки или включват абстрактно съдържанието на група такива. Служат за запълване на законови празноти или за тълкуване на правни норми.
- Съдебна практика: установява се на основата на две присъди, тълкуващи в един и същ смисъл дадена норма, издадени от върховния съд, а ако засягат въпроси, чиито компетенции са в рамките на автономната общност, от Висшия съд на съответната общност. В случай че съдия или съд се отклонят от установената от Върховния съд доктрина, присъдата не се отменя автоматично, а служи като основание за касация. Върховният съд обаче може винаги да се отклони от утвърдената си съдебна практика.

Йерархия на нормите

Член 1.2 на гражданския кодекс на Испания постановява, че са невалидни разпоредбите, противоречащи на други разпоредби от по-висок ранг. Това предполага необходимостта от определяне на йерархия на нормите и с оглед на това испанската Конституция регулира взаимовръзката между отделните норми и взаимоотношенията им съобразно тяхната йерархия и компетенции.

Според Конституцията нормите в испанското право се подреждат по следния начин:

1. Конституция.
2. Международни договори.
3. Закон: органичен закон, обикновен закон, нормативни актове с ранг на закон (между тях кралският закон-постановление и кралското законодателно постановление).
4. Нормативни актове, издадени от изпълнителната власт, със своя собствена йерархия според издалия ги орган (кралско постановление, постановление, министерска заповед и прочее).

Освен това се установява принцип на компетенциите по отношение на нормативните актове, издадени от автономните общности чрез техните парламенти.

Институционна рамка

Институции, носещи отговорност за приемането на правни норми.

Институционната рамка в Испания се основава на принципа на разделението на властите, като законодателната власт се отдава на Кортесите и на законодателните събрания на автономните общности.

Правителството притежава изпълнителната власт, включително и регулаторната власт, като в определени случаи то упражнява и законодателна власт, делегирана му от Кортесите.

Местните органи не притежават законодателна, а само регулаторна власт.

Законодателна инициатива се отдава на правителството, на конгреса и сената, на събранията на автономните области и на гражданската инициатива.

Процес на вземане на решения

Международни договори: съществуват три механизма за одобряването им, в зависи-мост от типа материя, регулирана от договора.

- Първо, чрез органичен закон се дават правомощия за сключването на договори, прехвърлящи на международна организация или институция упражняването на произтичащи от Конституцията компетенции.
- Второ, правителството може да изрази съгласието на държавата да поеме задълже-ния чрез договори или споразумения, с предварителен мандат от страна на Кортесите, в следните случаи: договори от политически характер; договори или споразумения от военен характер; договори или споразумения, засягащи те-риториалната цялост на държавата или основните права и задължения, постанове-вени в Раздел първи; договори или споразумения, предполагащи финансови за-дължения за хазната; договори или споразумения, предполагащи промяна или отмяна на даден закон или чието изпълнение изисква законодателни мерки.
- В останалите случаи се изисква само незабавното уведомяване на Конгреса и на Сената за сключването.

Валидно сключените международни договори стават част от вътрешната уредба след официалното им обнародване в Испания. Разпоредбите им могат да бъдат отменени, изменени или суспендирани по предвидения в самите договори начин или според об-щите норми на международното право. За денонсиране на международните договори и споразумения се прилага същата процедура, която е предвидена за тяхното одобрение.

Закон:

Проектозаконите се одобряват на заседание на министерския съвет, който заедно с из-ложение на мотивите и необходимата предварителна информация, ги представя на Конгреса, за да се произнесе по тях.

След като проектът на обикновен или органичен закон е одобрен от Конгреса на депу-татите, неговият председател го връчва незабавно на председателя на Сената, който го предоставя за обсъждане от сенаторите. В срок до два месеца след получаването на текста, Сенатът може да наложи вето или да въведе изменения. Ветото трябва да бъде прието с абсолютно мнозинство.

Проектозаконът не може да бъде представен на краля за одобрение, ако Конгресът не е ратифицирал изходния текст с абсолютно мнозинство в случай на вето или с обикно-вено мнозинство, ако са изтекли два месеца от представянето на текста, както и в слу-чаите, когато се произнася относно изменения, като ги приеме или отхвърли с обикно-вено мнозинство. Двумесечният срок, с който разполага Сенатът, за да наложи вето или изменения в проекта, се намалява до двадесет календарни дни за проектозаконите, обя-вени за неотложни от правителството или от Конгреса на депутатите.

В срок от петнадесет дни кралят подписва одобрените от Кортесите закони, като ги обнародва и разпорежда незабавното им публикуване.

- Органичен закон: утвърждаването, изменението или отмяната на органичните закони изисква абсолютно мнозинство от Конгреса в заключително гласуване на цялостния проект.

Правилник: изработването на правилниците се извършва при спазване на следната процедура:

- Инициативата се осъществява от компетентния ръководен орган чрез изработ-ката на съответния проект, придружен от доклад за неговата необходимост и навременност, както и от записка с оценка на произтичащите от него разходи.
- По време на изработването, освен задължителните доклади, разпореждания и пред-варителни разрешения, трябва да се извършат проучванията и съгласува-нията, считани за необходими, за да се гарантира целесъобразността и законосъоб-разността на текста. Във всички случаи правилникът трябва да е придружен от доклад за последиците в зависимост от вида мерки, които постановява.
- Ако разпоредбата засяга законни граждански права и интереси, гражданите мо-гат да бъдат изслушани в разумен срок, не по-малък от петнадесет работни дни. Ако характерът на разпоредбата го изисква, тя също така подлежи на публично огласяване по време на посочения срок.
- Във всеки случай проекто-правилниците трябва да се приемат от Общия техни-чески секретариат, независимо от решението на Държавния съвет в предвиде-ните от закона случаи.
- Изисква се предварителен доклад от Министерството на териториалната поли-тика, ако регулаторната норма може да засегне разделението на компетенциите между държавата и автономните общности.

- Влизането в сила на одобрени от правителството правилници, става след тях-ното цялостно обнародване в Държавния официален бюлетин.

Законодателни бази данни

Официалният държавен вестник разполага с база данни, съдържаща цялостното законодателство, обнародвано след 1960 г.: [Iberlex](#).

Безплатен ли е достъпът до базите данни?

Достъпът до тази база данни е безплатен.

Кратко описание на съдържанието

В уебсайта на Официалния държавен вестник могат да се намерят броевете, издадени след 1960 г.

На разположение е машина за търсене на законодателни актове и обяви, както и бази данни за конституционната съдебна практика след 1980 г., на държавната адвокатура (доклади и разпоредби след 1997 г.) и на Държавния съвет (Consejo de Estado). Също така предлага услуги за сигнализиране по законодателството, обнародвани обяви и разяснения по отношение на информацията и документацията.

Връзки по темата

[IBERLEX/ база данни за испанското законодателство](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 12/03/2019

Право на държавите-членки - Франция

В този раздел ще намерите преглед на различните източници на правото във Франция.

Източници на правото

Правото във Франция се състои основно от писани норми, наричани **източници на правото**. Това могат да бъдат както нормите, приети от държавите или между държавите в национален план, така и съдебната практика на националните или международни съдилища или установените норми на местно ниво, като например наредбите, издадени от общините или професионалните организации, като лекарския съюз, правилата, сключени между гражданите, като например колективните трудови договори и накрая - обичаите.

Тази съвкупност е подредена в определена **йерархия на правните норми**. Всяка нова норма:

- трябва да е съобразена с предходните норми от по-висок ранг,
- може да изменя предходни норми от същия ранг,
- води до отмяна на противоречащите й норми от по-нисък ранг.

Международни източници на правото

Международни договори и споразумения

Във Франция един договор може да влезе в сила, при условие че преди това е ратифициран или одобрен и публикуван. Някои договори се **прилагат пряко** във френския правен ред, други предполагат **транспониране** посредством вътрешна норма.

Право на Европейския съюз

Понятието „право на Европейския съюз“ се отнася до нормите, установени от институциите на Европейския съюз. Това могат да бъдат препоръки, становища, регламенти, решения или директиви.

Национални източници на правото

Конституционни норми

- Конституцията от 4 октомври 1958 г.;
- преамбюлт на Конституцията от 27 октомври 1946 г., както и Декларацията за правата на човека и гражданина от 26 август 1789 г. и основните принципи, признати от законите на Републиката, към които той препраща;
- устройствените закони, внесени в Конституционния съвет преди обнародването им, предназначени да допълват Конституцията.

Законодателни актове

Приетите от Парламента закони се подчиняват на Конституцията. Когато бъде сезиран, Конституционният съвет контролира конституционността на законите преди обнародването им, т.е. проверява тяхното съответствие с Конституцията. Конституционният съвет може да бъде сезиран от президента на Републиката, министър-председателя, председателите на Националното събрание и на Сената или от шестдесет депутати или също толкова сенатори. Освен това Конституционният съвет може да бъде сезиран, чрез препращане от Върховния административен съд или от Касационния съд, с искания за отмяна на действащи закони, подадени от страните по висящ правен спор, към който тези закони се прилагат, за да оспорят тяхната съвместимост с правата и свободите, гарантирани от Конституцията.

По силата на член 55 от Конституцията международните договори, ратифицирани от Франция, имат предимство пред законите. Следователно всеки съд с административна или обща юрисдикция трябва да откаже прилагането на закон, който изглежда несъвместим с международен договор, независимо от това дали е ратифициран преди или след закона.

Подзаконовни нормативни актове

1. Наредби

В съответствие с член 38 от Конституцията **правителството** може да поиска от парламента с оглед изпълнение на програмата си и за ограничен срок разрешение да приема законодателни актове. Тези постановления формално представляват подзаконовни нормативни актове до момента на ратифицирането си от законодателя и следователно могат да бъдат оспорвани пред административните съдилища до ратифицирането си.

3. Нормативни актове

Нормативни актове се **разграничават според органа, който ги издава**:

1. укази на президента на Републиката или на министър-председателя (когато са приети от Министерския съвет или от Върховния административен съд, те могат да бъдат изменени само при същите условия);
2. междуведомствени и ведомствени решения;
3. нормативни решения, вземани от държавни органи - децентрализирани (префект, кмет, ...) или децентрализирани (община, департамент, регион).

5. Колективни трудови договори

Кодексът на труда определя общите норми, приложими към условията на труд. В тази рамка социалните партньори от частния сектор (работодатели и синдикати на работещите) сключват договори и споразумения. В тях се определят всички условия на труд и социални гаранции, отнасящи се към работещите в съответните сектори (преработка и търговия с отпадъци, жилища за младите работници, допълнителни пенсионни институции...). **Колективните споразумения** се отнасят само до определена област (заплати, работно време ...). Колективните споразумения и договори могат да бъдат сключвани на равнище отрасъл (всички предприятия, упражняващи една и съща дейност на определена територия), предприятие или учреждение. Действието на колективното споразумение може да бъде

„разширено“ от Министерството на труда, социалните отношения и солидарността или Министерството на земеделието и риболова и в този случай се прилага към всички структури в сектора на икономическа дейност, за който се отнася.

Съдебна и административна юриспруденция

Юриспруденцията може да се формира от съдилищата с административна или обща юрисдикция. Съдебната юриспруденция тълкува правото, но по принцип се прилага само по конкретното разглеждано дело. Административната юриспруденция има свръхрегулаторна, но подзаконова стойност, защото може да отмени регулаторен акт.

Институционална рамка

Законодателният процес във Франция

Необходимо е да се прави разлика между **проектозакон**, инициативата за който принадлежи на правителството и който се представя в Министерския съвет от министър, и **предложение за закон**, инициативата за което принадлежи на Парламента. Проектозаконът или предложението за закон се внася в Националното събрание или в Сената.

Законовият текст след това се разглежда от Парламента. Той се приема, когато е одобрен в еднакъв вид от двете камари.

В случай че има несъгласие между двете камари, се формира смесена двустранна комисия. Тази комисия, съставена от 7 депутати и 7 сенатори, има за задача да намери общ законов текст, обикновено след две четения във всяка от камарите. Правителството обаче може да започне ускорена процедура. В такъв случай може да се състави смесена двустранна комисия още след първо четене.

Законовият текст се обнародва (т.е. се подписва) от президента на Републиката в срок от 15 дни след предаването на правителството на текста, приет от Парламента. През този срок президентът може да поиска ново разглеждане на текста и Конституционният съд може да бъде сезиран, за да провери конституционността на текста. **Обнародваният закон** влиза в сила след публикуването си в Държавен вестник.

Публикуване на закони и подзаконови актове

За да станат задължителни, законите и подзаконовите актове трябва да бъдат **доведени до знанието на гражданите**. Индивидуалните актове се съобщават на своите адресати, а регулаторните актове се публикуват.

Правните норми, отнасящи се до влизането в сила на законите и подзаконовите актове, бяха изменени с Постановление № 2004-164 от 20 февруари 2004 г., считано от 1 юни 2004 г. От този момент в член 1 от Гражданския кодекс се посочва, че, освен ако не е предвидено друго, **нормативните актове влизат в сила на следващия ден след публикуването си в Държавен вестник**.

Независимо от това, в неотложни случаи, законите, чийто указ за обнародване предвижда това, и административните актове, за които има специална разпоредба на правителството в този смисъл, влизат в сила в деня на публикуването си.

Освен **указите, в Държавен вестник се публикуват и регулаторните актове**, издавани от компетентните държавни органи на национално равнище (министерски решения, актове на независими административни органи ...). Често решенията на министрите допълнително се публикуват и в официалните бюлетени на министерствата.

Публикуването само в официалния бюлетин е възможно единствено ако регулаторният акт се отнася само за много специфична категория субекти (основно държавни служители и служители по трудов договор в държавната администрация).

Актовете на местните органи се подчиняват на особени изисквания относно публикуването си. Те не се публикуват в Държавен вестник.

Циркулярните писма или указанията поначало нямат нормативна стойност. Тези актове се ограничават до даване на указания на службите за прилагане на законите и указите или до уточняване на тълкуването на някои разпоредби.

За да могат да се прилагат, те трябва да бъдат публикувани на уебсайта на министър-председателя, предвиден специално за тази цел (Указ № 2008-1281 от 8 декември 2008 г.). Обичайният начин на тяхното публикуване е включването им в официалните бюлетени на министерствата. Само най-важните циркулярни писма подлежат на публикуване в Държавен вестник.

Бази данни с правна информация

Публичните бази данни с правна информация във Франция са предмет на публична услуга за разпространение в Интернет (SPDDI), уредена с [Наредба № 2002-1064 от 7 Август 2002 г.](#) ([текст на английски език](#))

Тази система е подробно разяснена в [обяснителната бележка](#) относно повторното използване на информацията, предоставена в [Légifrance](#) :

[Légifrance](#) съдържа следната информация:

- Консолидираните текстове на кодексите, законите и подзаконовите актове (**база данни „Legi“**);
- актовете във вида, в който са публикувани в изданието „Закони и наредби“ на Държавен вестник (**база данни „Jorf“**);
- националните колективни трудови договори с разширено действие (**база данни „Kali“**);
- решенията на Конституционния съд (**база данни „Constit“**);
- решенията на Касационния съд и на апелативните съдилища (**база данни „Cass“** с решенията, публикувани в Бюлетина, **база данни „Inca“** с неиздадените решения, **база данни „Capp“** с решенията на апелативните съдилища);
- решенията на Върховния административен съд и на съда по споровете за подведомственост (tribunal des conflits), решенията на административните апелативни съдилища и избрани решения на административните съдилища;
- разискванията на Националната комисия за информационни технологии и граждански свободи (**база данни „CNIL“**).

Съществуват и други сайтове, достъпни или пряко, или чрез [Légifrance](#), които също участват в обществената услуга за разпространение на информация в Интернет (SPDDI). Това са сайтовете на:

- [Сметна палата](#) - за решения на финансовите съдилища,
- всяко министерство – за издавания от него официален бюлетин,
- главната данъчна дирекция - за [данъчната документация](#),
- Министерството на външните работи и европейските въпроси – за международните договори (база данни „[Pacte](#)“).

Информацията относно условията за извличане и повторно използване на данните от втората категория сайтове е предоставена на всеки от тях.

В [Légifrance](#) може да се намери и [Каталог на базите данни с правна информация](#), изброени по-горе.

Достъпен е и [списък с тарифите за лицензи на Légifrance](#).

Бази данни

По-долу следва непълен списък на базите данни с правна информация:

- Базата данни [LEGI](#) съдържа консолидирани текстове на кодекси, закони и подзаконови актове.
- Базата данни [JORF](#) съдържа актове във вида, в който са публикувани в изданието „Закони и наредби“ на Държавен вестник.
- Базата данни [KALI](#) съдържа националните колективни трудови договори с разширено действие.
- Базата данни [CONSTIT](#) съдържа решения на Конституционния съд.
- Базата данни [JADE](#) съдържа решения на Върховния административен съд и на съда по споровете за подведомственост (tribunal des conflits), решения на административните апелативни съдилища и избрани решения на административните съдилища.
- Базата данни [CNIL](#) съдържа разисквания на Националната комисия за информационни технологии и граждански свободи (CNIL).

Съдебната практика на [Касационния съд](#) е достъпна на сайта на съда.

Като услуга се предлага възможност за онлайн поръчване на [решенията на Касационния съд](#), а някои [решения на Касационния съд са преведени](#) на английски, арабски и мандарин.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все

още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 13/12/2016

Право на държавите-членки - Хърватия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Конституция на Република Хърватия

Конституция на Република Хърватия

Конституцията на Република Хърватия от 22 декември 1990 г. (наричана по-долу „Конституцията от 1990 г.“) въвежда новия конституционен ред от 1990 г., като определя състава на Конституционния съд на Република Хърватия (наричан по-долу „Конституционният съд“) и естеството и границите на неговите правомощия.

Съгласно Конституцията от 1990 г.:

- Конституционният съд се състои от 11 съдии, избрани от Камарата на представителите въз основа на предложение от Камарата на жупаниите (окръзите) на Парламента на Република Хърватия, за срок от осем години измежду изтъкнати юристи, по-специално съдии, прокурори, адвокати и университетски преподаватели в областта на правото;
- Конституционният съд избира своя председател за срок от четири години; съдиите от Конституционния съд не могат да заемат друга обществена длъжност или да упражняват друга професионална дейност;
- съдиите от Конституционния съд се ползват със същия имунитет като членовете на Парламента на Хърватия;
- съдия от Конституционния съд може да бъде освободен от длъжност преди изтичане на мандата му, ако сам отправи такова искане, ако бъде осъден на лишаване от свобода или ако по преценка на Конституционния съд трайно е загубил способността си да изпълнява своята длъжност.

Съгласно Конституцията от 1990 г. основните правомощия на Конституционния съд са следните:

- да се произнася по съответствието на законите с Конституцията и да спре прилагането им, ако ги счете за противоконституционни;
- да се произнася по съответствието на други нормативни актове с Конституцията и законодателството и да отмени или да спре прилагането на тези актове, ако ги счете за противоконституционни или незаконосъобразни;
- да защитава конституционните човешки и граждански свободи и права в рамките на производство по конституционна жалба;
- да се произнася по спорове за компетентност между законодателни, изпълнителни и съдебни органи;
- да осъществява контрол за конституционност на програмите и дейностите на политическите партии и евентуално да забрани тяхната работа, в случай че програмите или дейностите им застрашават демократичния конституционен ред, независимостта, единството или териториалната цялост на Република Хърватия;
- да осъществява контрол за конституционност и законосъобразност на изборите и на референдумите и да разрешава породени във връзка с изборите спорове, които не попадат в компетентността на съдилищата;
- по предложение на правителството на Република Хърватия да установи, че президентът на републиката трайно е загубил способността си да изпълнява правомощията си, като в този случай правомощията на президент на републиката временно се изпълняват от председателя на Парламента на Хърватия;
- в производства, образувани по инициатива на мнозинство от две трети от гласовете на всички представители на Камарата на представителите на Парламента на Хърватия, да вземе решение с мнозинство от две трети от гласовете на всички съдии относно подвеждането под отговорност на президента на републиката. Ако

Конституционният съд потвърди подвеждането под отговорност, пълномощията на президента на републиката се прекратяват по силата на Конституцията.

Конституцията от 1990 г. също така предвижда, че условията за избор на съдии в Конституционния съд и за прекратяване на техния мандат, условията и сроковете за образуване на производства за контрол за конституционност и законосъобразност, процедурата за вземане на решения и правните последици от решенията на Конституционния съд, защитата на конституционните свободи и човешките и граждански права, както и други въпроси от значение за изпълнението на задълженията и функциите на Конституционния съд, се регламентират посредством конституционен закон и че този конституционен закон трябва да бъде приет по процедурата, предвидена за изменение на Конституцията.

От 1990 г. насам в конституционния ред на Република Хърватия няма друг нормативен акт, освен Конституционния закон за Конституционния съд на Република Хърватия, за който да е имало изискване да бъде приет по процедурата, установена за самата Конституция, т.е. на който Конституцията придава конституционна сила. Това ясно показва значението и ролята на конституционното правораздаване в правния ред на Република Хърватия.

В съответствие с Конституцията от 1990 г. през март 1991 г. Парламентът на Хърватия прие първия Конституционен закон за Конституционния съд на Република Хърватия (наричан по-долу „Конституционният закон от 1991 г.“), в който се доразвиват правомощията на Конституционния съд, предвидени в Конституцията от 1990 г.

Първото изменение на Конституцията от 1990 г. бе извършено в края на 1997 г. с приемането на Конституционния закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република Хърватия. С тези изменения и допълнения не бе променена никоя от разпоредбите на Конституцията от 1990 г., регламентиращи правомощията на Конституционния съд. През септември 1999 г. Парламентът прие нов Конституционен закон за Конституционния съд на Република Хърватия (наричан по-долу „Конституцията от 1999 г.“).

Второто изменение на Конституцията бе извършено в края на 2000 г. с приемането на Изменението на Конституцията на Република Хърватия. С тези промени в Конституцията правомощията на Конституционния съд бяха значително разширени, а броят на съдиите бе увеличен от 11 на общо 13. В допълнение към правомощията, които вече бяха установени в Конституцията от 1990 г., на Конституционния съд бяха предоставени следните нови правомощия:

- да прави преглед на конституционността на даден закон, и конституционността и законосъобразността на други нормативни актове, които вече не са в сила, при условие че не е изминала повече от една година между датата, на която те са престанали да бъдат в сила, и датата на подаване на искане или предложение за започване на производство за преглед;
- да следи за конституционността и законосъобразността и да докладва на Камарата на представителите на Парламента на Хърватия относно евентуална установена противоконституционност или незаконосъобразност;
- ако установи, че даден компетентен орган не е приел нормативен акт за изпълнение на разпоредбите на Конституцията, законите или други нормативни актове, при все че е бил длъжен да го направи, Конституционният съд трябва да уведоми за това правителството на Република Хърватия, а в случай на нормативни актове, които е трябвало да бъдат издадени от правителството, той трябва да уведоми за това Камарата на представителите на Парламента на Хърватия;
- да приеме по предложение на правителството на Република Хърватия решение, по силата на което председателят на Парламента на Хърватия временно изпълнява правомощията на президент на републиката, ако президентът на републиката бъде възпрепятстван да изпълнява правомощията си в продължение на значителен период от време поради болест или инвалидност, и особено ако той не е в състояние да вземе решение за делегиране на своите правомощия на временен заместник;
- да даде предварително съгласие за задържане или образуване на наказателно производство срещу президента на републиката;
- да взема решения по жалби срещу решения на Националния съдебен съвет за освобождаване на съдия от длъжност и да взема решения по жалби срещу решения на Националния съдебен съвет относно дисциплинарна отговорност на съдия, като и в двата случая се произнася в рамките на 30 дни от подаването на жалбата (решението изключва правото на конституционна жалба).

Третото изменение на Конституцията от 1990 г. бе извършено в началото на 2001 г. Тези промени не доведоха до изменения или допълнения на конституционните разпоредби от 2000 г., които значително разшириха правомощията на Конституционния съд в сравнение с правомощията му съгласно Конституцията от 1990 г. С тях съществуващата терминология в частта от Конституцията, посветена на Конституционния съд, просто бе приведена в съответствие с терминологията, използвана в Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Освен това всички

позовавания на Камарата на представителите и Камарата на жупаниите (окръзите) на Парламента на Хърватия бяха премахнати от съществуващите разпоредби на Конституцията, отнасящи се до Конституционния съд, тъй като вследствие на промените на Конституцията от 2001 г. националният парламент бе реорганизиран в една единствена камара (Камарата на жупаниите (окръзите) беше премахната и разпоредбите, отнасящи се до Камарата на представителите, бяха заменени с разпоредби, отнасящи се до Парламента на Хърватия).

През март 2002 г. бе приет Конституционният закон за изменение и допълнение на Конституционния закон за Конституционния съд на Република Хърватия, като с него текстът на Конституционния закон от 1999 г. бе приведен в съответствие с разширените правомощия на Конституционния съд, установени по силата на Изменението на Конституцията от 2000 г. Този закон е все още в сила.

Конституционното правораздаване бе въведено в Република Хърватия през 1963 г., а Конституционният съд започна да функционира през 1964 г.

Конституционното правораздаване в Република Хърватия може да бъде разделено на два исторически периода:

Конституционното правораздаване в бившата Социалистическа Република Хърватия от 1963 г. до 1990 г. — периодът, в който Хърватия беше една от шестте федерални структури (републики), които съставляваха бившата Социалистическа федеративна република Югославия (наричана по-долу „бившата СФРЮ“);

Конституционното правораздаване в Република Хърватия от 1990 г. до настоящия момент — периодът след като Република Хърватия стана автономна и независима.

Най-важното законодателство в областта на наказателното право

Наказателно право:

Наказателен кодекс

Наказателно-процесуален закон

Закон за простъпките

Закон за съдилищата за непълнолетни лица

Закон за защита на хората с психични разстройства

Закон за непогасяване по давност на престъпления, свързани със спекула по време на война, и престъпления в рамките на процеса на преобразуване и приватизация

Закон за финансовата компенсация на жертвите на престъпления

Закон за отговорността на юридическите лица за престъпления

Закон за амнистията

Закон за конфискацията на имущество, придобито от престъпления и простъпки

Закон за правните последици на присъдите, за регистъра за съдимост и за реабилитацията

Закон за пробацията

Най-важното законодателство в областта на гражданското, търговското и административното право

Гражданско право:

Закон за принудителното изпълнение

Закон за арбитража

Закон за безплатната правна помощ

Закон за валидирането

Закон за помирителната процедура

Закон за наследството

Закон за гражданските задължения

Гражданско-процесуален закон

Закон за собствеността и другите вещни права

Закон за отдаването под наем и продажбата на търговски обекти

Закон за поземления регистър

Закон за отговорността на Република Хърватия за вреди, причинени в бившата Социалистическа федеративна република Югославия (СФРЮ), за които е била отговорна бившата СФРЮ

Закон за отговорността на Република Хърватия за вреди, причинени от членове на хърватските въоръжени сили и силите на реда по време на войната за независимост на Хърватия

Закон за отговорността за вреди, причинени от терористични актове и публични демонстрации

Закон за забрана на прехвърлянето на правото на разпореждане и ползване на някои недвижими имоти, които са публична собственост, на други ползватели или на прехвърлянето на собствеността върху тези имоти на физически или юридически лица

Закон за забрана на разпореждането и прехвърлянето на средства от определени юридически лица на територията на Република Хърватия

Закон за уреждане на стълкновения на закони с правната уредба на други държави в някои отношения

Търговско право:

Закон за обявяването в несъстоятелност

Закон за търговските дружества

Закон за съдебния регистър

Закон за създаването на европейско дружество (SE) и европейско обединение по икономически интереси (ЕОИИ)

Административно право:

Закон за отчуждаването

Закон за отчуждаването и предоставянето на обезщетения

Закон за административните спорове

Закон за компенсациите за отнето имущество по време на югославския комунистически режим

Правила и международни договори, свързани с прилагането на Закона за компенсациите за отнето имущество по време на югославския комунистически режим

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 22/08/2016

Право на държавите-членки - Италия

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Италия.

Източници на правото

В Италия, както във всяка съвременна демокрация, политическата система е основана на разделението на властите на законодателна, изпълнителна и съдебна.

Италианските източници на правото обикновено произлизат от законодателната власт и се изпълняват от изпълнителната власт. Съдебната система се намесва при закононарушения.

Видове правни инструменти – описание

Източниците на правото в Италия, подредени по важност, са:

- Конституцията
- Законите (кодекси и други парламентарни закони, регионални закони)
- Подзаконовите нормативни актове
- Обичайните норми

Един референдум също може да бъде източник на правото, ако анулира (отменя) по-ранен закон.

Законът подлежи на тълкуване и юриспруденцията може да окаже влияние върху последващи действия. Въпреки това, юриспруденцията не е строго обвързваща, тъй като в Италия функционира гражданскоправна система, при която писменото (положителното) право е основният ръководен принцип за лицата, тълкуващи закона.

Конституцията е основният източник на правото. Тя разполага с присъща власт и може да бъде изменяна само със специално производство — по-сложно от изискваното за изменение на обикновени закони.

Парламентарните закони са резултат от дебати както в Camera dei Deputati (долната камара), така и в Senato (горната камара) и трябва да се прилагат и съблюдават на цялата територия на Италия. Това изключва специални закони, приети за специфични територии или събития — например, в отговор на земетресение.

Регионалните закони се прилагат само в рамките на територията на съответния регион и могат да уреждат само специфични въпроси.

По някои въпроси е възможно регионални закони да бъдат интегрирани в държавни закони (ако такива съществуват) или да станат специални (при липса на национална нормативна уредба) – например относно търговия, образование, научни изследвания, спорт, пристанища и летища, безопасност при работа и паметници на културата.

Подзаконовите нормативни актове се състоят от представени инструменти с правила, съдържащи подробности за прилагането на закони, както национални, така и регионални.

Йерархия на правните норми

Италианската съдебна система е съгласувана с международните и общностните правила, както обичайните, така и писмените.

Съществува йерархия на източниците на правото. Според върховенството на закона, един закон не следва да бъде в противоречие с Конституцията и един подзаконов акт не следва да бъде в противоречие със законодателен източник.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Обикновено компетентните институции за приемането на правни норми са парламентът и регионалните съвети.

При специални обстоятелства правителството може да приема закони (с последващо одобрение/промяна от страна на парламента). Това може да става при спешни случаи или когато парламентът е делегирал властта.

Подзаконовите нормативни актове обикновено се издават от правителството или регионалните съвети, с подробности за прилагането на законите.

Процес на вземане на решения

Обикновеният процес на приемане на даден закон включва три етапа:

- Внасяне: Това право принадлежи на правителството, всеки член на парламента, групи гласоподаватели (граждани), регионални съвети и някои специални институции

- Разискване и гласуване: Този етап може да се проведе по много различни начини, в зависимост от вътрешните правила на парламента
- Обнародване и публикуване: Включва официално обявяване от Президента на Италианската република и публикуване в официалния вестник.

Бази данни с правна информация

Проектът „[Normattiva](#)“ стартира през март 2010 г. Той има за цел да подпомогне компютризицията и класификацията на действащите национални и регионални разпоредби от публичните администрации, да улесни свободното търсене и консултиране с тези разпоредби от страна на гражданите и да осигури инструменти за извършване преглед на законодателството, който е отговорност на Кабинета на Министър председателя, Сената на Републиката и Камарата на депутатите.

Документите в базата данни „Normattiva“ са достъпни в три форми:

- оригиналният вариант, обнародван в италианския Държавен вестник (*Gazzetta Ufficiale*);
- действащият вариант, приложим към датата на извършване на справка с базата данни и
- действащият вариант към която и да е дата от минал период, посочена от потребителя.

Когато бъде завършена, базата данни ще включва цялата съвкупност на националното право под формата на номерирани актове (закони, наредби-закони, законодателни укази и други номерирани актове).

Към момента тя включва около 75 000 акта, всички приети след 1946 г.

Базата данни не включва министерски укази.

Проектът все още е в процес на разработване. В бъдеще:

- ще има възможност за навигация из цялата база данни чрез динамични връзки от изменената разпоредба към съответния член в последвалия акт за изменение;
- функцията „търсене“ ще бъде усъвършенствана, като ще се включи търсене „по понятие“, както и по семантична категория;
- ще бъдат събрани и направени достъпни всички законодателни актове, публикувани през периода, в който Италия е била кралство (1861—1946 г.);
- базата данни ще включва връзки към всички други бази данни със законодателство, започвайки с тези, съдържащи регионални закони и законодателството на Общността.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 24/02/2020

Право на държавите-членки - Кипър

Съгласно член 1 от Конституцията (Σύνταγμα) „Държавата Кипър е независима и суверенна република с президентска форма на управление“, която се основава на принципите на законност, разделение на властите (изпълнителна, законодателна и съдебна власт), безпристрастност на съдебната власт и зачитане и защита на правата на човека и основните свободи.

Човешките права и основните свободи се гарантират съгласно част II от Конституцията, която е отражение на Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), а съгласно член 35 от Конституцията „Законодателната, изпълнителната и съдебната власт на републиката са длъжни да осигурят, в рамките на своята съответна компетентност, ефикасното прилагане на разпоредбите на тази част“.

Законността се гарантира не само от писаната конституция и законовите разпоредби, но също така и от факта, че правителството поема задължението да съблюдава наложените му конституционни ограничения и да гарантира, че законодателната власт приема конституционносъобразни закони и че съществува независима и безпристрастна съдебна власт.

Източници на правото

1. Право на Европейския съюз

На 1 май 2004 г. Кипър стана пълноправна и равноправна държава-членка на Европейския съюз и към нея се прилага правото на ЕС. Според съдебната практика на Съда на Европейския съюз, правото на ЕС има предимство пред националното право на държавите-членки, което обхваща както националните закони, така и Конституцията.

Върховенството на правото на ЕС над Конституцията на Република Кипър е гарантирано в Конституцията на Република Кипър, която е изменена със Закона за петото изменение на Конституцията (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (Закон 127(I)/2006) с цел разясняване на върховенството и предимството на правото на ЕС над Конституцията.

Република Кипър също така е привела в съответствие и хармонизирала своите национални закони с правото на ЕС, като е приела голям брой законодателни актове и същевременно е отменила или изменила различни разпоредби в националното право, в това число и разпоредбите на Конституцията, както бе посочено по-горе.

Следователно правото на ЕС е източник на правото, който има върховенство в Република Кипър и включва както нормите, приети от държавите-членки, т.е. Договорите за създаване на Европейската общност и протоколите и приложенията към тях, с последващите изменения и допълнения в тях, така и нормите, приети от институциите на Европейския съюз под формата на регламенти, директиви или решения. То също така включва нормите на международните конвенции, сключени между ЕС и трети държави или международни организации, общите и основни принципи на правото, обичайното право, общите правила на публичното международно право и съдебната практика на Съда на Европейския съюз, съгласно които, като общи принципи на правото, основните права на човека представляват неразделна част от достиженията на европейското право.

2. Конституцията на Република Кипър

Конституцията на Република Кипър е приета през 1960 г., когато е провъзгласено създаването на Република Кипър и съгласно член 179 от Конституцията тя представлява върховен закон в Република Кипър. След присъединяването на Република Кипър към Европейския съюз и изменението на нейната Конституцията, както е описано в параграф 1 по-горе, правото на ЕС има предимство пред вътрешния конституционен ред и правните норми, които се съдържат в Конституцията трябва да бъдат в съответствие с правото на ЕС.

3. Международни конвенции / договори / споразумения

Съгласно член 169 от Конституцията веднага след ратифицирането със закон и публикуването в Държавен вестник на сключените с решение на Министерския съвет международни конвенции, договори или споразумения, те имат превес над всеки национален закон (с изключение на Конституцията) и, в случай на противоречие с тези закони, те имат предимство, при условие че се прилагат по сходен начин от насрещната страна по тях.

4. Закони в тесен смисъл

Закони в тесен смисъл са законите, приети от Камарата на представителите (Βουλή των Αντιπροσώπων), която упражнява законодателна власт, и те трябва да бъдат в съответствие както с правото на ЕС, така и с Конституцията.

Съгласно разпоредбите на член 188 от Конституцията прилаганите в Република Кипър понастоящем закони са законите, които съгласно посочения член са били в сила в навечерието на Деня на независимостта, освен ако е било или ще бъде предвидено друго съгласно действащ или приет съгласно Конституцията закон, както и законите, приети от Камарата на представителите (Βουλή των Αντιπροσώπων) след датата на обявяване на независимостта.

5. Подзаконовни нормативни актове

Подзаконовите нормативни актове са законодателни актове, приемани от изпълнителната власт по силата на предоставените ѝ нормотворчески правомощия, и те трябва да бъдат в съответствие както с правото на ЕС, така и с Конституцията и законите.

Тези правомощия на административните органи да приемат подзаконовни правни норми (вторично законодателство), които са необходими за прилагането и привеждането в изпълнение на закон, са известни като регулаторни правомощия, като независимо че законодателните правомощия в Кипър са предоставени на Камарата на представителите, административните органи имат право да уреждат специфични въпроси или въпроси от местен интерес или технически или подробни аспекти.

6. Съдебна практика на Върховния съд (Ανωτάτο Δικαστήριο)

Доктрината, която се прилага в Кипър, предвижда, че решенията, постановени от Върховния съд, са задължителни за всички по-нисши съдилища. Следователно решение на Върховния съд за тълкуване на правна норма се смята за източник на правото.

7. Обичайно право — принципи на справедливостта

Обичайното право (κοινόδίκαιο) и принципите на справедливост (επιείκεια) също така са източници на правото, в случай че липсва друга законодателна разпоредба.

Видове правни инструменти — описание

Писани правни инструменти

1. Конституцията на Република Кипър
2. Международните конвенции/договори/споразумения, сключени с трети държави, ратифицирани със закон и публикувани в Държавен вестник на републиката, които имат предимство пред всеки национален закон, при условие че се прилагат по сходен начин от насрещната страна по тях.
3. Законите, които съгласно член 188 от Конституцията са били в сила в навечерието на Деня на независимостта съгласно нейните разпоредби, освен ако е било или ще бъде предвидено друго съгласно действащ или приет съгласно Конституцията закон. Законите, приети от Камарата на представителите след датата на обявяване на независимостта.
4. Подзаконовни нормативни актове (Κανονιστικές Πράξεις) (наредби) (Κανονισμοί).

Неписани правни инструменти

1. Съдебната практика на Върховния съд, Съда на Европейския съюз и Съда по правата на човека.
2. Обичайното право и принципите на справедливостта, освен ако е била или ще бъде приета друга разпоредба съгласно действащ или приет по силата на Конституцията закон.

Йерархия на правните норми

След присъединяването на Република Кипър към Европейския съюз йерархията на правните норми в Република Кипър е следната:

1. ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
2. КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА КИПЪР
3. МЕЖДУНАРОДНИ КОНВЕНЦИИ / ДОГОВОРИ / СПОРАЗУМЕНИЯ
4. ЗАКОНИ В ТЕСЕН СМИСЪЛ
5. ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ
6. СЪДЕБНА ПРАКТИКА НА ВЪРХОВНИЯ СЪД
7. ОБИЧАЙНО ПРАВО И ПРИНЦИПИ НА СПРАВЕДЛИВОСТТА

Обичайното право и принципите на справедливостта са източници на кипърското право и се прилагат в случаите, в които липсва друга законодателна разпоредба/институционална уредба.

Институции, компетентни за приемането на правни норми

В Конституцията на Република Кипър се прави ясно разграничение между трите власти. Изпълнителната власт се упражнява от Президента, Вицепрезидента и Министерския съвет, съдебната власт се упражнява от съдилищата на Републиката, а законодателната власт се упражнява от Камарата на представителите, която е върховният законодателен орган на Републиката. Въпреки че Камарата на представителите е върховният законодателен орган, на изпълнителната власт е предоставена възможност да приема правни норми, които са необходими за прилагане на даден закон, в съответствие с многобройните случаи, в които може да е необходимо прилагането му. Правомощията, предоставени на администрацията да приема допълнителни правни норми, необходими за прилагането и привеждането в изпълнение на даден закон, са известни като регулаторни правомощия.

Процес на вземане на решения

Законодателната процедура започва с внасянето на предложение за законопроект или на законопроект. Право за внасят предложение за законопроект имат представителите, а правото да внасят законопроект имат министрите. Всички внесени в Камарата на представителите законопроекти и предложения за законопроекти първо се внасят за обсъждане в компетентната парламентарна комисия, а след това се внасят за обсъждане в пленарно заседание.

Законите и резолюциите се приемат от Камарата на представителите с обикновено мнозинство от присъстващите и гласуващи представители и веднага след приемането им се съобщават на Президентството на републиката, което или ги обнародва, като ги публикува в Държавен вестник на републиката, или ги връща на Камарата за повторно разглеждане, като в този случай, ако Камарата твърдо държи на своето решение, Президентът трябва да публикува въпросния закон, освен ако той упражни своето конституционно право да сезира Върховния съд, който следва да се произнесе дали законът е в съответствие с Конституцията или правото на ЕС. Ако съдът се произнесе, че законът е в съответствие с нея, той се обнародва веднага, в противен случай този закон не се обнародва.

Законите влизат в сила при обнародването им в Държавен вестник на републиката или на датата, предвидена в закона, и могат да бъдат отменени с друг закон или мълчаливо при определени обстоятелства.

Бази данни с правна информация

В Република Кипър съществуват следните бази данни с правна информация:

1. [CYLAW](#)
2. [ПРАВЕН ПОРТАЛ НА КИПЪР \(ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ\)](#)

Достъпът до базите данни безплатен ли е?

Достъпът до базата данни „CYLAW“ е безплатен. Достъп до базата данни „ПРАВЕН ПОРТАЛ НА КИПЪР“ имат само абонираните потребители.

Кратко описание

1. „CYLAW“

Базата данни „CyLaw“ е създадена през януари 2002 г. като база данни с нестопански характер, чиято цел е предоставяне на безплатна и независима правна информация относно кипърското право и безплатен достъп до източниците на това право като част от международното движение за свободен достъп до правото, в което тя членува. Базата данни „CyLaw“ съдържа съдебни решения, произнесени от Върховния съд и от действащия от 1997 г. насам като втора инстанция Съд по семейни дела, граждански процесуални разпоредби и редица правни статии и текстове.

Съдебните решения, които се съдържат в базата данни „CyLaw“, са записани в електронен формат от Върховния съд. Текстовете на включените решения са автентичните текстове, във вида, в който те са произнесени от Върховния съд, без каквито и да било изменения или поправки.

2. „Правен портал на Кипър“

Базата данни „Правен портал на Кипър“ предоставя, наред с останалата информация, лесен достъп до статии с новини, текстове и статии от непосредствен интерес за всеки, който се занимава с юридически въпроси, както и достъп до база данни с правна информация за абонираните потребители, която съдържа базите данни „Законодателство“ (‘Νομοθεσία’) и „Съдебна практика“ (‘Νομολογία’) на Република Кипър.

Разделът със законите (Ευρετήριο των Νόμων) съдържа раздел с всички закони, които в сила или са отменени, както и раздел с всички свързани с тях подзаконовни актове. Тези раздели се актуализират непрекъснато с информацията, публикувана в Държавен вестник.

Разделът със съдебната практика (Ευρετήριο της Νομολογίας) предлага възможност за търсене на текстовете на всички решения въз основа на различни критерии за търсене.

Връзки по темата

 [Правно ведомство](#) (Νομική Υπηρεσία)

 [Върховен съд](#) (Ανώτατο Δικαστήριο)

 [Камера на представителите](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 23/07/2019

Право на държавите-членки - Латвия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация за правната система на Латвия.

Източници на правото

Латвия има континенталноевропейска правна система. Най-важните източници на правото са писаните нормативни актове, които съставляват основата на правната система на Латвия.

Нормативни актове с външно действие

Правоотношенията между публичноправните органи и физическите лица или други правни субекти се уреждат от нормативни актове с външно действие (*ārējie normatīvie akti*).

Видове нормативни актове с външно действие в низходящ ред според мястото им в нормативната йерархия:

- конституция на Република Латвия (*Latvijas Republikas Satversme*);
- закони;
- подзаконовни нормативни актове на Министерския съвет;
- подзаконовни нормативни актове на Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги (в латвийската правна система тези подзаконовни нормативни актове са от същата степен, както и подзаконовните нормативни актове, издадени от Министерския съвет);
- подзаконовни нормативни актове на органите на местно управление.

Разпоредбите на правото на Европейския съюз се прилагат в съответствие с мястото им в йерархията на нормативните актове с външно действие. Когато прилагат разпоредби на правото на ЕС, органите и съдилищата трябва да взимат предвид и съдебната практика на Съда на Европейския съюз.

Разпоредбите на международното право независимо от източника им, се прилагат в съответствие с мястото им в йерархията на нормативните актове с външно действие. Ако се установи противоречие между разпоредба на международното право и разпоредба на латвийското право от еднаква степен в нормативната йерархия, се прилага разпоредбата на международното право.

Законите и подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет са задължителни в цялата територия на Латвия и никой не може да се позовава на незнанието им. Незнанието на законите и на подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет не освобождава никой от задължението да ги спазва.

Подзаконовите нормативни актове на органите на местно управление са задължителни за всички физически юридически лица на съответната административна територия.

Компетентност да издават нормативни актове с външно действие имат:

- народът на Латвия, когато упражнява законодателни правомощия (една десета от избирателите могат да внесат в Парламента законодателно предложение; народът може също да участва в референдуми);
- Парламентът (Saeima), който има законодателни правомощия;
- Министерският съвет, който има правомощия да издава подзаконови нормативни актове в предвидените в закона случаи;
- Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги, които също имат правомощия да издават подзаконови нормативни актове в предвидените в закона случаи;
- местните органи, които имат правомощия да издават подзаконови нормативни актове в предвидените в закона случаи.

Нормативни актове с вътрешно действие

Нормативните актове с вътрешно действие (*iekšējie normatīvie akti*) се издават от публичноправни органи с цел определяне на процедури за вътрешната организация на тяхната дейност или на дейността на подчинените им органи или за разясняване на процедурата по приложението на нормативните актове в областта на тяхната дейност. Нормативните актове с вътрешно действие не са правно обвързващи за физическите лица. Ако публичноправен орган приеме решение, адресирано до физическо лице, той не може да се позовава в това решение на вътрешноведомствен нормативен акт.

Съществуват следните нормативни актове с вътрешно действие:

- устройствен акт на органа (*nolikums*), в който се определят неговата вътрешна структура и организация;
- вътрешен правилник (*reglaments*), в който се уреждат структурата и дейността на звената на органа;
- препоръки (*ieteikumi*), в които се определят процедурите за упражняване на оперативната самостоятелност, предоставена съгласно нормативни актове, като се предвижда еднообразен начин на действие при сходни обстоятелства. В определени случаи е възможно отклонение от препоръките, ако съществуват достатъчно основания за това.
- инструкции (*instrukcija*), в които се определя начина на приложение на нормативните актове с външно действие и общите принципи на правото;
- вътрешни правила (*iekšējie noteikumi*), в които се определят процедурата по приемане на административни решения, редът за изпълнението на задълженията на административните и други служители, правилата за поведение, нормите за безопасност на работното място и други аспекти, свързани с дейността на съответната институция.

Всички видове нормативни актове с вътрешно действие имат еднаква правна сила. В случай на противоречие между нормативни актове с вътрешно действие се прилага актът, издаден от по-висшестоящия орган или служител.

Правомощия да издават нормативни актове с вътрешно действие имат:

- Министерският съвет;
- член на Министерския съвет;
- управителен орган на публичноправен субект;
- ръководителят на институция.

Видове източници на правото

Източниците на правото се подразделят на следните видове:

- нормативни актове (*normatīvie akti*): правни актове, с които се установяват, привеждат в действие, изменят или отменят правни норми; нормативните актове се класифицират като такива с външно действие или с вътрешно действие.
- общи принципи на правото: писани (съдържащи се в нормативни актове) или неписаните основни правила, уреждащи обективна законосъобразност в обществения живот;
- обичайно право: правила за поведение, които са се развили исторически в резултат от дълготрайното им фактическо прилагане; обичайното право се прилага при създаването на права и тълкуването на правни норми, ако съответният въпрос не се урежда от закон или друг нормативен акт с външно действие;
- съдебна практика: всички съдебни решения, съдържащи правилни и ценни абстрактни правни констатации, които могат да бъдат използвани от съдиите по други дела като обосновка за техните решения;
- правна доктрина (*tiesību doktrīna*): всички академични становища, в които се тълкуват правни норми, техният произход и тяхното прилагане; в мотивите към своите решенията съдилищата и административните органи се позовават широко на правната доктрина.

Йерархия на източниците на правото

Първични източници на правото

- нормативни актове: това са източниците на правото с най-голяма юридическа сила; те се прилагат в съответствие с мястото им в йерархията на нормативните актове с външно действие.
- общи принципи на правото: този източник на правото се прилага, когато съответният въпрос не е уреден от нормативен акт с външно действие; общите принципи на правото служат също за тълкуване на нормативните актове; Между общите принципи на правото не съществува йерархична зависимост: те имат еднаква правна сила;
- обичайно право: то се прилага при създаването на права и тълкуването на правни норми, ако разглежданият въпрос не се урежда от закон или друг нормативен акт с външно действие.

Вторични източници на правото

- съдебна практика: съдебни решения, които в съответствие с процедурните правила са задължителни за съдилищата, които разглеждат искове; тези решения имат силата на закон, те задължителни за всички страни и трябва да се спазват като закон.

Решенията на Конституционния съд са задължителни за всички държавни и местни органи, институции и длъжностни лица, включително съдилищата, както и за физическите и юридическите лица. Правна норма, обявена от Конституционния съд за несъответстваща на норма от по-висока степен, не се прилага от деня на обнародване на решението на Конституционния съд, освен ако Конституционният съд не постанови друго.

Ако Конституционният съд обяви международно споразумение, подписано или сключено от Латвия, за противоконституционно, Министерският съвет трябва да предприеме незабавно мерки за изменение или денонсиране на споразумението, за спиране на неговото действие или за оттегляне на присъединяването към него.

Ако решението на Конституционния съд, с което се приключва дадено дело, съдържа тълкуване на правна разпоредба, тълкуването е задължително за всички държавни и местни органи, институции и длъжностни лица, за съдилищата, както и за физическите и юридическите лица.

- в мотивите към своите решенията съдилищата и административните органи се позовават широко на правната доктрина; правната доктрина няма правна сила и не е общо приложима.

Институционална рамка

Органи, компетентни да издават нормативни актове с външно действие

Със законодателни правомощия разполагат **Парламентът (Saeima)** и **народът на Латвия** който може да участва в референдуми.

Министерският съвет може да издава подзаконови нормативни актове (*noteikumi*) в следните случаи:

- въз основа на оправомощаване със закон;
- за утвърждаване на международно споразумение или проект на такова споразумение, за денонсиране на международно споразумение или спиране на неговото действие, освен ако в Конституцията или в закон не е предвидено друго;
- ако това е необходимо за прилагането на правните актове на Европейския съюз и ако съответният въпрос не е уреден със закон. Основните права на физическите лица не могат да бъдат ограничавани посредством подзаконовни нормативни актове.

Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги могат да издават нормативни актове с външно действие (подзаконовни нормативни актове, *noteikumi*) само въз основа на оправомощаване със закон и в рамките на своята компетентност.

Местните органи могат да издават нормативни актове с външно действие (подзаконовни нормативни актове) въз основа на закони или подзаконовни нормативни актове на Министерския съвет.

Процес на изготвяне на нормативни актове

Този раздел предоставя кратък преглед на процедурите за изготвяне на нормативни актове.

Закон

Внасяне на законопроект в Парламента

Законопроекти в Парламента могат да внасят президентът, Министерският съвет, парламентарните комисии, не по-малко от пет членове на Парламента или, в случаите и в съответствие с процедурите, предвидени в Конституцията, една десета от всички гласоподаватели.

Разглеждане и приемане на законопроекти в Парламента

Парламентът разглежда законопроектите на три четения. Законопроекти, считани за спешни, законопроектите за държавния бюджет, измененията на държавния бюджет и законопроектите, предвиждащи приемането на международни споразумения, се приемат на две четения.

Законопроектът се счита за приет и става закон, ако е разгледан на три четения или в посочените по-горе случаи — на две четения, и след като е подложен на гласуване в неговата цялост е получил абсолютно мнозинство от гласовете на присъстващите членове на Парламента.

Обнародване на закони

Бюрото (Prezidijs) на Парламента изпраща всички приети закони на президента за обнародване.

Президентът обнародва законите, приети от Парламента, не по-рано от десетия ден и не по-късно от двадесет и първия ден след приемането им. Законът влиза в сила на четиринадесетия ден след обнародването (публикуването) му в „Държавен вестник“ на Република Латвия (*Latvijas Vēstnesis*), освен ако законът не предвижда друг срок.

Право на отлагане на обнародването на закон

Президентът има правомощието да поиска ново обсъждане на закон или да отложи публикуването му до два месеца.

Президентът упражнява правото си да поиска ново обсъждане на закон по своя инициатива, но може да отложи публикуването на закон само ако това бъде поискано от не по-малко от една трета от членовете на Парламента. Президентът или една трета от членовете на Парламента могат да упражнят гореспоменатите права в срок от десет дни от приемането на закона от Парламента.

Закон, чието обнародване е отложено в съответствие с посочената по-горе процедура, се подлага на гласуване на национален референдум, ако това бъде поискано от не по-малко от една десета от всички избиратели по време на процедурата за събиране на подписи. Ако обаче такова искане не бъде направено в срок от два месеца, законът се публикува. Референдум не се провежда, ако Парламентът повторно гласува въпросния закон и не по-малко от три четвърти от неговите членове гласуват за приемането му.

Приет от Парламента закон, чието обнародване е отложено от Президента, може да бъде отменен чрез референдум, ако поне половината от всички гласоподаватели, които са участвали в предишните избори за парламент, участват в референдума и мнозинството от тях гласува за отмяна на закона.

Не всички закони обаче могат да бъдат предмет на референдум. Законът за бюджета и законите за заемите, данъците, митата, железопътните тарифи, военната служба, обявяването и започването на война, сключването на мирни договори, обявяването и прекратяването на извънредно положение, мобилизацията и демобилизацията, както и за сключването на договори с други държави, не могат да бъдат предмет на референдум.

Влизане на закона в сила

Всеки закон влиза в сила на четиринадесетия ден след публикуването му „Държавен вестник“ на Република Латвия (*Latvijas Vēstnesis*), освен ако в закона не е предвиден друг срок. Срокът за влизане в сила на даден закон започва да тече от деня след публикуването на посочения закон.

Отмяна на закон

Даден закон престава да бъде в сила в следните случаи:

- с влизане в сила на закон, който отменя предишния закон;
- с влизане в сила на преходна разпоредба на друг закон, в която се предвижда отмяната на предишния закон;
- с влизане в сила на решение на Конституционния съд, с което се отменя съответния закон;
- с изтичане на срока на действие на закон с точно определено временно действие.

Подзаконов нормативен акт на Министерския съвет

Внасяне в Министерския съвет на проект на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет

Проект на подзаконов нормативен акт, изготвен от министерство, държавната канцелария или публичен административен орган към министър-председателя могат да бъдат внесени в Министерския съвет от член на Министерския съвет.

Проект на подзаконов нормативен акт, изготвен от друга държавен или местен орган, НПО или организация на социалните партньори, може да бъде внесен в Министерския съвет от ръководителя на съответния орган или чрез член на Министерския съвет, политически отговорен за съответната област, сектор или подсектор.

Разглеждане и приемане на проект на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет

Проектите на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет, внесени в последния, се нотифицират и обсъждат на заседания на държавните секретари. След нотифицирането му проектът на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет се изпраща до съответните министри за тяхното одобрение и, ако е необходимо, на други компетентни институции. Министерството на правосъдието и Министерството на финансите дават становища по всички проекти на подзаконов нормативен акт. Представители на НПО могат също да представят своите становища по време на процеса на одобрение.

Проекти на подзаконов нормативен акт, по които е постигнато съгласие, се разглеждат на заседание на Министерския съвет, докато предложенията, по които не е постигнато съгласие, се обсъждат на заседание на комитета на Министерския съвет. Всички проекти, по които е постигнато съгласие по време на заседанието на комитета на Министерския съвет, се внасят впоследствие за разглеждане на заседанието на Министерския съвет. Ако проектът на подзаконов нормативен акт бъде одобрен на заседание на Министерския съвет, той се счита за приет и става подзаконов нормативен акт на Министерския съвет.

Обнародване на подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет

Подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет се обнародват в „Държавен вестник“ на Република Латвия (*Latvijas Vēstnesis*)

Влизане в сила на подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет

Подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет влизат в сила в деня след тяхното публикуване в „Държавен вестник“ на Република Латвия (*Latvijas Vēstnesis*), освен ако в тях не се предвижда друго.

Отмяна на подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет

Подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет престават да бъдат в сила в следните случаи:

- с влизане в сила на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет, отменящ предишния подзаконов нормативен акт Министерския съвет;

- с влизане в сила на заключителна разпорежба на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет, с която се отменя предишния подзаконов нормативен акт на Министерския съвет;
- ако законната разпорежба, на основание на която е бил издаден подзаконовият нормативен акт на Министерския съвет, престане да бъде в сила;
- с влизане в сила на решение на Конституционния съд, с което се отменя съответния подзаконов акт на Министерския съвет;
- с изтичане на срока на действие на подзаконов нормативен акт на Министерския съвет с точно определено временно действие.

Подзаконови нормативни актове на Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги

Процедурата за обнародване, влизане в сила и отмяна на подзаконови нормативни актове Банката на Латвия, Комисията за финансовия и капиталов пазар и Комисията по комунални услуги е еквивалентна на процедурата за обнародване, влизане в сила и отмяна на подзаконови нормативни актове на Министерския съвет.

Подзаконови нормативни актове на органите на местно управление

Внасяне на проекти на подзаконови нормативни актове на органите на местно управление в местните съвети

Проекти на подзаконови нормативни актове на органите на местно управление могат да се внасят в местния съвет от председателя на съвета, комитета на съвета, членовете на съвета, инициатора на извънредно заседание или ръководителя на градската или общинската администрация.

Разглеждане и приемане на проекти на подзаконови нормативни актове на органите на местно управление

Проектите на подзаконови нормативни актове на органите на местно управление се приемат и стават задължителни, ако повечето от половината от присъстващите членове на местния съвет гласуват за тях, освен ако законът не предвижда друго.

В срок от три дни от датата на подписване на съответния подзаконов нормативен акт съветът го изпраща с обяснителен меморандум на Министерството на околната среда и регионалното развитие в писмена и електронна форма. Министерството преценява законосъобразността на подзаконовия нормативен акт в срок от един месец от получаването му и изпраща становището си на местния съвет.

Ако становището на министерството не съдържа възражения по отношение на законосъобразността на подзаконовия нормативен акт или на местния съвет не е изпратено становище в определения срок, местният съвет обнародва подзаконовия нормативен акт.

Ако бъде получено становище от министерството, в което се констатира частична или пълна незаконосъобразност на подзаконовия нормативен акт, местният съвет внася в него необходимите изменения в съответствие със становището и издава измененият акт. Ако местният съвет не е съгласен изцяло или отчасти със становището, той предоставя обосновка за това в своето решение и издава подзаконовия нормативен акт. В срок от три месеца от датата на подписването му подзаконовият нормативен акт се изпраща на Министерството на околната среда и регионалното развитие в писмена и електронна форма.

Обнародване на подзаконовите нормативни актове на органите на местно управление

Местният съвет обнародва подзаконовите нормативни актове в местен вестник или в безплатно издание. Градският съвет (*Republikas pilsētas dome*) обнародва подзаконовите нормативни актове в „Държавен вестник“ на Република Латвия (*Latvija s Vēstnesis*). Обяснителният меморандум се публикува заедно с подзаконовите нормативни актове.

След като влязат в сила, подзаконовите нормативни актове се публикуват на уебсайта на местния орган. Подзаконовите нормативни актове на общинските съвети (*novada domes*) се излагат на видно място в сградата на общинския съвет или на градската или общинската администрация.

Министерството на околната среда и регионалното развитие публикува подзаконовите нормативни актове на своя уебсайт.

Влизане в сила на подзаконовите нормативни актове на органите на местно управление

Подзаконовите нормативни актове влизат в сила в деня след тяхното публикуване във вестник или в безплатно издание, освен ако в тях не е посочена по-късна дата на влизане в сила.

Отмяна на подзаконовни нормативни актове на органите на местно управление

Подзаконовите нормативни актове на органите на местно управление престават да бъдат в сила в следните случаи:

- с влизане в сила на подзаконовни нормативни актове, които отменят предишните актове;
- с влизане в сила на заключителни разпоредби на други подзаконовни нормативни актове, с които се отменят предишните подзаконовни нормативни актове;
- ако разпоредба на нормативен акт от по-висока степен, на основание на която е бил издаден съответният подзаконов нормативен акт, престане да бъде в сила;
- с влизане в сила на решение на Конституционния съд, с което се отменя съответния подзаконов нормативен акт;
- с изтичане на срока на действие на подзаконовия нормативен акт с точно определено временно действие.

Правни бази данни

Latvijas vēstnesis, „Държавен вестник“ на Република Латвия

Latvijas Vēstnesis е „Държавен вестник“ на Република Латвия. Публикуването на информация в него представлява официална публикация.

- Официалната публикация е автентична и правно обвързваща.
- Никой не може да се позовава на незнание на правните актове или на официалните обявления, публикувани в „Държавен вестник“.

От 1 юли 2012 г., „Държавен вестник“ Latvijas Vēstnesis се публикува официално в електронна форма на уебсайта <https://www.vestnesis.lv/>. Информацията, публикувана на уебсайта <https://www.vestnesis.lv/> преди тази дата е само за справка. Официалната публикация на тази информация беше печатната версия на Latvijas Vēstnesis.

Консолидирани правни актове

Консолидираните версии на законите, подзаконовите нормативни актове на Министерския съвет и другите нормативни актове могат да бъдат намерени на латвийския правен уебсайт <http://www.likumi.lv/>. Всички консолидирани закони и подзаконовни нормативни актове, публикувани на уебсайта, имат само информативен характер. Уебсайтът се поддържа от официалния издател [VSIA Latvijas Vēstnesis](http://www.vestnesis.lv/).

Официален издател

Издателят на „Държавен вестник“ Latvijas Vēstnesis е същият, който издаваше предишния държавен вестник със същото заглавие: [VSIA Latvijas Vēstnesis](http://www.vestnesis.lv/).

Официалният издател осъществява своята дейност в съответствие с международните стандарти ISO 2008: 9001 (система за управление) и ISO 2005: 270001 (сигурност на информацията).

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до Latvijas Vēstnesis е безплатен. Достъпът до електронния архив на печатната версия на Latvijas Vēstnesis е също **безплатен**. Достъпът до уебсайта на консолидираните правни актове също е безплатен.

Връзки

[Сейма \(Парламент\) на Република Латвия](#), [Министерски съвет на Република Латвия](#), [Банка на Латвия](#), [Комисия за финансовия и капиталов пазар](#), [Комисия по комунални услуги](#), [латвийски местни органи](#), [„Държавен вестник“ Latvijas Vēstnesis](#), <http://www.likumi.lv/>

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от

съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 07/01/2016

Право на държавите-членки - Литва

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Литва и преглед на литовското законодателство.

Източници на правото

Източниците на правото са официалните средства, чрез които се предават и установяват правните норми.

Законодателният акт е официален писмен документ, приет от съответната държавна институция, в който се установяват и обясняват правни разпоредби, или въз основа на който се прилагат правни разпоредби в индивидуални случаи. В зависимост от характера на правната информация в тях, законодателните актове се разделят на следните видове:

- Законодателни инструменти** – това са писмени решения на държавни институции, одобрени от държавата, установяващи, изменящи или отменящи общи разпоредби, отнасящи се до неопределена група адресати. Законодателните инструменти се разделят на две категории:
  - **Законали**, най-висшестоящите в йерархията на законодателните инструменти. Приемат се от Парламента на Република Литва [*Seimas*] или посредством национален референдум и установяват общи правни разпоредби, с които се уреждат основните области от човешките отношения. Те имат обвързваща правна сила. Законите се смятат за основния източник на правото.
  - **Подзаконови инструменти, които са законодателни инструменти, приети въз основа на закон с цел неговото подробно уреждане и прилагането му. Подзаконовите инструменти не могат да противоречат на законите. Те включват:**
    - Парламентарни резолюции,
    - Резолюции на правителството,
    - Инструкции и заповеди на други министерства,
    - Резолюции и решения на местните власти и публичната администрация,
    - Други инструменти.
- Тълкувателни актове**, които се приемат с цел да се изясни значението и съдържанието на приложимите правни разпоредби. Те се приемат от институция, компетентна да тълкува законите.
- Индивидуални актове за прилагане**, чрез които изискванията, заложи в правните актове, се привеждат в действие. Както законодателните инструменти, така и индивидуалните актове за прилагане поражда правни последици, но нямат статут на източник на правото, защото не създават общи разпоредби с универсално приложение, а са адресирани до отделни индивиди при определени обстоятелства с оглед на нормативното им съдържание и са еднократни, в смисъл, че спират да се прилагат, когато въпросното социално отношение (назначение, уведомяване, пенсиониране) спре да съществува.

Други източници на правото

В допълнение към законодателните инструменти, съществуват следните източници на първично право:

- **Общите правни принципи (добросъвестност, равнопоставеност, индивидуална отговорност, умереност)** се считат за неделима част от литовската правна система, както при тълкуването на законовите разпоредби, така и при запълване на правни пропуски. Освен това, съгласно член 135, параграф 1 от литовската конституция, общоприетите принципи на международното право също представляват част от литовската правна система, и следователно литовските съдилища са задължени да прилагат и спазват тези принципи.
- **Правните обичаи**, т.е. правила за поведение, одобрени от държавата, са утвърдени в обществото с дълготраен и повторителен ефект. Гражданският кодекс на Република Литва ги посочва като пряк източник на правото. Може да се

прилагат, когато закон или договор пряко предвижда прилагането им, или ако съществува пропуск в законовата уредба. Обичаи, които си противоречат с общите принципи на правото или императивните правни норми, не се прилагат.

Източници на вторично право:

- **Правния прецедент**, т.е. съдебно решение по определено дело, което се е превърнало в пример за съдилища от по-долна или същата инстанция, когато разглеждат аналогични дела. Прецедентите имат по-скоро характер на препоръка в рамките на литовската правна система.
- **Правната доктрина**.

Йерархия на правните норми

Йерархия на нормативните актове:

1. Конституция;
2. Конституционни актове;
3. Ратифицирани договори;
4. Закони
5. Други законодателни актове за прилагане на закони (актове на президента, правителството, Конституционния съд и т. н.)

Институционална уредба:

Литовският парламент [*Seimas*] е единствената институция, която има право да приема закони. Законодателството, приемано от други държавни институции, трябва да не противоречи на Конституцията и на другите закони.

Други законодателни инструменти може да се приемат от:

- литовския Парламент (резолюции),
- президента (декрети),
- правителството (резолюции),
- министерства и други правителствени органи (наредби),
- местните власти (решения, наредби).

Бази данни с правна информация

📄 **База данни със законодателни актове на Литва** (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) се притежава и поддържа от **парламента на Република Литва**.

Тя предоставя следните видове информация:

- приети законодателни актове
- проектозакони
- резолюции
- заключения
- други видове законодателни инструменти.

Документите в тази база данни не са нито официални, нито правно обвързващи.

Можете да търсите в базата данни както на английски, така и на литовски език. Можете да осъществите достъп до различните видове законодателни документи с кликане върху „Вид“ („*Rūšį*“).

Също така можете да намерите законодателство и други правни документи в 📄 **Регистъра на законодателните актове на Литва** (*Lietuvos teisės aktų registras*). Този сайт се поддържа от държавния **Център за регистрите** (*valstybė įmonė Registru centras*) и е под контрола на **Министерството на правосъдието**. От 31 август 2013 г. регистърът ще се поддържа от канцеларията на Парламента на Република Литва

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът до регистъра и до базата данни със законодателни актове на Литва е **безплатен**.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 06/04/2020

Право на държавите-членки - Люксембург

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

В този раздел ще намерите кратък преглед на различните източници на правото в Люксембург.

Източници на правото

Йерархия на правните норми

Изразът „източници на правото“ е образен и се отнася до възникването и произхода на правото.

Понастоящем **Конституцията** и **законът** са считани за основни източници на правото .

Конституцията на Люксембург

Първата конституция на Люксембург е съставена през 1841 г., две години след обявяването на независимостта на Люксембург през 1839 г., а след нея следват конституциите от 1848 г. и 1856 г.

Действащата Конституция на Люксембург датира от 17 октомври 1868 г. Оттогава текстът на сегашната Конституция е многократно изменян.

Люксембургската конституция е **в писмена форма със строго определена структура**. Поради своя основополагащ характер Конституцията се отличава с по-голяма стабилност отколкото обикновения закон.

Действащата конституция се състои от **121 члена, разделени на тринадесет глави**. В тях са описани принципите на държавното устройство, гарантирането на правата и свободите на гражданите и организацията на публичните органи.

- Глава I: Държавата, нейната територия и Великият херцог
- Глава II: Граждански свободи и основни права
- Глава III: Суверенитет
- Глава IV: Камара на депутатите
- Глава V: Правителство на Великото херцогство
- Глава V bis: Държавен съвет
- Глава VI: Правосъдие
- Chapitre VII: Правоприлагащи органи
- Глава VIII: Финансова система
- Глава IX: Общини
- Chapitre X: Държавни ведомства
- Глава XI: Общи разпоредби

- Глава XII: Преходни и допълнителни разпоредби.

Законът като източник на правото

Законодателна система

В законодателната система на Великото херцогство Люксембург **законодателната инициатива** може да бъде упражнявана от [Камарата на депутатите](#) или от [правителството](#).

Правото на законодателна инициатива на правителството се нарича „правителствена законодателна инициатива“ и се упражнява чрез представянето на „**проектозаконали**“.

Правото на законодателна инициатива на Камарата на депутатите се нарича „парламентарна законодателна инициатива“ и се упражнява чрез представянето на „**предложения за закони**“.

Впоследствие тези проекти или предложения за закони се представят за получаване на становище от съответните инстанции (професионални камари), но най-вече от **Държавния съвет**. След получаване на становището на Държавния съвет, проектът или предложението за закон се връща на Камарата на депутатите.

В рамките на люксембургската еднокамарна система, Камарата на депутатите следва да се произнесе на второ четене по целия текст най-рано след три месеца след гласуването на проекта, освен ако Камарата и Държавният съвет решат независимо един от друг, че това повторно гласуване от страна на Камарата може да отпадне. Окончателно гласуването от Камарата на депутатите закон се счита за завършен едва след обнародването му от Великия херцог и след **публикуването** му в люксембургския [Държавен вестник](#) (Mémorial).

Нормативна уредба

Съгласно член 2 от закона относно реформата на Държавния съвет от 12 юли 1996 г., нито един **проект на подзаконов нормативен акт** за прилагане на законите и договорите не може да бъде представен на Великия херцог преди **Държавният съвет** да е издал **становище**.

Правителството обаче може да дерогира това общо правило при неотложни случаи, (които следва да бъдат подложени на преценка от Великия херцог въз основа на надлежно обоснован доклад от министъра, вносител на инициативата), без да се допита до Държавния съвет. Използването на тази **процедура по спешност** обаче следва да е ограничено само при извънредни случаи.

Освен това, ако в даден закон се изисква изрично Държавният съвет да бъде сезиран за становище относно подзаконовите нормативни актове, приемани за изпълнение на този закон, то в никакъв случай не може да се използва процедура по спешност. Това се отнася и за измененията на проект на подзаконов нормативен акт, за който Държавният съвет вече е издал първоначално становище.

Държавният съвет издава становище както за законите, така и за проектите на подзаконовите нормативни актове под формата на **мотивиран доклад**, включващ общи съображения, анализ на текста на проекта и, при необходимост, насрещен проект.

Държавният съвет разглежда съществуването и формата на проектите на подзаконовите нормативни актове както и съответствието на акта с по-висша правна норма.

Бази данни с информация в областта на законодателството

Сайтът [Légilux](#) е правният портал на правителството на Великото херцогство Люксембург в интернет.

Той предоставя достъп до люксембургското законодателство във формата на първоначално публикувани в „Мемориал А“ текстове или под формата на консолидирани текстове, които в преобладаващата си част се съдържат в кодекси и законодателни сборници.

Сайтът е разделен на три основни раздела

- [Законодателен раздел](#), в който са събрани публикации от областта на люксембургското законодателство и различни видове публикации, както и консолидирани текстове.
- [Административен раздел](#), в който са събрани така наречените „административни“ публикации. Това са основно сборници от „Мемориал Б“ както и от Официалния годишник на управление и законодателство.
- [Раздел за дружествата и сдруженията](#), в който са събрани сборници от „Мемориал В“, публикации относно търговските дружества и сдруженията и фондациите с нестопанска цел.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Връзки по темата

 [Уебсайт Legilux](#)

 [Министерство на правосъдието](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 20/12/2018

Право на държавите-членки - Унгария

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [hu](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница съдържа информация относно правната система на Унгария.

Източници на правото

I. Йерархия на правните норми

1. Основен закон

Основният закон (Основният закон на Унгария бе обнародван на 25 април 2011 г.) стои на върха в йерархията на правните норми в Унгария и всички останали закони трябва да са съобразени с него. Основният закон бе приет от **Народно събрание** и **изменянето** му изисква гласовете на **мнозинство от две трети от членовете на Събранието** [член S, параграф 2 от Основния закон].

Основният закон и преходните му разпоредби (преходните разпоредби на Основния закон на Унгария бяха обнародвани на 31 декември 2011 г.) **влязоха в сила на 1 януари 2012 г.**

Основният закон на Унгария се състои от **шест части**: преамбюл, озаглавен **„Национално признание“**, както и глави, озаглавени **„Основни начала“** (членове A—T), **„Свобода и отговорност“** (членове I—XXXI), **„Държавен ред“** (членове 1—54), **„Специални правни редове“** и **„Заключителни разпоредби“**.

Глава **„Основни начала“** съдържа общи разпоредби и определя:

- формата на управление,
- основните принципи на функциониране на държавата,
- прехвърлянето на определени правомощия на Европейския съюз,
- унгарската столица и регионални административни подразделения,
- основните разпоредби за унгарското гражданство и придобиването му,
- официалния език, герба, знамето, националния химн, националните празници и официалната валута на Унгария,
- мястото на Основния закон в унгарската правна система, т.е. че унгарската правна система се базира на Основния закон,
- процедурата за приемане и изменение на Основния закон,

- видовете законодателни актове в Унгария,
- някои основни принципи, включително:
  - забраната за силово придобиване и упражняване на власт,
  - отговорността за съдбата на унгарците, живеещи в чужбина,
  - сътрудничеството за установяване на европейско единство,
  - закрила на института на брака,
  - осигуряването на условия за лоялна конкуренция,
  - принципа за балансирано, прозрачно и устойчиво управление на бюджета,
  - задължението за закрила и опазване на природните ресурси,
  - създаването и опазването на мира и сигурността и стремежа към сътрудничество с всички нации и народи по света за устойчивото развитие на човечеството.

Глава „Свобода и отговорност“ съдържа основните права и задължения. Изброените по-долу (списъкът не е изчерпателен) се признават за **основни права**:

- правото на живот и човешко достойнство,
- забраната на мъченията, безчовечното или унижаващото отношение или наказание, поробването и трафика на хора,
- забраната на всички практики, насочени към евгениката, използването на човешкото тяло или някоя негова част за финансова изгода, както и клонирането на хора,
- правото на свобода и лична сигурност и разпоредби, гарантиращи, че личната свобода не може да бъде отнемана,
- правото на свобода на движение и свободен избор на местоживеене,
- правото на личен и семеен живот,
- правото на защита на личните данни и на достъп до данните от обществен интерес,
- правото на свобода на мисълта, съвестта и религията,
- правото на мирно събрание,
- правото на свобода на словото,
- правото на участие в културния живот,
- правото на свободен избор на работа, професия и предприемачески дейности,
- правото на собственост,
- забраната за експулсиране на унгарски граждани от територията на Унгария,
- правото на убежище,
- равенството пред закона,
- недискриминацията,
- забраната на детския труд,
- правото на здравословна околна среда,
- правото на гражданите да избират и да бъдат избирани в изборите за членове на Народното събрание, за органи на местно управление и кметове, както и за членове на Европейския парламент,
- правото делата на гражданите да бъдат разглеждани от органите безпристрастно, справедливо и своевременно,
- правото на всеки унгарски гражданин да бъде защитаван от Унгария по време на престоя си в чужбина,
- Основният закон определя също гражданството и основните права на лицата, предмет на наказателно преследване.

Съгласно Основния закон Унгария се стреми, наред с другото:

- да предостави социална сигурност на всички свои граждани,
- да предостави на всеки гражданин прилично жилище и достъп до обществени услуги.

Основният закон предвижда различни **задължения, а именно:**

- задължението за принос към задоволяването на общите нужди (равнопоставено данъчно облагане),
- задължението за унгарските граждани да защитават страната си.

Главата от Основния закон, озаглавена „**Държавен ред**“, съдържа най-основните разпоредби, отнасящи се до обществените личности и най-важните институции на държавата, като определя правния статут и функциите на:

- Народното събрание,
- президента на републиката,
- правителството,
- автономните регулаторни органи,
- Конституционния съд,
- съдебните органи и прокуратурата,
- комисаря по основните права,
- органите на местно управление,
- Унгарската народна банка,
- държавната Сметна палата,
- унгарските въоръжени сили,
- полицията и службите за национална сигурност,
- референдумите.

Главата от Основния закон, озаглавена „**Специални правни редове**“, съдържа разпоредби, уреждащи положението на национална криза, извънредното положение, положението на превантивна защита, неочакваните нападения и положението на изключителна опасност.

2. Закони на парламента

В Унгария законите се приемат от **Народното събрание**. Съгласно Основния закон **нормите за основните права и задължения** се определят в законите. Народното събрание приема законите с **обикновено мнозинство от гласовете** (повече от половината гласове на присъстващите членове), освен по отношение на така наречените **кардинални закони**, определени от Основния закон, чието приемане и изменение изискват мнозинство от **две трети от гласовете на присъстващите членове** на Народното събрание.

Съгласно Основния закон кардиналните закони уреждат гражданството, вероизповеданията, правата на малцинствата в Унгария, правния статут и възнаграждението на членовете на Народното събрание и на президента на републиката, Конституционния съд, органите на местно управление, подробните разпоредби за използването на герба и националното знаме, както и разпоредбите за удостоверяването с държавни отличия.

Съгласно Основния закон разрешението за признаване на задължителния характер на учредителните договори на Европейския съюз и договорите за тяхното изменение, обявяването на война, сключването на мир и обявяването на извънредно положение изискват мнозинство от две трети от гласовете на всички членове на Народното събрание.

Преди приемането на Закон XXXI от 1989 г. за изменение на Конституцията Президентският съвет на Унгария разполагаше с правомощието да издава нормативни укази. От гледна точка на йерархията на правните норми нормативните укази, които все още са в сила, имат правната сила на закон.

3. Укази

Основният закон признава правителствените укази, указите на министър-председателя, министерските укази, указите на управителя на Унгарска народна банка, указите на ръководителите на автономни регулаторни органи и указите на органите на местно управление.

Националният съвет по отбраната — в условия на национална криза, и президентът на републиката — при извънредно положение, могат също да издават укази.

3.1. Правителствени укази

Правителството може да издава укази въз основа на **първично** или **законодателно правомощие**. Първичните правомощия са установени в член 15, параграф 3 от Основния закон, който гласи, че правителството може да издава укази в рамките на своята компетентност по всеки въпрос, който не е уреден със закон. Указите на правителството не могат да противоречат на законите. Това не ограничава правомощията на Народното събрание, което има компетентност да уреди обществените отношения във всяка сфера.

Съгласно Основния закон и Закон СХХХ от 2010 г. относно законодателството правителството може, въз основа на специално законодателно правомощие, да издава укази за изпълнението на закони. Съгласно член 5, параграф 1 от Закона за законодателството в разрешението за издаване на подзаконови актове за изпълнение трябва да се упоменат титулярят, предметът и обхватът на правомощието. Титулярят не може да предоставя законодателното правомощие на други субекти.

3.2. Укази на министър-председателя

Съгласно Основния закон министър-председателят може също да издава укази, като например да назначи с указ заместник министър-председател измежду министрите. В йерархията на правните норми указите, издавани от министър-председателя, имат същата правна сила като министерските укази.

3.3. Министерски укази

Министерските укази се нареждат по-долу от правителствените укази в йерархията на правните норми. Съгласно Основния закон министрите се **оправомощават** да издават укази със закон или правителствен указ (издаден в рамките на първичната им законодателна компетентност). Те могат да издават укази самостоятелно или заедно с други министри. Указите им не могат да противоречат на законите, правителствените укази или указите на управителя на Унгарска народна банка.

3.4. Укази на управителя на Унгарска народна банка

В рамките на компетентността си, определена с кардинален закон, управителят на Унгарска народна банка може да бъде **законово оправомощен** да издава укази, които не могат да противоречат на законите.

3.5. Укази на ръководителите на автономни регулаторни органи

Съгласно член 23, параграф 4 от Основния закон в рамките на компетентността си, определена с кардинален закон, ръководителите на автономни регулаторни органи са законово оправомощени да издават укази, които не могат да противоречат на законите, правителствените укази, указите на министър-председателя, министерските укази или указите на управителя на Унгарска народна банка.

3.6. Укази на органите на местно управление

Съгласно член 32, параграф 2 от Основния закон в рамките на компетентността си органите на местно управление могат да издават местни укази за уреждането на местни обществени отношения, които не са уредени със закон или акт със силата на закон.

Указите на органите на местно управление не могат да противоречат на останалото законодателство.

Подробната уредба за указите, които органите на местно управление могат да издават, е дадена в Закон CLXXXIX от 2011 г. за органите на местно управление в Унгария.

4. Международни споразумения и основни принципи на международното право

Правителството на Унгария може да сключва **международни споразумения** с други държави/правителствата на други държави. В Унгария отношенията между международните споразумения и вътрешното право се основават на дуалистична система, т.е. международните споразумения стават **част от вътрешното право** посредством **обнародването им** с нормативен акт.

Принципи на международното право

Съгласно член Q, параграф 3 от Основния закон Унгария приема общопризнатите норми на международното право. Международният обичай и общите принципи на международното право са част вътрешното право, без да имат нужда от трансформиране.

II. Други източници на правото, взети в широк смисъл, и които не се считат за законодателни актове

1. Правни инструменти на държавната администрация

Унгарската правна система включва правни инструменти на държавната администрация, които въпреки че съдържат нормативни разпоредби, не се считат за законодателни актове.

Законът за законодателството (Закон СХХХ от 2010 г.) определя два вида правни инструменти на държавната администрация: нормативни решения и нормативни заповеди. Това са норми за поведение, които не са общозадължителни, т.е. не са задължителни за всички. Те представляват просто вътрешни разпоредби, организационни и операционни норми, които са свързани единствено с този, който ги издава или с негови подчинени органи и лица. Нормативните решения и заповеди не могат да установяват правата и задълженията за гражданите. Правните инструменти на държавната администрация не могат да противоречат на останалото законодателство и да повтарят законодателни разпоредби.

Съгласно предишния Закон за законодателството (Закон ХІ от 1987 г.) **статистическите съобщения и правните насоки** също се считаха за източници на правото (под сборното наименование „други управленчески правни инструменти“), но е и за законодателни актове. В новия Закон за законодателството те вече не се споменават. С влизането в сила на новия закон (на 1 януари 2011 г.) обаче правните насоки бяха отменени, а статистическите инструменти, издадени преди тази дата, остават в сила до отменянето им. (Статистическите съобщения се изготвят от председателя на Централната статистическа служба и съдържат правнообвързващи разпоредби, съдържащи най-вече статистически термини, методи, класификации, списъци и данни.)

1.1. Нормативни решения

Посредством нормативните решения Народното събрание, правителството и други органи на централната администрация, Конституционният съд и Бюджетният съвет могат да определят собствената си организационна структура и начин на функциониране, дейност и програми за действие.

Органите на местно управление също могат да установяват чрез нормативни решения своята дейност и тази на органите, които ръководят, както и програмите си за действие, организационната структура и начина на функциониране на ръководените от тях органи. По аналогичен начин органите на местно управление също могат да установяват чрез нормативни решения своята организационна структура и начин на функциониране, дейност и програми за действие, както и тези на ръководените от тях органи.

1.2. Нормативни заповеди

В рамките на своята компетентност и съгласно предвидено в законодателството президентът на републиката, министър-председателят, ръководителите на органите на централната администрация (с изключение на правителството), председателят на Националната съдебна служба, главният прокурор, комисарят по основните права, управителят на Унгарска народна банка, председателят на Държавната сметна палата, ръководителят на столичната или районната общинска администрация, кметовете и общинските служители могат да установяват чрез нормативни заповеди организационната структура, начина на функциониране и дейността на органите, които ръководят, управляват или контролират.

Освен това Народното събрание, президентът на републиката, Конституционният съд, комисарят по основните права, автономните регулаторни органи, кабинетът на министър-председателя и ръководещият официалната организация на дадено министерство могат да издават нормативни заповеди, които са задължителни за персонала на съответната структура.

2. Решения на Конституционния съд

Решенията на Конституционния съд играят важна роля в унгарската правна система.

Съгласно Закон СLI от 2011 г. относно Конституционния съд **функциите** на Конституционния съд са следните:

- последващ контрол за съобразност на законодателството с Основния закон (процедура за последващ контрол за конституционност);
- (предварителен) контрол на съобразност на закони, които са приети, но все още не са обнародвани, и на определени разпоредби на международни договори с Основния закон;
- индивидуален контрол по искането на съдия: ако по време на производството съдия трябва да приложи законодателен акт, който счита за противоконституционен или който Конституционният съд е обявил за противоконституционен, съдията спира производството и иска от Конституционния съд да обяви законодателния акт или правната разпоредба за противоконституционни и да забрани прилагането на противоконституционния законодателен акт;

- постановяване на решения по конституционни жалби, чието основание е нарушаването на права, гарантирани от Основния закон: лицето или организацията, страни по индивидуално дело, могат да подадат конституционна жалба, ако тяхно право, гарантирано от Основния закон, е нарушено в резултат на прилагането на противоконституционно законодателство по време на текущо производство по делото и са изчерпали всички налични възможности за обжалване или не разполагат с право на обжалване;
- проверка дали даден законодателен акт не противоречи на сключено международно споразумение;
- прекратяване на законодателни пропуски на законодателя, които противоречат на Основния закон;
- решаване на определени спорове за компетентност между държавните органи и между органите на местно управление и други държавни органи;
- тълкуване на разпоредбите на Основния закон;
- различни други производства, които попадат в компетентността му съгласно правната уредба.

Конституционният съд мотивира подробно своите решения. Решенията на Конституционния съд не могат да се обжалват и са задължителни за всички.

3. Съдебна практика

С цел да изпълни задължението си за осигуряване на еднакво прилагане на законодателството и да предостави юридически насоки на по-долустоящите съдилища, върховният съд на Унгария — **Curia** (известен преди 1 януари 2012 г. като Върховният съд), постановява **решения за еднакво прилагане на законодателството и принципни съдебни решения**.

Процедурата за еднакво прилагане на законодателството може да бъде образувана, ако развитието и разнобоят в съдебната практика доведат до необходимост от приемането на принципно решение за еднакво прилагане на законодателството и ако даден състав на Curia има намерение да се разграничи от решение, взето от друг състав на съда. Решението за еднакво прилагане на законодателството е задължително за всички съдилища.

Принципните решения произтичат от практиката на съдебните състави на Curia и също насърчават еднообразието при отсъждането.

Решенията за еднакво прилагане на законодателството и принципните решения се публикуват в **Официалния сборник с решения на Върховния съд**.

III. Приложно поле на законодателството

Географското приложно поле на законодателството обхваща територията на Унгария, а това на указите на органите на местно управление обхваща съответния административен район на органа. Приложното поле на законодателството по отношение на лицата обхваща физическите лица, юридическите лица и организациите без правосубектност на територията на Унгария, унгарските граждани извън територията на страната, а в случая на указите на органите на местно управление — физическите лица, юридическите лица и организациите без правосубектност на територията на съответния административен район на органа.

Законът за законодателството забранява **обратното действие** на законите, посочвайки че даден законодателен акт не може да установява задължения или да ги оскъпява, да отнема или ограничава права или да обявява дадено поведение за незаконно в периода, предшестващ влизането му в сила.

В законодателния акт винаги трябва да бъде посочена датата на **влизане в сила** по такъв начин, че да се предвиди достатъчно време за подготовката за неговото прилагане.

Законодателният акт и разпоредбите за изпълнението му трябва да влязат в сила по едно и също време. Законодателен акт (или разпоредба) загубва правната си сила, ако бъде отменен или, ако съдържа само разпоредби за изменение или отмяна — въз основа на Закона за законодателството.

IV. Правни бази данни

Държавният вестник в Унгария е **Magyar Közlöny**, който се публикува в електронен формат и чийто текст трябва да се счита за автентичен.

Държавен вестник съдържа унгарското законодателство (без указите на органите на местно управление), включително:

- решенията и определенията на Конституционния съд, които трябва да се публикуват в Държавен вестник в съответствие с правната уредба или въз основа на решение на Конституционния съд;

- решенията на Народното събрание;
- решенията за еднакво прилагане на законодателството на Curia;
- становищата на Националната изборителна комисия;
- приложенията, включително Сборника с решения;
- Официалния доклад.

[Националната правна база данни](#) съдържа цялото законодателство (без указите на органите на местно управление) и правните инструменти на държавната администрация в сила към датата, на която се извършва търсенето. Законодателството е представено под формата на консолидирана версия, заедно с измененията и допълненията.

Може да извършвате търсене по заглавие и номер. Възможно е също така да извършвате търсене и в текста.

Достъпът до базите данни е **безплатен** и без други ограничения.

Връзки по темата

[Електронен Държавен вестник](#)

[Национална правна база данни](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 16/02/2016

Право на държавите-членки - Малта

Настоящата страница съдържа информация относно правната система на Малта.

Източници на правото

- Законодателни актове на парламента (първично законодателство);
- регламенти, правилници, постановления, подзаконови разпоредби (вторично законодателство); и
- право на ЕС, включително решенията на Съда на Европейския съюз.

Конституцията е основният източник на националното право и в нея се предвижда, че законите се приемат от парламента под формата на законодателни актове на парламента, както и че парламентът може да делегира законодателни правомощия на други органи (т.е. министри, органи на властта, публични органи и т.н.), които са оправомощени да изготвят вторично законодателство в рамките на сферата на компетентност, която им е делегирана със законодателен акт на парламента.

Националната правна уредба също трябва да се разглежда в контекста на законодателството на ЕС, и по-специално Договора за присъединяване.

В Малта съдиите нямат законотворчески функции — съдилищата тълкуват правото, по начина, по който е включено в различните нормативни актове. Това не означава обаче, че съдебните прецеденти не са обвързващи. В действителност съдиите по правило не се отклоняват от добре установени от съдебната практика принципи освен ако няма сериозна причина за това. Практика е също така в долустоящите съдилища да се следват принципите, определени въз основа на преценката на правните обстоятелства по спора, направена от по-горестоящ съд.

Видове правни инструменти — описание

Международните договори също могат да съставляват част от националното законодателство на Малта.

Европейска конвенция за защита на правата на човека

Със закон на малтийският парламент (Закон XIV от 1987 г.) Европейската конвенция за защита на правата на човека беше включена в малтийското право. В Малта не може да съществува закон, който е в противоречие с правата и свободите, определени в конвенцията. Съответният контрол се упражнява от съдилищата.

Йерархия на правните норми

На национално равнище върховният закон на държавата е Конституцията, следвана от законодателните актове на парламента и от вторичното законодателство. Както бе посочено по-горе обаче, Договорът за присъединяване и регламентите на ЕС са правнообвързващи и имат пряко действие в Малта, както и във всички държави членки, и трябва да се вземат предвид, наред с европейското право като цяло.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

По същество се следва система на контрол и взаимно възпиране между законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Макар че тези три стълба упражняват законодателни, изпълнителни и съдебни правомощия в своите собствени области, системата на контрол и взаимно възпиране, която Малта е наследила от английските принципи на правовата държава, позволява гладкото функциониране на правната система в Малта.

Процес на вземане на решения

Малта следва британската парламентарна система, което не е изненадващо след 180 години британско владение. Даден министър предлага проектозакон, който след това се обнародва в Държавен вестник за първо четене в парламента. В зависимост от важността на съответния закон е възможно предварително да се публикува или не бяла книга. След това Камарата на представителите свиква комисия и след второ четене, в рамките на което членовете на парламента получават възможност да коментират като цяло съответния закон, се провежда етапът на разглеждане в комисия, който се състои в подробно разглеждане на всяка разпоредба от проектозакона и предлагане на евентуални изменения. Когато етапът на разглеждане в комисията приключи, законопроектът се изпраща обратно на парламента за окончателно трето четене, след което бива одобрен от президента на републиката и се превръща в закон.

Общото правило е, че законът влиза в сила на датата на обнародването му освен ако в закона не е изрично посочено, че съответният министър може да определи законът (или част от него) да влезе в сила на друга дата.

Бази данни с правна информация

Национална законодателна база данни: [Закони на Малта](#) — правни услуги

Услугата осигурява безплатен достъп до:

- цялото национално първично и вторично законодателство;
- правни публикации, включително закони, законопроекти, официални известия и подзаконови разпоредби.

Връзки по темата

[Закони на Малта](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 26/03/2020

Тази страница предоставя информация относно съдебната система в Нидерландия.

Нидерландското правителство се състои от министри и от краля. В този смисъл Нидерландия представлява изключение от останалите монархии в Западна Европа, в повечето от които монархът не е част от правителството. След основното преработване на Конституцията през 1848 г. Нидерландия е конституционна монархия с парламентарна система.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Конституцията регламентира държавното устройство на нидерландската държава и представлява основа за законодателството. Договорите между Нидерландия и други държави са важен източник на правото. Член 93 от Конституцията предвижда, че разпоредбите на договорите и решенията на международни институции могат да имат пряко действие в нидерландската правна система и в такъв случай се ползват с предимство пред нидерландските закони. Действащите законови разпоредби в Кралство Нидерландия не се прилагат, ако са несъвместими с гореспоменатите разпоредби. По тази причина правните норми на Европейския съюз, съдържащи се в договори, регламенти и директиви, са основен източник на правото в Нидерландия.

Статутът за Кралство Нидерландия урежда конституционните отношения между Нидерландия, Аруба, Кюрасао и Синт Мартен.

Законите се изготвят на национално равнище. Въз основа на делегиране, предвидено в закона, централното правителство може да създава (допълнителни) подзаконови разпоредби под формата на министерски постановления и общи административни актове. Възможни са и независими общи административни актове (които не произтичат от закон). Конституцията предоставя законодателни правомощия и на други органи на публичното право (провинции, общини и комитети по водите).

Съдебната практика е източник на правото, тъй като значението на съдебните решения не се ограничава до конкретното дело, по който е било постановено решението. Решенията на съдилищата от по-горна инстанция служат като насоки за останалите съдилища. Тези на Върховния съд се ползват с особен авторитет, тъй като задачата на този съд е да допринесе за еднаквото прилагане на правото. Ето защо в ново дело, което се разглежда от съд от по-ниска инстанция, съдът ще вземе предвид решенията на Върховния съд при постановяването на решението си.

Общите принципи на правото са от голямо значение за правителството и за правораздаването. Понякога законът препраща към общи принципи на правото, какъвто е случаят с Гражданския кодекс (разумност и справедливост). Съдът също може да се основа на общите принципи на правото при постановяването на решение.

Обичайното право, известно също като неписано право, е допълнителен източник на правото. По принцип обичаят е от значение само ако законът се позовава на него, но все пак съдът може да вземе предвид определени обичайни практики в решението си, ако е налице конфликт. Обичайните практики не могат да бъдат източник на правото при определянето на дадено деяние за престъпление (член 16 от Конституцията).

Йерархия на правните норми

Член 94 от Конституцията гласи, че някои правила на международното право имат йерархическо предимство: не се прилагат законовите разпоредби, които са несъвместими с тези правила на международното право. Европейското право, по своята същност, също се прилага с предимство пред националното право. По йерархичен ред после следват Статутът, Конституцията и законите на парламента. Те се нареждат над останалото законодателство. Законодателството на парламента се приема съвместно от правителството и парламента (избраните народни представители).

Освен това е предвидено, че закон може частично или изцяло да изгуби правната си сила само в резултат на приемането на нов закон. В допълнение съществува общото правило за тълкуване, според което специалният закон се прилага с предимство пред разпоредбите на общия закон. В континенталната правна традиция законът стои по-високо в йерархията на източниците на правото от съдебната практика.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законодателен процес

Законите се приемат съвместно от правителството и парламента. Законодателните предложения могат да се внасят от правителството или от Долната камара на парламента. Държавният съвет предоставя становища по законодателни предложения, както и по общи административни актове. При подготвянето на законодателните предложения обикновено се провеждат консултации с други заинтересовани страни.

Обикновено Съветът на министрите приема законодателните предложения и ги изпраща на Държавния съвет за препоръка. Правителството отговаря на тази препоръка като изготвя последващ доклад. След това правителството изпраща законодателното предложение — с евентуално необходимите изменения — на Долната камара посредством кралско съобщение. Предложението може да бъде изменено по време на обсъжданията в Долната камара. Долната камара има право да внася изменения. След като бъде прието от Долната камара, предложението подлежи на разглеждане в Сената. Сенатът може само да приеме или отхвърли законодателното предложение. На този етап вече не могат да бъдат внасяни изменения. След като бъде приет от Сената, законодателният текст се подписва от Краля и от министъра, след което става закон.

Бази данни с правна информация

[Overheid.nl](#) е централната точка за достъп до цялата информация относно правителствените организации в Нидерландия. Тази страница предоставя достъп до местното и националното законодателство.

[Officiële bekendelingen.nl](#) предоставя достъп до официалните вестници (*Staatsblad*, *Staatscourant* и *Tractatenblad*). На уебсайта може да намерите и всички публикации на нидерландския парламент.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Достъпът до уебсайта и базата данни е **безплатен**.

Свързани връзки

[Национално правителство](#)

[Regering](#)

[Министерство на външните работи](#)

[Камара на представителите](#)

[Government.nl](#)

[Houseofrepresentatives.nl](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 25/02/2020

Право на държавите-членки - Австрия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [de](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици [cs](#) [et](#) [en](#) [fr](#) [hu](#) [pl](#) [pt](#) [sk](#) [sl](#) [fi](#) вече са преведени.

Въведение — Настоящата страница предоставя информация относно правната система на Австрия и преглед на австрийското право.

Източници на правото

Австрийското право е преди всичко **писано право**. В противовес на това обичайното право има твърде ограничена роля. Съдебната практика на висшите съдилища, която определя важни насоки за прилагане на правото, е от голямо значение. Тя обаче не е призната за източник на правото.

Австрийската конституция постановява, че общопризнатите норми на международното право са част от федералното право, и предвижда, че **международните договори** стават част от правната система на Австрия (посредством обща и специална трансформация). Йерархичното място на разпоредбите на международните договори в рамките на националната правна система се определя от тяхното съдържание.

За одобрение от Националния съвет (*Nationalrat*), на международни договори, които изменят или допълват конституцията, се изискват същите квалифицирани мнозинства както за приемане на федерални конституционни закони. За приемане на решения относно международни договори, които изменят или допълват законодателството, се прилагат същите изисквания, както и за приемане на закони.

По принцип федералният президент сключва международни договори по искане на федералното правителство или на федералния министър, който е оправомощен от него. Сключването на политически международни договори и договори, които изменят или допълват законодателството, изисква предварителното одобрение на Националния съвет. Федералният президент може да предостави правомощия на Федералното правителство или на компетентните членове на Федералното правителство да сключват определени категории международни договори, които не са политически и не изменят или допълват законодателството.

В съответствие с Федералната конституция на Австрия освен федералното (конституционно) право всяка от **деветте федерални провинции** има свое собствено **конституционно право**. Конституционното право на провинциите не трябва да противоречи на федералното конституционно право и следователно му се явява **подчинено**. По принцип обаче между законодателните уредби на федерално и провинциално ниво не съществува такова йерархическо отношение. От 1988 г. насам провинциите също имат право да сключват международни договори по въпроси, които попадат в сферата на техните правомощия. В областта на външните отношения обаче както винаги федералното правителство има доминираща роля.

Видове правни актове — йерархия на правните норми

За да бъде одобрена дадена федерална конституционна разпоредба е необходимо мнозинство от две трети от гласовете в Националния съвет и присъствие на най-малко половината от неговите членове. Освен това приетата по този начин разпоредба трябва да бъде изрично определена като „конституционен закон“ или „конституционна разпоредба“.

От друга страна, за да бъде валидно приемането на федерални законови разпоредби от Националния съвет, е необходимо присъствието на най-малко една трета от неговите членове и абсолютно мнозинство на гласовете.

1. Ръководни принципи на Федералната конституция

Следните ръководни принципи (основополагащи принципи) на Федералната конституция на Австрия са най-важните разпоредби на правната система на Австрия:

- демократичният принцип,
- принципът на разделение на властите,
- принципът на върховенството на закона,
- републиканският принцип,
- принципът на федералната държава и
- либералният принцип.

В своята цялост тези ръководни принципи формират **фундаменталния конституционен ред**.

Те имат изключително конституционноправно значение. Всяко съществено изменение на Федералната конституция трябва да бъде одобрено посредством законодателна процедура, включваща референдум. Ако някой от основополагащите принципи е изоставен или ако отношението между принципите е съществено изменено, се счита, че са направено цялостно изменение на конституцията.

2. Първично и вторично законодателство на ЕС

Присъединяването на Австрия към Европейския съюз на 1 януари 1995 г. имаше за последица цялостно изменение на Федералната конституция на Австрия. След присъединяването, основополагащите елементи на правения ред на Австрия се определят не само от австрийското конституционно право, но също и от правото на Европейския съюз (**конституционен дуализъм**) Съгласно преобладаващото становище **правото на ЕС има предимство пред националното право**, както и пред обикновеното федерално конституционно право, но не и пред основните принципи на Федералната конституция.

3. „Обикновено“ федерално конституционно право

Конституционното право определя „правилата на играта“ в политическата дейност, като установява:

- законодателната процедура,
- статута на най-висшестоящите органи в държавата,
- отношенията между Федерацията и провинциите по отношение на законодателството и прилагането му и
- контрола върху действията на държавата от страна на Съдилищата на публичното право.

4. Федерално законодателство

Основният принцип на върховенство на закона, залегнал във Федералната конституция, постановява, че цялото правоприлагане (администрация и правораздаване) е подчинено на закона. Федералната конституция разделя законодателните правомощия между федералното правителство и провинциите.

5. Подзаконовите нормативни актове

Подзаконовите нормативни актове са **правни разпоредби от общ характер, издадени от административните органи** и имащи еднакво действие по отношение на всички адресати. Общото правомощие за издаване на правилници, които конкретизират други по-обща норми — най-често закони, е установено в конституцията. За издаване на подзаконовите актове, които изменят или допълват закони е необходимо да има изрично конституционно оправомощаване.

6. Индивидуални административни актове

Индивидуалните административни актове са преди всичко административни актове по приложение на закона и са насочени към едно или повече конкретно определени лица.

Институционална рамка

Органи на законодателната власт

В съответствие с разделението на властите във Федералната конституция между федералното правителство и провинциите в законодателния процес вземат участие различни органи.

Националният съвет (Nationalrat) и Федералният съвет (Bundesrat) приемат федералното законодателство. 183-мата депутати в Националният съвет се избират пряко от народа. Федералният съвет от друга страна се избира от провинциалните съвети (Landtage). По правило Федералният съвет има само право на възражение.

Законодателството на провинциите се приема от провинциалните съвети (Landtage).

Законодателен процес

Инициативите за федерални закони постъпват в Националният съвет в следните възможни форми:

- предложения от неговите членове (предложния за законодателна инициатива)
- предложения от федералното правителство (правителствени законопроекти)
- предложения от Федералният съвет.

Освен това всяко предложение, внесено от 100 000 лица, имащи право да гласуват, или от една шеста от лицата, имащи право да гласуват в 3 федерални провинции (народна петиция), следва да бъде представено за разглеждане на Националният съвет.

На практика повечето **законодателни инициативи** идват от **Федералното правителство**. Федералните правителствени законопроекти трябва да бъдат приети с единодушие от федералното правителство (Министерския съвет). Изработеният от компетентния федерален министър законопроект предварително се публикува за получаване на експертни становища от различни места (федерални провинции, групи по интереси).

След приемането му от Националния съвет законопроектът следва да получи съгласието на Федералния съвет. Проектите на федерални финансови закони не се предоставят на Федералния съвет — изключителна компетентност Националния съвет (*Bundeshoheit des Nationalrats*). След това федералният канцлер предоставя на федералния президент закона за **удостоверяване**.

Националният съвет може да вземе решение за провеждането на **референдум**. Провеждането на референдум може да бъде поискано и от мнозинството на депутатите. В такъв случай законопроектът, който е вече приет от Националния съвет, преди да бъде предоставен за утвърждаване следва да бъде одобрен посредством референдум. Освен това при всяко цялостно изменение на Федералната конституция трябва да бъде проведен референдум.

Федералният президент утвърждава конституционното влизане в сила на федералното законодателство, като полага подписа си. **Актът за утвърждаване** трябва да бъде приподписан от федералния канцлер.

След като бъде приподписан от федералния канцлер, федералният закон се обнародва в австрийския федерален държавен вестник (*Bundesgesetzblatt*). Освен ако в закона не се предвижда нещо друго (обратно действие или *vacatio legis*), същият **влиза в сила** на следващия ден след деня на публикуване и разпространение на изданието на *Bundesgesetzblatt*, в което се съдържа публикацията.

Даден закон може да бъде или изрично **отменен** (формална дерогация) или като един нов федерален закон преуреди област (дерогация по същество), която вече е била уредена, без да предвиди изрично отмяната на предишния закон (*lex posterior derogat legi priori*). Специалният закон отменя действието на общия закон (*lex specialis derogat legi generali*). Освен това срокът на действие на дадена закон може да бъде посочен в самия закон.

Бази данни с правна информация

Координираната и обслужвана от Федералното канцлерство на Австрия [Система за правна информация на република Австрия](#) (RIS), предоставя достъп по интернет до законодателство на Австрия.

Достъпът до базата данни безплатен ли е?

Достъпът до [Система за правна информация на република Австрия](#) (RIS) е безплатен.

Кратко описание на съдържанието

Базата данни RIS предоставя информацията относно:

- **Федералното законодателство**

1. Федералното законодателство
2. Федерален държавен вестник (*Bundesgesetzblatt*) от 2004 г. насам
3. Федерален държавен вестник на Австрия (*Bundesgesetzblatt*) за периода 1945—2003 г.
4. Държавен вестник на Австрия (*Reichs-, Staats- und Bundesgesetzblatt*) за периода 1848—1940 г.
5. Сборник от закони на Австрия (*Justizgesetzsammlung*) за периода 1780—1848 г.
6. Държавен вестник на Германия (*Deutsches Reichsgesetzblatt*) за периода 1938—1945 г.
7. Законопроекти
8. Правителствени законопроекти

- **Законодателство на федералните провинции**

1. Законодателство на федералните провинции
2. Настоящи държавни вестници на федералните провинции (*Landesgesetzblatt*) — с изключение на Долна Австрия и Виена

- **Законодателство на равнище общини**

Само отделни документи от Каринтия, Долна Австрия, Залцбург, Щирия и Виена

- **Съдебна практика**

1. Конституционен съд
2. Административен съд

3. „Списък с норми“ на Административния съд
4. Решения на Върховния съд, апелативните съдилища и другите съдилища
5. Независими административни комисии
6. Независима финансова камара
7. Съд по въпросите на бежанците
8. Независима федерална камара по въпросите на бежанците
9. Камара по въпросите на околното среда
10. Федерален съвет за комуникации
11. Органи за преразглеждане на обществени поръчки
12. Апелативна комисия, Върховна дисциплинарна комисия
13. Комисия за защита на данните
14. Надзорна комисия на представителните органи на работниците и служителите
15. Комисии по въпросите на равноправното третиране
  - **Указания**
    1. Указания на федералните министри
    2. Указания на федералния министър на правосъдието

Някои австрийски закони са достъпни и на английски език.

Повече информация е достъпна на уебсайта [Система за правна информация на република Австрия](#).

Връзки по темата

[Правен ред — Австрия](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 29/08/2019

Право на държавите-членки - Полша

Настоящата страница ви предоставя информация за правната система в Полша.

Полша е република с демократична форма на управление. Законодателните правомощия са предоставени на парламента, който се състои от долна камара — **Сейм (Sejm)** — и горна камара — **Сенат (Senate)**. Изпълнителната власт е предоставена на **Президента на Република Полша (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)** и на **Министерския съвет (Rada Ministrów)**. Съдебните правомощия са предоставени на съдилищата и трибуналите.

Полската правна система се основава на континенталната правна система (**традиция на гражданско право**). Общите съдилища в Полша са **апелативните съдилища (sądy apelacyjne)**, **окръжните съдилища (okręg)(sądy okręgowe)** и **районните съдилища (rejon)(sady rejonowe)**. Те са компетентни да изслушват дела от наказателното, гражданското, семейното право и правото относно родителските права, от трудовото и социалноосигурителното право.

Административната съдебна система е от компетентността на Висшия административен съд (Naczelny Sąd Administracyjny), който упражнява съдебен контрол върху публичната администрация.

📄 **Върховният съд** (Sąd Najwyższy) е най-висшият централен съдебен орган в Република Полша, а оттам и най-висшият апелативен съд. Основните задачи на Върховния съд включват правораздавателни функции в Полша (заедно с общите, административните и военните съдилища), изпълняване на касационна функция като форма на извънредно обжалване и приемане на решения по отношение на тълкуването на законодателството.

Конституционният съд (Trybunał Konstytucyjny) е орган на съдебната система. Той е компетентен да взема решения относно:

- Съответствието на приетите закони с Конституцията
- Спорове за компетентност между органите на централната администрация
- Съответствието на целите или действията на политическите партии с Конституцията
- Конституционни жалби, подадени от граждани

Английските версии на закона, управляващ Конституционния съд, и на други закони, свързани със Съда, са публикувани на уебсайта на 📄 [полския Конституционен съд](#).

Източници на правото

Източниците на полското право са Конституцията, законите, ратифицираните международни споразумения и постановленията. Конституцията се счита за най-важният източник на полското право. Тя съдържа информация за полската правна система, институционална организация, съдебната система и местните органи. Освен това тя обхваща политическите свободи и права. Действащата в момента Конституция, която действа в момента, беше приета през 1992 г. Текстът на полската Конституция може да бъде намерен на уебсайта на 📄 [долната камара на полския парламент \(Сейм\)](#) на полски, английски, немски, френски и руски език.

Видове правни инструменти — описание

Законите (ustawy) представляват универсални правнообвързващи инструменти, които обхващат важни въпроси. Всеки въпрос може да стане предмет на закон. В някои случаи Конституцията изисква уреждане на определен въпрос чрез закон: например бюджет или законовия статут на гражданите.

Съгласно полската Конституция преди ратифицирането на някои **международни споразумения (umowy międzynarodowe)** те трябва да бъдат утвърдени чрез закон, приет от парламента и подписан от Президента. Тези закони включват въпроси като съюзи; политически или военни договори; граждански свободи, права и задължения; членство в международни организации, както и други въпроси, уредени от Конституцията.

Постановленията (rozporządzenia) се издават от управляващите органи, посочени в Конституцията като упълномощени със закон.

Министерският съвет има право да издава **решения (uchwały)** с вътрешен характер, които са задължителни единствено за организационните звена, подчинени на институцията, издаваща решението; те не могат да представляват правна база за вземане на решения, засягащи граждани, юридически лица или други субекти.

Органите на местното управление и местните органи на държавната администрация имат право, на базата на правомощия, предоставени със закон, да приемат **местни закони (akty prawa miejscowego)**, отнасящи се до техните райони на администрация.

Йерархия на правните норми

Конституцията е първият източник на полското право. Останалите норми в йерархията на полската Конституция са: ратифицирани международни споразумения, регламенти, директиви и решения на Европейския съюз, закони, заповеди и актове на местни органи.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законодателните правомощия се упражняват от Сейма и от Сената, двете камари на **полския парламент**. Членовете се избират с **четиригодишен мандат**. Право да приемат законодателни актове имат депутатите, Сенатът, Президентът на Република Полша и Министерският съвет. Такова право има и група **от най-малко 100 000 граждани**, които имат право да гласуват в изборите за Сейм.

Сеймът разглежда законопроектите на три четения. След като законопроектът е одобрен от Сейма и Сената, той се изпраща за подписване от Президента. Преди да подпише определен законопроект, Президентът има право да го изпрати на Конституционния съд, за да установи неговата конституционност.

Министерският съвет осигурява изпълнение на **законите**, издава **постановления**, сключва **международни споразумения**, **искващи ратификация** и приема или отхвърля **други международни споразумения**.

Процес на вземане на решения

Право на инициатива

Право да внасят законопроекти имат депутатите, Сенатът, Президентът на Република Полша, Министерският съвет и група от най-малко 100 000 граждани, които имат право да гласуват в изборите за Сейм.

В повечето случаи законопроектите се предлагат от Министерския съвет или от депутатите.

Законопроектите, заедно с техните обосновки, се изпращат на **Председателя на Сейма (Marszałek Sejmu)**, който ги препраща на Президента на Републиката, на Сената и на председателя на Министерския съвет (премиера).

Обсъждане

Сеймът разглежда законопроектите на три четения. Законопроектите се разглеждат и от специалните комисии на Сейма и Сената.

Приемане

В срок от 30 дни от получаването на законопроект Сенатът трябва да го приеме без изменения, да приеме изменения или да реши да го отхвърли изцяло. **Сеймът** може да отхвърля измененията, направени от Сената, единствено чрез абсолютно мнозинство на гласувалите в присъствието най-малко на половината от регламентирания брой на депутатите.

Обнародване

След приключване на процедурата в Сейма и в Сената, Председателят на Сейма трябва да предостави одобрения законопроект за подписване от Президента. Президентът на републиката трябва да подпише законопроекта в срок от 21 дни след неговото получаване и да разпреди неговото обнародване в Държавен вестник на Република Полша (Dziennik Ustaw). Четиринадесет дни по-късно актът влиза в сила. Датата на **влизане в сила** обаче може да бъде посочена в самия законопроект. Според полското право един законопроект може да бъде отменен единствено от друг законопроект. Датата, на която актът или законът губи своята правна сила, трябва да бъде включена в текста на същия акт или закон.

Бази данни с правна информация

Законови актове от 1918 г. до настоящия момент и техен списък можете да намерите на уебсайта на [полската база данни с правна информация \(Sejm\)](#).

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 10/12/2012

Право на държавите-членки - Португалия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [pt](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

1. Инструменти или източници на правото, които установяват правни норми

В Португалия традиционно съществуват следните източници на правото:

- а) Конституционни закони, включващи самата Конституция на Португалия, различни конституционни закони и закони за изменение на Конституцията.
- б) „Общопризнатите норми и принципи на международното право“, „нормите, установени в надлежно ратифицирани или одобрени международни споразумения“, „норми, приети от компетентните органи на международни организации, в които Португалия членува ... , при условие че това е предвидено в съответните учредителни договори“ и „разпоредбите на договорите относно Европейския съюз, и нормите, приети от неговите институции при упражняване на съответните им компетенции“ (член 8 от Конституцията).
- в) Обикновени закони, които обхващат закони, приети от Събранието на Република Португалия, законодателни постановления, приети от правителството, и регионални законодателни актове, приети от законодателните събрания на автономните области на Азорските острови и остров Мадейра.
- г) Инструменти със сила на закони, като например актове, с които се одобряват международни конвенции, договори или споразумения, общообвързващи решения на Конституционния съд, установяващи противоконституционността или незаконността на дадени мерки, колективни трудови договори и други колективни инструменти, регулиращи трудови отношения.
- д) Подзаконови актове или законодателни инструменти с по-нисък статут от закони, чиято цел е да допълват законите и да уреждат конкретни елементи, така че законите да могат да бъдат прилагани или изпълнявани. Те включват правилници за прилагане, наредби, разпореджания, регионални правилници за прилагане, решения, правила, министерски заповеди за прилагане, изпълнителни заповеди, полицейски разпореджания, издадени от граждански губернатори, и общински заповеди и наредби.

2. Други източници на правото

Възгледите по отношение на допустимостта и значението на други източници, които са извън сферата на политическата власт на държавата да създава писано право се различават в зависимост от това дали източниците се разглеждат като средства за създаване на правни норми или като средства за оповестяване на нормите, или и двете. Понякога се прави разграничение между преки и косвени източници, като по този начин се избягват някои затруднения, произтичащи от различията в основния подход.

Изброените по-долу източници често се цитират като възможни източници на правото:

- а) Обичай, с други думи повтаряемо обичайно приемане на определена линия на поведение, която по принцип се счита за задължителна. Той може да се разглежда като източник на правото само в някои определени области. Създадените по този начин норми могат да бъдат открити например в областта на международното публично право (напр. принципа на имунитет на чужди държави от съдебно преследване), международното частно право и административното право.
- б) Съдебна практика, т.е. набор от принципи, произтичащи от съдебни решения, постановени от съдилищата. В някои среди се приема, че тя не представлява истински източник на правото, а има значение единствено за разкриване на значението на правните разпоредби, като предоставя решения на проблеми, свързани с тълкуването, които могат да бъдат следвани в други случаи в зависимост от силата на логическите и технически аргументи, на които те се основават. Някои автори включват в тази категория не само съдебни решения по определени дела, но и съдебни постановления, които имат силата на закон (решения на Конституционния съд с общозадължително действие) защото от тяхна гледна точка всички те са инструменти, които действително създават общоприложимо право.
- в) Справедливост, когато съдилищата са оправомощени да формулират правни норми, съответстващи на специфичните характеристики на отделните случаи, които разглеждат, позовавайки се на общите принципи на справедливост и етичното съзнание на съдията. „Съдилищата могат да решават по справедливост единствено когато: а) има правна разпоредба, която го позволява; б) има споразумение между страните и е възможно обжалване пред по-висшестоящ съд; в) страните са се споразумели предварително да се позоват на справедливостта“, член 4 от Гражданския кодекс.
- г) Обичайна практика, с други думи повтарящи се социални практики, които не се считат за задължителни, но се разглеждат като важни в правни сделки, по-специално във формализирането на правни отношения, особено в областта на търговията. Обичайната практика може да бъде взета под внимание от съдилищата, когато това е предвидено от

закона и когато не е „в противоречие с принципите на добросъвестност“ (член 3 от Гражданския кодекс). Следователно правните норми не могат да бъдат създадени самостоятелно вследствие на обичайна практика и мнозина не считат обичайната практика за истински източник на правото.

д) Правната теория, или становищата на доктрината, не следва да се счита за истински източник на правото, въпреки че играе важна роля в научното и техническото развитие на правните познания и има значително отражение върху окончателния резултат от работата на тези, които отговарят за тълкуването и прилагането на правните норми.

3. Йерархия на източниците на правото

Когато се прави позоваване на йерархията на законите, се има предвид относителният статут на различните инструменти, с други думи тяхното положение в установената скала.

Някои твърдят в тази връзка, че йерархия може да бъде установена само въз основа на метода на създаването. Съгласно тази гледна точка йерархията не се основава на относителния статут на правните норми, а е установена между източниците, от които те са създадени.

Независимо от това кое становище се приема, може да се изготви нормативна йерархия.

Йерархичният ред на различните източници, включени в раздел 1, е както следва:

1. Конституцията и конституционните закони;
2. Общопризнатите норми и принципи на международното право и международни споразумения (т.е. всички инструменти, посочени в раздел 1, буква б));
3. закони и законодателни постановления;
4. регионални законодателни актове;
5. инструменти със сила на закони;
6. подзаконови актове.

4. Процедури за въвеждане на международни норми във вътрешното право на Португалия

Международните законодателни инструменти са транспонирани в португалското законодателство в съответствие със следните принципи, определени в член 8 от португалската конституция:

- а) „Общопризнатите норми и принципи на международното право са неделима част от португалското право“.
- б) „Нормите, установени в надлежно ратифицирани или одобрени международни споразумения, влизат в сила във вътрешното право на Португалия веднага след като бъдат публикувани официално и остават в сила докато са обвързващи по отношение на португалската държава съгласно международното право“.
- в) „Нормите, приети от компетентните органи на международните организации, в които Португалия членува, имат непосредствено правно действие във вътрешното право на Португалия, при условие че това е предвидено в съответните учредителни договори“.
- г) „Разпоредбите на договорите относно Европейския съюз, и нормите, приети от неговите институции при упражняване на съответните им компетенции, имат действие във вътрешното право на Португалия в съответствие с правото на Съюза и при спазване на основните принципи на демократичната правова държава“.

5. Различни органи, оправомощени да приемат правни норми

Органите, оправомощени да приемат правни норми, са Събранието на Републиката, правителството, регионалните правителства и законодателни събрания на Азорските острови и остров Мадейра, местни органи и определени административни органи.

6. Нормотворчески процес

Начинът, по който се приемат нормите, е различен в зависимост от специфичните процедури, които трябва да бъдат следвани от всеки орган, компетентен да приеме нормите. Следователно различните видове законодателни инструменти се приемат по различни процедури. По-долу са описани двете най-формални и важни процедури за приемане на правните норми.

Най-сложната процедура, в която е включено Събранието на Републиката, се състои от следните стъпки:

- а) Законодателна инициатива: право на законодателна инициатива имат, членовете на Събранието на републиката, парламентарните групи и правителството, както и групи регистрирани избиратели, при спазване на реда и условията, предвидени в закона. Правото на законодателна инициатива във връзка с автономните региони принадлежи на съответното законодателното събрание (член 167, параграф 1 от Конституцията).
- б) Първоначално допускане, публикуване, регистрация, номериране и оценка: тази фаза включва разглеждане на допустимостта на законопроекта, публикуване на текста в Държавен вестник на Събранието на Републиката, административна обработка и накрая оценка на съдържанието.
- в) Обсъждане и одобрение: това включва обсъждане на общи въпроси, друг дебат по конкретни въпроси, гласуване на законопроекта като цяло, гласуване на конкретни точки и окончателно цялостно гласуване. За да бъде приет един законопроект, може да се изисква обикновено мнозинство, абсолютно мнозинство или квалифицирано мнозинство.
- г) Контрол от президента на републиката в рамките на законоустановения срок, след изтичането на който той или обнародва предложението, или упражнява правото си на вето. В последния случай мярката се обсъжда отново от Събранието на Републиката. Ако вотът е потвърден или се направят изменения, текстът отново се предава на президента за обнародване, което също трябва да се осъществи в рамките на предварително определен период от време. Президентът на републиката е отговорен за „обнародването на закони, законодателни постановления и нормативни укази и разпорежда тяхното публикуване, както и подписването на резолюции на Събранието на Републиката, с които се одобряват международни споразумения, и други правителствени укази“ (член 134, буква б) от Конституцията).
- д) Публикуване: след като текстът бъде обнародван, президентът трябва да разпорежи текстът на новото законодателство да бъде публикуван в Държавен вестник на Република Португалия.

Процедурата, в рамките на която правителството приема законодателство, включва следните стъпки:

- а) Законодателна инициатива: законодателното предложение се представя от службата на съответния министър.
- б) Запитване: през този етап министърът, който предлага законодателното предложение, трябва да разгледа становища и трябва да се проведат консултации с органите, определени от Конституцията и по закон.
- в) Предварителна и подробна оценка: след като са били първоначално одобрени, предложенията се разглеждат и оценяват.
- г) Одобрение: въпреки че определени видове законодателство не трябва да бъдат одобрени от Министерския съвет, последният обикновено отговарят за одобряване на проекта.
- д) Контрол: „в рамките на четиридесет дни от получаването на всяко правителствено постановление за обнародване, ... Президентът на републиката или обнародва постановлението, или упражнява правото си на вето. В последния случай той информира правителството в писмен вид за причините за това“ (член 136, параграф 4 от Конституцията).
- е) Публикуване на окончателния текст в Държавен вестник на Република Португалия.

7. Условия за влизане в сила на националните норми

„Законите са задължителни само след публикуването им в Държавен вестник“. „След като даден закон бъде публикуван, той влиза в сила след изтичането на срока, определен в самия закон, или когато такъв срок не е посочен, след срока, предвиден в специално законодателство“ (член 5 от Гражданския кодекс).

Съгласно член 2 от Закон № 74/98 от 11 ноември 1998 г., изменен със Закон № 26/2006 от 30 юни 2006 г.:

- „1. Законодателни инструменти и други актове от общ характер влизат в сила на датата, определена в самите тях; при никакви обстоятелства те не могат да влязат в сила на датата на публикуване.
- 2. Ако не е определена дата, актовете, посочени в параграф 1, влизат в сила на територията на Португалия и в чужбина на петия ден след публикуването им.
- 4. Срокът, определен в параграф 2, започва да тече от деня, следващ непосредствено след публикуването на интернет сайта, управляван от Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA.

8. Средства за разрешаване на евентуални конфликти между различни правни норми

В тази връзка най-важна е ролята на Конституционният съд, който трябва да обяви за противоконституционни всички норми, които са в противоречие с Конституцията на Португалия или принципите, заложи в нея.

При разглеждане на конкретно представени им случаи, съдилищата не могат да прилагат разпоредби, които нарушават Конституцията или произтичащите от нея принципи.

По време на процеса на тълкуване, извършен с оглед преценка на фактите, представени за обсъждане, съдилищата трябва да разрешават всякакви конфликти, възникнали между различни правни норми, като винаги се взема предвид горепосочената йерархия на източниците. Във връзка с това те трябва да разглеждат системата като единно цяло, без да признават каквито и да е пропуски или несъответствия, по-специално от логическо или семантично естество, като съобразяват обстоятелствата, на които се основа приемането на нормите, и специфичните условия, преобладаващи по време на протичане на нормотворческия процес, като винаги изискват минимално съответствие с формулировките, дори и несъвършено изразени, на подхода, възприет от законодателя, и се основават на предположението, че законодателят е избрал „най-разумните“ решения и е в състояние да „изрази намеренията си чрез подходящите термини“ (член 9 от Гражданския кодекс).

По отношение на конфликтите между нормите в областта на международното частно право моля разгледайте темата Приложимо право — Португалия.

Бази данни с правна информация

 Digesto е официалната португалска база данни с правна информация и тя включва Държавния вестник (Diário da República).

„Digesto“ — Интегрирана система за правна информация

Видове достъп

Свободен достъп

Достъпът до сайта е безплатен.

Посетителите могат да търсят по вид, номер и дата на публикуване, за да намерят:

- Кратко описание и пълен текст на правните актове
- Дати на влизане в сила

Достъп за абонати

- Информация, която е анотирана, каталогизирана и организирана под различни заглавия

Electronic Diário da República

Видове достъп

Свободен достъп

Посетителите могат да търсят по вид, номер и дата на публикуване, за да намерят:

- Кратко описание и пълен текст на правните актове

Достъп за абонати

- Търсене по текст.

Кратко описание на съдържанието

Бази данни със законодателна информация

В Португалия съществуват следните бази данни със законодателна информация:

PCMLEX — централната база данни на системата Digesto

- Diário da República, серия I
- Основни законодателни и административни актове, публикувани в Diário da República, серия II

LEGAÇOR — регионална база данни със законодателна информация за Азорските острови

- Държавен вестник на Азорските острови, серия I

Бази данни с незаконодателна информация

В Португалия съществуват следните бази данни с незаконодателна информация.

DGO-Dout — специфична база данни, съдържаща циркулярни писма и становища, издадени от Генерална дирекция „Бюджет“

DGAP-Opinio — специфична база данни на Генерална дирекция „Публична администрация“

REGTRAB — специфични база данни за трудови договори

Оперативна съвместимост

Digesto е интегрирана с:

- Diário da República (Държавен вестник)
- Събранието на Република Португалия (португалски парламент)
- Конституционния съд
- Върховния съд
- Върховния административен съд
- Апелативни съдилища
- Становищата на Консултативния съвет на главната прокуратура
- Eur-lex

Electronic Diário da República е интегриран с:

- Diário da República (Държавен вестник)
- Решения на Върховния административен съд
- Официален вестник на Европейския съюз

Полезни връзки

[Diário da República \(Държавен вестник\) - Португалия](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 18/07/2017

Право на държавите-членки - Румъния

Настоящата страница Ви предоставя информация за румънската правна система и преглед на правото в Румъния.

Източници на правото

Източниците на правото в Румъния са:

- [Конституцията](#) на Румъния;
- прието от Парламента законодателство (конституционни закони, основни закони и обикновени закони);

- укази на президента на Румъния;
- нормативни актове на правителството (наредби, извънредни постановления, решения);
- нормативни актове, издадени от централните държавни органи (министерски наредби, насоки и разпоредби);
- нормативни актове, издадени от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ);
- право на [Европейския съюз](#) (регламенти, директиви);
- [международни договори](#), по които Румъния е страна.

Видове правни инструменти — описание

Правната рамка на Румъния включва следните правни инструменти:

- **Конституцията** е върховният закон на Румъния. Тя регламентира структурата на Румъния като национална, единна и неделима държава, връзките между изпълнителната, законодателната и съдебната власт, както и между държавните органи, гражданите и юридическите лица.
- Конституционните закони се изготвят от органа с учредителни правомощия — т.е. от учредителното събрание, избрано и свикано за тази цел.
- **Основните закони** се отнасят до сфери от голямо значение за държавата, като например държавните граници, румънското гражданство, държавния герб и държавния печат, правната уредба на собствеността и на наследяването, организацията и провеждането на референдуми; престъпленията, наказанията и правилата за тяхното изпълнение, организацията и функционирането на Висшия магистратски съвет, на съдилищата, на прокуратурата и на Сметната палата, правата на лицата, които са претърпели вреди от публичен орган, националната отбрана, организацията на държавните органи и политическите партии.
- **Обикновените закони** регламентират всички други сфери, които не са обхванати от основните закони. Обикновен закон не може да изменя или да променя правна норма от по-висок ранг, като например основен закон или Конституцията.
- В специални случаи (разпускане на парламента) някои определени от парламента сфери могат да бъдат регламентирани от **правителствени наредби**. Наредбите се издават въз основа на специален акт на овластяване в рамките на този акт и при условията, определени в него. В извънредни ситуации правителството може да издава извънредни постановления във всяка сфера, ако сметне това за необходимо.
- **Правителствените решения** определят как да се прилагат ефективно законите или други организационни аспекти относно тяхното прилагане.
- **Нормативни актове** (наредби и насоки) **се издават от централното държавно управление** единствено въз основа и с цел прилагане на закони, правителствени решения и наредби.
- **Актове на автономни административни органи**
- **Нормативни актове, приети от местните органи на управление** (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ), регламентират сферите, които попадат в рамките на компетентността на въпросните органи.

Други източници на правото

- [Съдебната практика на Европейския съд по правата](#) на човека и съдебната практика на съдилищата на ЕС.
- Макар че националната съдебна практика не е източник на правото, решенията на [Висшия касационен съд](#), които имат за цел да гарантират еднакво тълкуване на определени законови разпоредби, без съмнение представляват вторични източници на правото. Освен това решенията на Конституционния съд, които имат действие с общо приложение (*erga omnes*), а не сред страните по делото (*inter partes litigantes*), могат да се разглеждат като вторични източници на правото.
- В съответствие с член 1 от Закон № 287/2009 относно Гражданския кодекс източниците на гражданското право могат да бъдат законодателството, **правните обичаи и общите принципи на правото**. Под „правни обичаи“ тук се разбират традицията (обичаите) и професионалните практики.
- Посочените по-горе разпоредби установяват следните правила за прилагане на правни обичаи като източник на правото:

- Правните обичаи се прилагат за случаите, които не са законово уредени; когато не съществуват правни обичаи, се прилагат правните разпоредби за подобни ситуации, а когато няма такива разпоредби, се прилагат общите принципи на правото.
- По въпроси, регламентирани със закон, правните обичаи се прилагат само когато законът изрично препраща към тях.
- За източници на правото могат да бъдат признати само правни обичаи, които са в съответствие с обществения ред и добрите нрави.
- Заинтересованата страна трябва да докаже съществуването на правни обичаи и тяхното съдържание. Приема се, че правни обичаи, публикувани в сборници, съставени от съответните оправомощени субекти или органи, съществуват до доказване на противното.

Йерархия на правните норми

Йерархията на правните норми на Румъния е следната:

- Конституцията на Румъния и конституционните закони са от най-висок ранг в йерархията на правните норми. Всички други нормативни актове трябва да бъдат в съответствие с тях.
- Основните закони заемат второ място в правната йерархия. Парламентът приема основните закони с квалифицирано мнозинство.
- Обикновените закони са третата категория правни норми. Парламентът приема обикновените закони с обикновено мнозинство. Обикновен закон не може да изменя или да променя основни закони или Конституцията.
- Правителствените наредби са четвъртата категория правни норми.
- Правителствените решения са петата категория правни норми в правната йерархия.
- Нормативните актове, приети от централното държавно управление и от автономните административни органи, са шестата категория правни норми в правната йерархия.
- Нормативните актове, приети от местните органи на управление (Окръжен съвет, Местен съвет, Генерален съвет на община Букурещ), са от най-нисък ранг в йерархията на правните норми.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на законодателството

Според Конституцията държавата е основана на демократичните конституционни принципи на **разделение на властите и контрол и баланс между властите в държавата** (законодателна, изпълнителна и съдебна).

Властта е разделена между парламента, правителството и съдебните органи и се упражнява от тях. [Конституционният съд](#), [Омбудсманът на Румъния \(Avocatul Poporului din România\)](#), [Сметната палата \(Curtea de Conturi\)](#) и [Законодателният съвет \(Consiliul Legislativ\)](#) също гарантират баланс на властите между публичните органи и гражданите.

Парламентът е върховният представителен орган на гражданите и е единственият законодателен орган в държавата. Той е съставен от [Камарата на депутатите](#) и [Сената](#). По принцип **законодателната власт** е изключително право на парламента, но в определени случаи той споделя тази функция с [изпълнителната власт \(правителството\)](#) и електората (гражданите).

[Правителството](#) може да издава наредби съгласно специфичното законодателство относно компетентността, прието от парламента. При изключителни извънредни обстоятелства, към които трябва да се подходи със спешни действия, правителството може да издава и извънредни постановления.

Законодателен процес на вземане на решения

Законодателният процес на вземане на решения се състои от три етапа:

1. Правителственият етап или предпарламентарният етап включва:

- подготовката на законопроекта на правителствено ниво;
- внасянето на законопроекта за обществено обсъждане при условията, предвидени в закона;

- получаване на положително становище от страна на Законодателния съвет, на ниво министерства и от страна на други институции;
- приемането на законопроекта от правителството.

2. Парламентарният етап включва:

- внасяне на проекта на законодателен акт в една от камарите на парламента (Камарата на депутатите или Сената като първа камара) в зависимост от компетентностите, установени от Конституцията на Румъния;
- обсъждане и приемане на доклада/становището по проекта на законодателен акт в постоянните парламентарни комисии (при специални обстоятелства могат да бъдат сформирани и специализирани комисии);
- по време на пленарното заседание първата камара се произнася по законопроекта и свързаните с него законодателни предложения в срок от 45 дни, считано от датата на представянето им пред постоянното бюро;
  - в случай на кодекси и друго особено сложно законодателство крайният срок е 60 дни от датата на представянето им пред постоянното бюро;
  - за извънредни постановления на правителството крайният срок е 30 дни;
- в случай че крайният срок не е спазен, законопроектът или законодателното предложение се счита за прието и се изпраща на Камарата на депутатите, която взема окончателното решение.

След това законопроектът/законодателните предложения се гласуват (приемат се или се отхвърлят) и се изпращат на камарата за вземане на решения (Камарата на депутатите или Сената), която приема окончателната версия на законодателния акт.

3. Следпарламентарният етап се отнася до:

- проверката на конституционността на закона (проверка *a priori*) (Конституционният съд потвърждава съответствието на закона с Конституцията). Тази проверка може да се извърши по искане на [президента на Румъния](#), председателя на една от камарите, правителството, [Висшия касационен съд](#), Омбудсмана на Румъния или от най-малко 50 депутати или най-малко 25 сенатори, като може да бъде извършена и служебно в случай на конституционен контрол.
- Накрая **законът се обнародва** от президента в рамките на 20 дни от неговото приемане. Ако президентът поиска преразглеждане на закона (такова искане може да се отправи само еднократно) или проверка на неговата конституционност, законът трябва да бъде обнародван в рамките на 10 дни след приемането му, след като е бил преразгледан или след като от Конституционния съд е получено потвърждение за неговото съответствие с Конституцията.
- Законът влиза в сила в рамките на три дни след публикуването му в [Държавния вестник на Румъния](#), част I, или на по-късна посочена в закона дата.

Бази данни с правна информация

а) [Законодателният портал](#), който се управлява от Министерството на правосъдието, е правна информационна система, която предоставя на всяко заинтересовано лице бърз, безплатен и неограничен достъп до актуализирана и консолидирана версия на националното право. Това приложение е свързано с европейския общ портал към националното право [N-Lex](#).

Законодателният портал е разработен от Министерството на правосъдието в рамките на проект, за който са отпуснати безвъзмездни средства от Европейския социален фонд по *Оперативна програма „Административен капацитет“*.

Базата данни се актуализира ежедневно и предоставя достъп до повече от 150 000 закона от 1989 г. насам и до редица предишни съответни закони.

В базата данни може да се търси, като се използват множество критерии, като например:

- думи от заглавието;
- думи от текста;
- тип документ;
- номер на документ;

- тип и номер на официална публикация;
- дата на публикуване;
- органа, който приема закона, и други.

б) Друга база данни с правна информация в Румъния, която е проектирана, управлявана и актуализирана от Законодателния съвет, също осигурява безплатен публичен достъп до румънското законодателство.

Това е онлайн версията на *Справочник на румънското право*® — официален регистър на румънското законодателство, който осигурява точна и вярна информация относно правния статут на всеки закон в различни моменти във времето.

Базата данни обхваща периода от 1864 г. до настоящия момент.

Базата данни може да се разглежда, като се използват следните критерии:

- категория/тип законодателен акт;
- номер;
- година (период) на влизане в сила;
- интервал на публикуване;
- официално издание (тип, номер, година);
- ключови думи от заглавието;
- статус на акта (в сила, не е в сила);
- други критерии (законодателен, индивидуален/публикуван, непубликуван).

В интранет мрежата на **Законодателния съвет** се поддържа база данни, актуализирана с подробна правна информация, необходима за конкретната дейност по одобряване на законопроектите и за предоставяне на информация, която е от полза в хода на законодателния процес.

в) Друга база данни с правна информация (макар и организирана по различен начин) може да се достигне от уебсайта на Камарата на депутатите (една от камарите на парламента). Търсенето може да се извърши въз основа на:

- тип нормативен акт;
- номер;
- дата;
- публичен орган, издал нормативния акт;
- дата на публикуване и ключови думи (както от заглавието, така и от основния текст на акта).

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 24/02/2020

Право на държавите-членки - Словения

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация за правната система на Словения.

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Абстрактните правни норми в правната система на Република Словения се приемат както на държавно, така и на местно равнище. Правните инструменти на държавно равнище са Конституцията (*ustava*), законите (*zakoni*) и подзаконовите актове, които се разделят на две основни категории: укази (*uredbe*, понякога превеждани като разпоредби) и правилници (*pravilniki*).

Местните съвети главно приемат наредби (*odloki*).

Правната система на Словения не признава съдебния прецедент, което означава, че съдилищата от по-нисша инстанция (*nižja sodišča*) не са официално обвързани от решенията на съдилищата от по-висша инстанция (*višja sodišča*).

Съдилищата от по-нисша инстанция обаче имат тенденция да се съобразяват и следват съдебната практика на съдилища от по-висша инстанция и на Върховния съд (*Vrhovno sodišče*).

Върховният съд, заседавайки на общо събрание, може да приема **принципни правни мнения** (*načelna pravna mnenja*) по въпроси от значение за еднаквото прилагане на законите. Съгласно Закона за съдилищата (*Zakon o sodiščih*), такива принципни правни мнения са задължителни единствено за съдийските състави на Върховния съд и могат да бъдат променени само на ново общо събрание. Съдилищата от по-нисша инстанция обаче имат тенденция да се съобразяват с принципните правни мнения и в съдебната си практика Върховният съд изисква да се отдаде дължимото внимание на страна, позоваваща се на вече прието правно мнение по разисквания въпрос.

Законите и другите нормативни актове трябва да са в съответствие с общоприетите принципи на международното право и с международните договори, които имат задължителна правна сила за Словения (както е посочено в член 8 от Конституцията). Ратифицираните и обнародвани международни договори трябва да се прилагат пряко. Становището на Конституционния съд на Словения (*Ustavno sodišče*) е, че международните договори стоят по-високо от законите в йерархията на правните актове. Ратифицираните международни договори се интегрират в националната правна система, като по този начин създават права и задължения за физическите и юридическите лица в държавата (ако са договори, които са пряко приложими).

Словенската правна система принадлежи към семейството на континенталното право и е система на гражданското право, което означава, че обичайното право като такова не е част от правната система. Обичайното право обаче се ползва с известно признаване в словенското законодателство. Например съгласно член 12 от Облигационния кодекс (*Obligacijski zakonik*) — закон, който урежда договорите между физически и юридически лица — търговските обичаи, привички и практики, установени между страните, се вземат предвид при оценяването на изискваните действия и тяхното влияние върху облигационните правоотношения на търговските субекти.

При изпълнението на съдийските си функции, съдията е длъжен да спазва Конституцията, законите, общите принципи на международното право и ратифицираните и обнародвани международни договори. Законът за съдилищата предвижда, че ако гражданскоправният спор не може да бъде разрешен въз основа на действащото законодателство, съдията трябва да вземе предвид нормативните актове, които се прилагат при подобни дела. Ако въпреки това решението на спора продължава да бъде неясно от правна гледна точка, той трябва да вземе решение въз основа на общите принципи на националния правен ред. При това свое действие той трябва да действа в съответствие с правната традиция и установените принципи на юриспруденцията. Съдията винаги трябва да действа все едно, че има пред себе си неопределен брой дела от същия вид.

Йерархия на правните норми

Всички правни норми трябва да бъдат в съответствие с Конституцията. Законите и другите нормативни актове трябва да са в съответствие с общоприетите принципи на международното право и с международните договори, които имат задължителна правна сила за Словения (както е посочено в член 8 от Конституцията). Освен това подзаконовите актове и местните наредби трябва да бъдат в съответствие със законите.

Общите актове, издадени с цел упражняване на публичната власт (*sploni akti za izvrevanje javnih pooblastil*), трябва да бъдат в съответствие с Конституцията, законите и подзаконовите актове.

Индивидуалните актове и действията на държавните органи, местните общински органи и лицата, натоварени с изпълнение на публичната власт, трябва да се основават на приет закон или подзаконен акт.

По отношение върховенството на правото на Европейския съюз Конституцията предоставя основанието за приемането на неговото върховенство от страна на словенската правна система, като посочва, че правните актове и решения, приети в рамките на международни организации, на които Словения е прехвърлила упражняването на част от суверенните си права (в този случай на Европейския съюз), трябва да се прилагат в Словения в съответствие с правната уредба на тези организации.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Законите/нормативните актове се приемат от долната камара на словенския двукамарен парламент, **Националното събрание** (*Državni zbor*). В съответствие с членове 80 и 81 от Конституцията Националното събрание е съставено от 90 депутати, представляващи гражданите на Словения. Осемдесет и осем депутати се избират чрез всеобщо, равно, пряко и тайно гласуване. Задължително е в Националното събрание винаги да бъде избран по един депутат от италианската и от унгарската национални общности от членовете на тези общности. Националното събрание се избира за срок от четири години.

Указите се издават от **правителството** (*Vlada*), докато **правилниците** се издават от **отделни министри** от правителството. В съответствие с членове 110—119 от Конституцията правителството е съставено от министър-председател (*predsednik vlade*) и министри. В рамките на своите пълномощия правителството и отделните министри са независими и се отчетат пред Националното събрание, което може да заведе (пред Конституционния съд) срещу тях дела за отстраняване от длъжност, да им гласува доверие или да прекрати мандата им чрез интерпелация. Министър-председателят се избира от Националното събрание, след което той или тя предлага министрите, които да бъдат назначени (и освободени от длъжност) от Националното събрание.

Конституционният съд (*Ustavno sodišče*) има съществена роля по отношение на институционалната рамка, тъй като може да отменя закони, подзаконни актове и местни наредби, които счита за неконституционни. Той също така издава становища относно конституционсъобразността на международните договори и постановява решения по индивидуални конституционни жалби на оцетени граждани, които могат да бъдат подавани след изчерпването на всички други правни средства на съдебна защита.

Местните наредби се приемат от местните съвети (*občinski sveti, mestni sveti*), които се избират пряко от жителите на общината.

Процес на вземане на решения

Приемането на закони може да бъде предложено на Националното събрание от правителството, от отделни депутати на Националното събрание, от горната камара на парламента — Държавния съвет (*Državni svet*) и от пет хиляди гласоподаватели. Съгласно неговия процедурен правилник (*Poslovnik Državnega zbora*), обикновената процедура в Националното събрание се състои от три четения на предлагания закон.

Освен това процедурният правилник предвижда ускорена извънредна процедура. Съгласно член 86 Националното събрание може да вземе решение, ако присъства мнозинство от депутатите и ако законът се приеме с мнозинство от гласовете, подадени от присъстващите депутати, освен ако не се предвижда друг вид мнозинство. Държавният съвет може да наложи вето на приет закон, а Националното събрание може да отхвърли вето с мнозинство от гласовете на всички депутати.

Законодателният референдум (*Zakonodajni referendum*) (съгласно определеното в член 90 от Конституцията) е уреден в Закона за референдумите и гражданските инициативи (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*) и провеждането му може да бъде постановено от самото Национално събрание или след искане от страна на Държавния съвет, една трета от депутатите или четиридесет хиляди гласоподаватели. Гласоподавателите могат да потвърдят или отхвърлят приетия от Националното събрание закон преди обнародването му от **Президента на републиката** (*Predsednik republike*).

Президентът на републиката трябва да обнародва приетия закон в рамките на осем дни след приемането му. Съгласно член 154 от Конституцията всички правни норми трябва да бъдат публикувани преди да могат да влязат в сила. Правните норми, приети от държавни институции, се публикуват в Официален вестник на Република Словения (*Uradni list Republike Slovenije*), а наредбите и другите местни подзаконни актове се публикуват в местните официални вестници.

Изменения на Конституцията се приемат по специална процедура, установена в Конституцията. Предложение за изменение на Конституцията може да бъде внесено от 20 депутати от Националното събрание, от правителството или от тридесет хиляди гласоподаватели. Решение по такова предложение се взема от Националното събрание с мнозинство от две трети от гласовете на присъстващите депутати, но измененията могат да бъдат приети само ако са одобрени с мнозинство от две трети от гласовете на всички депутати. Член 87 от конституцията гласи, че правата и задълженията на гражданите и други лица могат да се определят от Националното събрание само със закон.

Регламентите и решенията на ЕС, приети от институциите на ЕС, са пряко приложими в Република Словения. Не е необходимо те да бъдат ратифицирани и публикувани в Официален вестник, за да бъдат приложими.

Международните договори, по които Република Словения е страна, влизат в сила след ратифицирането им от Националното събрание чрез специална процедура. Международните договори се ратифицират чрез приемането на закон, внесен от правителството. Закон за ратифициране на международен договор се приема, ако бъде одобрен с обикновено мнозинство от присъстващите депутати, освен когато в Конституцията или закона е предвидено друго.

Бази данни с правна информация

Регистър на разпоредбите на Република Словения (*Register predpisov RS*)

Базата данни [Регистър на разпоредбите](#) съдържа връзки към пълните текстове на законите, които са били приети от 25 юни 1991 г. насам, и на подзаконовите актове, приети от 1995 г. насам. Достъпът до пълните текстове на други подзаконови актове зависи от времето, което ще отнеме създаването на електронна версия на уебсайта на националния Официален вестник.

Законодателство на Националното събрание (*Zakonodaja državnega zbora*)

Базата данни [Законодателство на Националното събрание](#) съдържа текстове на всички закони и други нормативни актове, които са в процес на обсъждане от Националното събрание. Те включват:

- **Консолидираните текстове на законите (*prečiščena besedila zakonov*)** — официално консолидираните текстове на законите, приети след 29 ноември 2002 г. и публикувани в Официален вестник на Република Словения, както и неофициално консолидираните текстове към 17 юни 2007 г.;
- **Приетите закони (*sprejeti zakoni*)** — законите/нормативните актове, приети от Националното събрание и публикувани в Официален вестник на Република Словения от обявяването на независимост на Словения на 25 юни 1991 г. насам;
- **Приетите нормативни актове (*sprejeti akti*)** — нормативните актове, приети от Националното събрание и публикувани в Официален вестник на Република Словения от 28 ноември 1996 г. насам;
- **Проектозаконите (*predlogi zakonov*)** — проектозаконите, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проектозакони, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);
- **Четения на законите (*obravnave zakonov*)** (заклучителна процедура) — архив на всички четения на даден закон, внесен за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.;
- **Проектите на нормативни актове (*predlogi aktov*)** — проектите на нормативни актове, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проекти на нормативни актове, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);
- **Четения на нормативните актове (*obravnave aktov*)** (заклучителна процедура) — архив на всички четения на даден нормативен акт, внесен за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.;
- **Проектонаредбите (*predlogi odlokov*)** — проектонаредбите, внесени за обсъждане през настоящия мандат на Националното събрание (базата данни съдържа и приетите проекти на нормативни актове, които все още не са публикувани в Официален вестник на Република Словения);
- **Четения на наредбите (*obravnave odlokov*)** (заклучителна процедура) — архив на всички четения на дадена наредба, внесена за обсъждане в Националното събрание след 28 ноември 1996 г.

Система за правна информация (*Pravno-informacijski sistem — PIS*)

[Системата за правна информация](#) — Регистър на разпоредбите на Република Словения (*Register predpisov Republike Slovenije*) е свързана със сборника с разпоредби на други държавни органи и с Официален вестник.

Всички национални разпоредби официално се публикуват в [Официален вестник на Република Словения](#). Всички документи се публикуват онлайн.

Връзки по темата

[Словенска правна система](#), [Законодателство на Националното събрание](#), [Система за правна информация](#), [Официален вестник на Република Словения](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 02/11/2016

Право на държавите-членки - Словакия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [sk](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация относно правната система в Словакия. Моля вижте страницата „Правен ред“ — Словакия на уебсайта на [Европейската съдебна мрежа: правен ред](#).

Източници на правото

Видове правни инструменти — описание

Понятието „източници на правото“ е използвано в три смисъла:

1. източници на правото в материалния смисъл — материални източници на правото
2. източници на правото в епистемологичния смисъл — източници на познанието за правото
3. източници на правото във формалния смисъл — официални източници на правото

Въз основа на начина на възникване на правните норми и правнообвързващата форма, в която се изразяват, традиционно се разграничават следните източници на правото:

- правен обичай
- прецедент (прецедентно право)
- нормативни юридически актове
- нормативни договори
- общи правни принципи
- здрав разум
- съвременни книги, правна литература и експертни становища
- международни договори, когато са надлежно включени в правния ред на Словашката република

Йерархия на правните норми

Един от основните принципи на правния ред на Словакия е йерархията на правните норми. Разбирането за правилното място на този принцип в законодателната практика и правоприлагането е изключително важно от гледна точка на законността. Йерархията на нормите обаче не е просто въпрос за ясен логически приоритет или подчиненост. Йерархията

се отнася до цялата проблематика на **легитимната власт**. Тя също така включва категоричния императив, че една правна норма може да бъде издадена само от орган, оправомощен за това по закон, както и в рамките на този закон и на собствената си нормотворческа компетентност.

Правните норми са класифицирани по това, което е известно като „правна сила“. **Правната сила** се отнася до характеристиките на правните норма, съгласно които една разпоредба е подчинена на друга (т.е. на разпоредба с по-голяма правна сила) или когато една правна норма произтича от норма с по-голяма правна сила. При положение, включващо правни норми с различна правна сила, нормата с по-малка сила не може да противоречи на нормата с по-голяма сила и нормата с по-голяма сила може да отмени тази с по-малка.

От гледна точка на равнищата на правна сила правните норми могат да бъдат йерархично класифицирани, както следва:

Първично право (законали)

- конституционни актове (винаги първично право),
- законодателни актове (първични или производни на конституционните актове)

Вторично право (подзаконали нормативни актове)

- постановления на правителството — винаги вторични,
- правни норми на централни държавни органи — винаги вторични,
- правни норми на органите на местно самоуправление и местна администрация— първични или вторични,
- правни норми, издадени по изключение от органи, различни от държавни органи — винаги вторични.

Да се характеризира даден акт като имащ предимство означава, че всички други правни норми трябва да произтичат от този акт, да са съвместими с него и да не му противоречат. Това означава, че на практика, ако по-нисшестоящата в йерархията правна норма противоречи на норма от по-висок ранг, трябва да се следва по-висшестоящата в йерархията норма.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Изброените по-долу органи имат правомощията да приемат правни норми (нормотворчески органи):

- Националният съвет на Словашката република — Конституция, конституционни актове, законодалени актове, международни договори на по-високо ниво от законодателните актове, международни договори със силата на законодателен акт
- Правителството на Словашката република — постановления на правителството
- Министерства и други централни правителствени органи — различни нормативни актове с общо действие
- Общински и градски органи — наредби с общо действие
- граждани (гласоподаватели) на Словашката република — резултати от референдум със силата на конституционен акт; резултати от референдум със силата на законодателен акт
- жители на община или град — резултати от местен референдум със силата на наредба с общо действие,
- общински и градски органи и местна администрация—наредби с общо действие.

Нормотворчески процес

Етапи на законодателния процес

- внасяне на законопроект — законодателна инициатива,
- обсъждане на законопроекта,
- гласуване (решение по законопроекта),
- подписване на одобрения законопроект,
- обнародване (публикуване) на законодателния акт.

Процес на вземане на решения

Законодателен процес

Внасяне на законопроект — законодателна инициатива

Съгласно член 87, параграф 1 на Закон № 460/1992 Сб. (Конституция на Словашката република), законопроектите могат да бъдат внасяни за разглеждане от:

- комисиите на Националния съвет на Словашката република
- членовете на Националния съвет на Словашката република (наричани още членове на парламента),
- правителството на Словашката република.

Внесените законопроекти са изложени параграф по параграф с обяснителен меморандум.

Обсъждане на законопроекта

В съответствие с процедурните правила на Националния съвет на Словашката република (Закон № 350/1996 Сб.), законопроектите преминават през три четения:

1. **Първото четене** включва общи дебати относно същността или това, което е известно като „**философията**“ на **предлагания закон**. На този етап не могат да се предлагат никакви изменения или допълнения.
2. На **второто четене** законопроектът се обсъжда от комисията/комисиите на Националния съвет, на която или на които е възложен. Всеки законопроект също така трябва да бъде разгледан в Конституционната комисия, по-специално за да се осигури **неговата съвместимост с Конституцията на Словакия**, конституционните актове, международните договори, по които Словашката република е страна, със законите и правото на Европейския съюз. След това **могат да се предлагат за обсъждане изменения и допълнения** и да бъдат гласувани след завършване на обсъжданията в комисията. Ето защо различните позиции по въпроса трябва да бъдат сближени преди законопроектът да бъде обсъден в Националния съвет. Тогава законопроектът се изпраща на Националния съвет на Словашката република, след като **Координационната комисия е одобрила със специална резолюция изготвения съвместен доклад на комисиите**. Този доклад представлява основата за дебатите и гласуването на Словашкия национален съвет по време на второто четене на законопроекта.
3. **Третото четене** е ограничено до тези разпоредби от законопроекта, за които са били одобрени изменения или допълнения по време на второто четене. На трето четене единствените промени, които депутатите могат да предлагат, са корекции на грешки в законодателната формулировка на законопроекта и на граматични и правописни грешки. Изменения и допълнения, имащи за цел премахването на някакви други грешки, трябва да бъдат предложени от минимум 30 депутата в Националния съвет на Словашката република. След като тези промени бъдат обсъдени, законопроектът се гласува като цяло.

Гласуване (приемане на решение относно законопроекта)

За да бъде приет даде законопроект, **поне половината от присъстващите депутати трябва да гласуват за неговото приемане**.

Конституцията може да бъде преработена или изменена и отделни членове отменени, само ако решението бъде взето с квалифицирано мнозинство, което означава три четвърти от всички членове на Националния съвет на Словашката република (3/5 от 150).

В Националният съвет на Словашката република е налице кворум, ако присъстват поне половината от неговите членове.

Подписване на приетия законопроект

Приетият законопроект се подписва от:

- Президента на Словашката република,
- Председателя на Националния съвет на Словашката република,
- Министър-председателя на Словашката република.

Тази стъпка от процедурата включва проверка на съдържанието, спазването на процедурата и проверка на окончателния вид на приетия законопроект. Чрез подписването тези най-висши конституционни длъжностни лица одобряват формулировката на приетия закон.

Президентът има правото да упражни „отлагателно вето“ и да откаже да подпише приетия законодателен акт на основание „погрешно съдържание“. Тогава той или тя трябва да изпрати приетия закон заедно със своя коментар на Националния съвет на Словашката република за повторно обсъждане.

Върнатият законопроект преминава през етапите на второ и трето четене. В тази фаза Националният съвет на Словашката република може — но не е длъжен — да вземе предвид коментарите на президента. Националният съвет на Словашката република може да отхвърли „отлагателното вето“ чрез повторно гласуване, при което законът трябва да бъде обнародван, дори и без подписа на президента.

Обнародване (публикуване) на законодателство

Обнародването е последният етап от законодателния процес. Нормативните актове с приложимост на територията на цялата страна се публикуват в Официалния сборник с нормативни актове (*Zbierka zákonov*) на Словашката република; публикуването е в правомощията на Словашкото министерство на правосъдието.

Влизане в сила

Нормативните актове влизат в сила **при публикуването им**.

С оглед на ограничената им териториална приложимост местните правни норми се публикуват на официално информационно табло за определен период, обикновено 15 дни.

Начини за уреждане на евентуални противоречия между различните източници на правото

Нормативен акт от по-ниска степен не трябва да противоречи на нормативен акт от по-висока степен.

Нормативен акт може да се изменя или отменя със нормативен акт от същата или от по-висока степен.

На практика, правилото при уреждане на противоречия между нормативни актове, което има същата правна сила, е, че по-новата разпоредба отменя или изменя по-старата или че конкретна норма отменя или изменя общата норма.

Конституционният съд на Словашката република извършва контрол и се произнася относно това дали:

- законите са в съответствие с Конституцията;
- правителствените постановления и правни норми с общо действие на министерства и други централни държавни органи съответстват на Конституцията, конституционните закони и законодателните актове;
- правни норми с общо действие, издадени от органи на местно самоуправление, съответстват на Конституцията и законите;
- правните норми с общо действие, издадени от органи на местната администрация, съответстват на Конституцията и на други норми с общо действие;
- правните норми с общо действие съответстват на международните договори съгласно изискванията на закона за обнародването на тези договори.

Когато Конституционният съд установи, несъответствие на нормативни актове, тези актовете или части или разпоредби от тях спират да се прилагат. Когато органите, издали такива актове, не успеят да ги приведат в съответствие с нормативните актове от по-висока степен в рамките на установения срок след постановяването на решението, актовете или части или разпоредби от тях се обявяват за недействителни.

Бази данни с правна информация

Базата данни JASPI на Министерството на правосъдието

 [Базата данни JASPI](#) на Министерството на правосъдието на Словашката република ви предоставя достъп до:

- законодателни актове и други нормативни актове,
- техните консолидирани версии след всяко изменение,
- международни договори, споразумения и други източници на правото (публикувани в Официалния сборник с нормативни актове на Словашката република),
- съдебни решения и съдебни становища (публикувани в Сборника със съдебни решения (*Zbierka súdnych rozhodnutí*) на Върховния съд на Словашката република)

- решения, становища и констатации на Конституционния съд на Словашката република,
- избрани решения на районните и окръжните съдилища,
- информация за вещи лица, писмени и устни преводачи.

Допълнителното съдържание, налично в базата данни JASPI, включва:

- закони и други нормативни актове, публикувани в Официалния сборник с нормативни актове от 1945 г. насам,
- актуализирани текстове на закони, подзаконови нормативни актове и друга нормативна уредба,
- текстове на становища и решения на Върховния съд на Словашката република от 1961 г. насам,
- документи на Конституционния съд на Словашката република от основаването на независимата Словашка република (1 януари 1993 г.),
- избрани решения на районните и окръжните съдилища,
- информация за вещи лица, писмени и устни преводачи.

Базата данни JASPI е отворена, некомерсиална система, чиято цел е да предостави на гражданите безплатен достъп до изчерпателна правна информация за държавата. Смисълът на проекта е осигуряването на бърз и прозрачен достъп до правна информация.

Информационната система „законодателен работен поток“ има две функционални приложения.

1. Първото приложение е **„Редактор на законопроекти“**, чиято основна функция е да създава законопроекти, проектоизменения и проекти на множество изменения. „Редакторът“ автоматично създава структурирани правни документи (с XML структура) съгласно одобрените законодателни правила на правителството на Словашката република. В случай на изменения потребителят може директно да редактира консолидираната версия на действителен правен документ (закони, постановления на правителството и т.н.) и изменената версия автоматично се създава от приложението. Потребителят може да прегледа консолидираната версия на правен документ с маркираните изменения, дадени в курсив. Окончателният резултат е структура на XML документ. Тогава проектозаконът се публикува в приложението „Портал за работен законодателен поток“ в различни формати.
2. Порталът **следва законодателните процеси** за всички видове правни документи. Специално внимание се обръща на междуведомствената процедура за процедурата за провеждане на консултации между различните отдели, която включва и обществени консултации (всеки може да представя коментари). Потребителите на портала лесно могат да правят справка за правни документи по няколко критерия и могат да бъдат известявани по електронна поща или чрез снабдяване с информация във формат RSS относно промени в законодателните фази или публикуването на нови проекти в избраната от тях област. Целта е законодателният процес да се направи по-прозрачен и достъпен за всеки.

Връзки по темата

[🔗 Законодателен портал на Министерството на правосъдието на Словашката република](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 18/03/2019

Право на държавите-членки - Финландия

Тази страница ви предоставя информация за правната система на Финландия.

Източници на правото

Терминът „източници на правото“ означава източниците, от които произтичат законовите норми. Във Финландия някои източници на правото са национални, а други са международни. Някои от тях са писани, други са неписани. По-долу е направено обобщение на всички източници на правото.

Видове правни инструменти — описание

Национални източници на правото

Най-важните национални източници на правото са писаните закони. Терминът „закони“ в този контекст трябва да бъде тълкуван в широк смисъл като обхващащ Конституцията, обикновените закони (известни още и като парламентарни закони), указите, независимо дали са издадени от президента на Републиката, Министерския съвет или министерствата, и законовите норми, издадени от органи от по-нисък ранг. Законовите норми, издадени от органи от по-нисък ранг, и указите могат да бъдат издавани единствено по силата на Конституцията или на обикновен закон, в който обикновено се посочва държавната институция или орган, оправомощени за издаването на такава норма.

В случаите, в които няма писан закон, глава 1, член 11 от Процесуалния кодекс предвижда, че обичаят може да бъде източник на правото. За да има задължителна сила, обичаят трябва да бъде основан на справедливост. Нормите на обичайното право датират отдавна и понастоящем понятието за тях не е много ясно формулирано. „Обичай“ понастоящем означава преди всичко определени установени практики, които се прилагат, например, при търговските дейности. Тъй като понастоящем разпоредбите, предвидени в писаното законодателство, са достатъчно изчерпателни, в наши дни обичаят относително рядко представлява важен източник на правото. В някои области обаче, като договорното право, дори сега обичайното право има доста голямо значение.

Подготвителната законодателна дейност и съдебните решения също са източници на правото. Подготвителната законодателна дейност предоставя информация относно намерението на законодателя и по тази причина такива документи се използват при тълкуване на законодателството. Сред различните съдебни решения най-важни източници на правото са решенията на най-висшите съдилища, а именно решенията на Върховния съд и на Върховния административен съд. Решенията на тези две съдилища се наричат прецеденти. Въпреки че прецедентите нямат задължителна сила, на практика те са от голямо значение. Решенията на другите съдилища също биха могли да представляват важни източници на правото. В действителност, в случай, че решението на съд от по-ниска инстанция е окончателно, практиката на съдилищата от по-ниска инстанция може да бъде от голямо практическо значение.

Съдебната практика, общите принципи на правото и фактическите доводи също представляват национални източници на правото. Специфичната задача на съдебната практика е проучване на съдържанието на правната система — тълкуването и класификацията на законовите норми — и по тази причина тя също представлява важен източник на правото. Общите принципи на правото и практическите доводи също могат да представляват важни източници на правото. Както ще бъде обяснено по-долу, в йерархията на източниците на правото тези източници заемат по-ниска позиция от другите източници, споменати по-горе.

Международни източници на правото и право на Европейския съюз

Международните споразумения и другите международни задължения, поети от Финландия, представляват задължителни източници на правото във Финландия. Практиката на международните организации, които прилагат тези споразумения, също представлява важен източник на правото. Пример за такъв източник на правото е Конвенцията на Съвета на Европа за защита на правата на човека. Затова практиката на Европейския съд по правата на човека е от значение за тълкуването на конвенцията.

Като член на Европейския съюз Финландия е обвързана също така от неговите актове, регламенти и директиви. Това са едни от най-важните законодателни актове на Европейския съюз. Регламентите се прилагат пряко във всички държави-членки и държавите-членки трябва да транспонират директивите на Европейския съюз. По тази причина предварителната дейност при транспониране на законодателството също може да има определено значение за тълкуването на правото на Европейския съюз, въпреки че това значение е несъмнено много по-малко от значението, което се отдава на подготвителната дейност при националното законодателство.

Другите регулаторни инструменти на ЕС са обвързващи за Финландия в същата степен, в която те са обвързващи за останалите държави-членки. Решенията на Съда на Европейските общности също представляват важни източници на правото, тъй като те са част от корпуса от правни норми на ЕС.

Йерархия на правните норми

Финландските източници на правото обикновено се делят на силно обвързващи, слабо обвързващи и приемливи. Законите и обичаят са силно обвързващи източници. По тази причина те заемат най-високото място в йерархията. Прилагането на тези източници е официално задължение на правоприлагащите органи. Неприлагането им се счита за нарушение на служебните задължения. Йерархията в националното законодателство е следната:

1. Конституция
2. обикновени закони (парламентарни закони)
3. укази, издадени от президента на Републиката, Министерския съвет и министерствата
4. законови норми, издадени от органи от по-нисък ранг.

Слабо обвързващите източници на правото, а именно тези, които заемат по-ниско място в йерархията, са подготвителната законодателна дейност и съдебните решения. Несъблюдаването на тези източници не води до санкция на правоприлагащите органи за нарушение на служебните задължения, но се увеличава вероятността дадено решение да бъде оспорено пред съд от по-висока инстанция. Приемливите източници на правото включват съдебната практика, общите принципи на правото и фактическите доводи. Приемливите източници на правото не са обвързващи, но могат да бъдат използвани, за да подкрепят даден довод и по този начин да подсилват основанията, които мотивират решението.

Международните споразумения заемат същото място в йерархията, което заема инструментът, използван за транспонирането им във Финландия. Така, ако дадено международно споразумение се транспонира чрез закон, разпоредбите на това споразумение заемат същото място в йерархията, което заемат разпоредбите на закона. Ако обаче дадено международно задължение се транспонира чрез указ, неговите разпоредби заемат същото място в йерархията, което заемат разпоредбите на указа. Затова разпоредбите за транспониране са аналогични на националните разпоредби от същия йерархичен ранг.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Съгласно финландската конституция законодателната власт във Финландия е предоставена на парламента. Парламентът приема всички обикновени закони и извършва също така измененията на Конституцията. Приетите от парламента закони могат да оправомощат някои други органи да издават законови норми по определени въпроси. Въз основа на такова оправомощаване президентът на Републиката, правителството и отделните министерства могат да издават укази. Когато липсва разпоредба, в която да се посочва кой следва да издаде указа, той се издава от правителството. При определени обстоятелства орган от по-нисък ранг може също така да бъде оправомощен по силата на закон да постанови законови норми по определени въпроси. Това е възможно, когато са налице специални основания, свързани с предмета на въпросните норми, и когато степента на важност на тези норми не изисква те да бъдат постановени чрез закон или указ. Обхватът на такова оправомощаване също трябва да бъде ясно определен. Единствено споменатите по-горе органи имат правомощието да издават общозадължителни законови норми.

Процес на вземане на решения

Приемане и влизане в сила на законовите норми

За да бъде приет даден законодателен акт, той трябва да бъде представен на парламента за разглеждане под формата на предложение на правителството или като инициатива на член на парламента. Предложенията на правителството се изготвят в министерствата и след това се обсъждат на пленарно заседание на правителството. След това решението за това дали предложението на правителството да бъде внесено в парламента се взема на президентско равнище.

В парламента предложението на правителството първо се подлага на предварителен дебат, след което то се предава за разглеждане на парламентарна комисия. Комисията изслушва експертни мнения и изготвя доклад по предложението на правителството. След това въпросът се отнася за разглеждане на пленарно заседание на парламента, на което докладът на парламентарната комисия представлява основа за обсъждането. Решението за приемането на законопроект се взема на пленарно заседание на парламента на две четения. Парламентът може да приеме законопроект без да го изменя, да го измени или да го отхвърли. Следователно окончателното решение относно съдбата на законопроекта се взема от парламента. Обикновените законопроекти се приемат от парламента с обикновено мнозинство, а за изменение на Конституцията е необходимо квалифицирано мнозинство.

След приемането на законопроект от парламента, той се препраща на президента на Републиката за одобрение. Даден закон влиза в сила на датата, посочена в законопроекта, но не и преди публикуването си в държавния вестник „Законодателни актове на Финландия“.

Указите, издавани от президента на Републиката, правителството или дадено министерство, се изготвят в министерството, в чиято сфера е този въпрос. Що се отнася до президентските укази, президентът на Републиката взема решение за издаване на указ въз основа на предложения, внесени от правителството. Решението за издаване на правителствени укази се взема на пленарни заседания на правителството, а решението за издаване на министерски укази се взема от съответното министерство. Всички укази се публикуват в „Законодателни актове на Финландия“. Даден указ влиза в сила на датата, посочена в самия указ, но при всички случаи не влиза в сила преди датата на публикуването си в „Законодателни актове на Финландия“.

Законовите норми, постановени от органи от по-нисък ранг — които в практиката обикновено се наричат решения или правилници и наредби — се изготвят от съответния орган, който също така взема решение за тяхното приемане. Наредбите, приети от органи от по-нисък ранг, влизат в сила на предвидената дата и се публикуват в сборника с правилници и наредби на съответния орган.

Бази данни с правна информация

Finlex

 Finlex е правна информационна банка, която съдържа над тридесет бази данни. Законодателната информация, която се съдържа във Finlex, е организирана в шест бази данни. Тя включва, освен други неща, следното:

- база данни с преводи на финландските закони и укази, включително преводи на финландските парламентарни закони (предимно на английски език)
- консолидирани текстове на законите и указите (на финландски и шведски език)
- референтна база данни, която включва списък на измененията, направени на всеки един закон или указ
- закони и укази на езика саами.

Преводите на финландски закони и укази (предимно на английски език) се поместват в една база данни. Оригиналните текстове на законите и указите се поместват в отделни бази данни. Най-скоро приетите закони могат да бъдат намерени в „Законодателни актове на Финландия“ в електронен вариант.

Съдебната практика във Finlex е поместена в над десет бази данни. Тези бази данни съдържат прецедентите, установени от Върховния съд, и дела на Върховния административен съд, апелативните съдилища, административните съдилища и специализираните съдилища.

Другите бази данни, включени във Finlex, съдържат международните договори, вторичното законодателство и правителствените законопроекти.

Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Други бази данни

Освен Finlex във Финландия съществуват и други бази данни за законодателство, съдебна практика, правителствени законопроекти и правна литература. **Edilex** и **Suomen laki** предоставят изчерпателни правни онлайн информационни услуги. Както Edilex, така и Suomen laki включват бази данни, които съдържат национално законодателство, съдебна практика и други материали. За повечето услуги се изисква абонамент. WSOYPro е третата търговска услуга за правна информация във Финландия. По-голямата част от материалите могат да бъдат разглеждани само от абониращи потребители.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 30/06/2019

Настоящата страница съдържа информация относно правната система в Швеция.

Източници на правото

В Швеция има четири основни източника на правото: законодателство, подготвителни законодателни материали, съдебна практика и академична литература.

Законодателството е основният източник на правото. То се отпечатва и се обнародва в Държавния вестник на Швеция. Законодателството се приема под формата на закони (*lagar*), наредби (*förordningar*) и правилници (*föreskrifter*). Законите се приемат от Парламента на Швеция (*Riksdag*), наредбите — от правителството, а правилниците се издават от органите на публичната власт.

🏛️ **Парламентът** (*Riksdag*) е единственият публичен орган, оправомощен да приема нови закони или да изменя действащото законодателство. Приетото законодателство може да се отменя или изменя само с приемането на ново решение от Парламента.

Решенията на съдилищата, които образуват **съдебната практика**, имат важна роля за прилагането на законодателството. Това е особено меродавно за решенията на най-висшите съдилища — Върховния съд (*Högsta domstolen*) и Върховния административен съд (*Högsta förvaltningsdomstolen*).

Подготвителните законодателни материали, т.е. текстовете, изготвени във връзка със законотворческия процес, също се използват при прилагането на законодателството.

Процес на вземане на решения

Предложенията за приемане на нови закони или за изменение на действащи закони обикновено се внасят от правителството. Преди да отправи предложение за нов закон до парламента правителството обикновено трябва да проучи внимателно различните възможности. За тази задача се свиква специална проучвателна комисия.

Преди парламентът да реши дали да приеме предложен закон или изменение, предложението трябва да бъде разгледано от членове на парламента в рамките на парламентарна комисия. Съществуват петнадесет комисии, всяка от които има собствена област на компетентност, като транспорт или образование.

Съответната комисия представя на парламента своите препоръки — под формата на доклад на комисия — относно това какво решение следва да вземе парламентът по предложенията на правителството и депутатите. След това предложението се разглежда в пленарно заседание с оглед на вземането на окончателно решение.

Правителството отговаря за изпълнението на решенията на парламента и гарантира, че те се прилагат съгласно волята на последния. За тази цел то се подпомага от правителствените служби (*regeringskansli*), както и от всички министерства и около 300 публични образувания и служби.

Всички закони и наредби се публикуват в шведския Държавен вестник (*Svensk Författningssamling*, SFS), който е достъпен на хартиен носител и в интернет.

Бази данни с правна информация

Можете да намерите правна информация относно публичната администрация на уебсайта 🏠 [Lagrummet](#). На този портал могат да бъдат намерени връзки за достъп до правна информация от правителството, парламента, по-висшестоящи съдилища и правителствени агенции.

Достъпът до портала е **безплатен**.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от

съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 22/10/2015

Право на държавите-членки - Англия и Уелс

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация за правото и базите с юридически данни, свързани с правната система на Обединеното кралство, по-специално отнасящи се до юрисдикцията на Англия и Уелс.

Източници на правото

Основните източници на правото в юрисдикцията на Англия и Уелс в Обединеното кралство са:

- Първично законодателство под формата на **законали на парламента на Обединеното кралство (United Kingdom Parliament), Закони на Националното събрание на Уелс (National Assembly for Wales) и постановления (measures) на Националното събрание на Уелс**
- **Правото на Европейския съюз**
- Вторично законодателство (или подзаконови актове) под формата на **нормативни актове**, изготвени от Монарха, правителството на Обединеното кралство, правителството на Уелс (Welsh Assembly government) или друг орган. Някои други подзаконови актове могат да са изготвени като **административни заповеди**.
- **Обичайното право**, развивано чрез съдебни решения

Видове правни инструменти – описание

Първичното законодателство, или законодателните актове на парламента, се изготвят от парламента на Обединеното кралство (UK Parliament) в Лондон и могат да се отнасят за цялата територия или за която и да е част на Обединеното кралство. Националното събрание на Уелс може да приема законодателство в 20 области, изброени в приложение 7 към **3-ия закон за управлението на Уелс (Government of Wales Act)** от 2006 г. Друго първично законодателство под различни форми може да бъде изготвяно от суверена по силата на изключителни права (royal prerogative), например кралски укази в Съвета, прокламации, кралски разрешителни, кралски указания, нормативи и свидетелства за патенти.

Вторичното законодателство се изготвя съгласно правомощията, предоставени от закон на Нейно величество в Съвета или съгласно този закон на министър, ведомство (министерство), министрите на Уелс или на друг орган или лице. Това също така се нарича делегирано или вторично законодателство, а законът, предоставящ това право, се нарича овластяващ, упълномощаващ или „основен“ акт. Вторичното законодателство може да се нарича по различен начин: например кралски указ в Съвета, нормативи или правилници, като те обобщено се наричат „нормативни актове“ или „нормативни правила“.

През юли 1999 г. определени законодателни правомощия бяха прехвърлени от парламента на Обединеното кралство към Националното събрание на Уелс в Кардиф. На Събранието беше дадено правото да изготвя нормативни актове, които засягат Уелс, но първичното законодателство по въпросите на Уелс продължи да бъде изготвяно от парламента на Обединеното кралство. След **Закона за управлението на Уелс от 2006 г.**, на Събранието беше дадено правото да приема постановления (първично законодателство) по въпроси, свързани с Уелс, за които парламентът на Обединеното кралство е одобрил разпореждания за законодателна компетентност по въпроси, посочени в този закон. Постановленията обаче трябва да бъдат представени за одобрение от суверена в Съвета, преди да станат закон. Събранието отговаря за въпроси, включващи икономическото развитие, образованието, околната среда, здравеопазването, жилищното строителство и настаняване, туризма и транспорта, но не отговаря за гражданското и наказателното право. Законодателството на Уелс, създадено от Събранието и министрите на Уелс (правителството на Уелс), се изготвя на английски и на уелски език.

Правото да се сключват **международни договори** от името на Обединеното кралство принадлежи на Короната (the Crown) — т.е. на суверена съгласно кралските изключителни права (royal prerogative), които действат по предложение на правителството на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство в момента няма официална роля при

сключването на договори, но когато определен договор изисква промяна в законодателството на Обединеното кралство или отпускането на държавни парични средства, парламентът гласува по този въпрос по обичайния начин. Всички договори на Европейския съюз изискват законодателство, за да могат да се прилагат в Обединеното кралство и поради тази причина подлежат на парламентарен контрол. Когато Законът за конституционна реформа и управление от 2010 г. влезе в сила, даден договор няма да може да бъде ратифициран, освен ако а) министър на Короната е представил на парламента копие от договора, б) договорът е бил публикуван и в) е изминал срок от 21 дни, в който нито една от камарите на парламента не е излязла с решение, че договорът не трябва да се ратифицира.

Йерархия на правните норми

Когато има съткновения между различните източници на правото, основното място за разрешаването им са съдилищата. Спорове относно тълкуването на законодателството също могат да бъдат решавани от съдилищата. Тъй като обаче в Обединеното кралство няма „писана конституция“, не е възможно да се оспори законодателен акт на парламента в съда, въз основа на твърдение, че е „неконституционен“. **Конституционната доктрина за „парламентарен суверенитет“** предвижда, че парламентът на Обединеното кралство е върховният законодателен орган — в смисъл, че той може да създаде и отмени всеки закон и че никой орган не може да отхвърли или оспори валидността на законодателен акт на парламента.

Доктрината за парламентарен суверенитет обаче е ограничена от членството на Обединеното кралство в Европейския съюз. По силата на Закона за Европейските общности от 1972 г., правото на Европейския съюз представлява част от правото на Англия и Уелс (и Шотландия и Северна Ирландия). Вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано така, че да е в съответствие с правото на Съюза, когато това е възможно.

Законът за човешките права от 1998 г., който интегрира Европейската конвенция за правата на човека в правото на Обединеното кралство, предоставя на съдилищата още едно правомощие, по силата на което те могат да оспорват законодателни актове на парламента. Доколкото е възможно, вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано в съответствие с правата, заложи в Конвенцията.

Решенията на съдилищата, и по-специално тези на апелативните съдилища, играят важна роля за развитието на правото. Те не само излизат с авторитетни решения относно тълкуването на законодателството, но също така съставят основата на обичайното право, която произтича от съдебни решения по предишни казуси (или съдебна практика).

Що се отнася до това кои съдебни решения са обвързващи за кои съдилища, общият принцип е, че даден съд е обвързан с по-ранните решения, издадени от по-висшестоящ съд.

По отношение на правото Европейския съюз, **Съдът на Европейския съюз** е най-висшият орган. Лордовете-съдии (Law Lords) в Камарата на лордовете (House of Lords) действаша като Върховен съд на Обединеното кралство, но бяха заменени от новия Върховен съд, който започна да работи на 1 октомври 2009 г. Съществуващите тогава лордове-съдии станаха първите съдии във Върховния съд, а старшият лорд-съдия стана негов председател.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми и за процеса на вземане на решения

Първичното законодателство се изготвя от **парламента на Обединеното кралство** в Лондон. Преди дадено **законодателно предложение** (наричано проектозакон) да стане законен акт на парламента, то трябва да бъде одобрено и от двете камари на парламента (Houses of Parliament): Камарата на общините (House of Commons) и Камарата на лордовете (House of Lords). В двете камари протичат следните етапи:

- Първо четене (официално представяне на проектозакона без разискване)
- Второ четене (общо разискване)
- Етап на комисиите (подробно проучване, разискване и изменения. В Камарата на общините този етап най-общо се провежда в комисия по обществени законопроекти)
- Етап на докладване (възможност за допълнителни изменения)
- Трето четене (последна възможност за разискване; изменения са възможни в Камарата на лордовете).

След като даден законопроект бъде приет и в двете камари, той се връща в първата камара (откъдето е започнало разглеждането), за да бъдат взети под внимание измененията на втората камара.

По окончателния текст трябва да има съгласие и от двете камари. Може да има няколко цикъла на движение между двете камари, докато бъде постигнато съгласие по всяка дума в законопроекта. След като бъде постигнато такова, законопроектът може да бъде предложен за кралско одобрение (Royal Assent).

Първично законодателство се изготвя също и от **Националното събрание на Уелс (National Assembly for Wales)**. Преди даден законопроект да се превърне в закон, той трябва да бъде обсъден и приет от Националното събрание и да е получил кралско одобрение от монарха. Закон на Националното събрание е закон, приложим на цялата територия на Уелс, в областите в които се прилага:

В общия случай процесът за разглеждане на правителствените проектозаконали от Националното събрание се провежда на четири етапа:

- Етап 1 – обсъждане на общите принципи на предложения закон или мярка от законодателна комисия (или комисии) и приемане на тези общи принципи от Събранието
- Етап 2 – подробно обсъждане от законодателна комисия на предложения закон или мярка и на всички изменения, внесени от членовете на Събранието
- Етап 3 – подробно обсъждане от страна на Събранието на предложения закон или мярка и всички изменения, внесени от членовете на Събранието. Председателят решава кои изменения да бъдат разгледани от Събранието.
- Етап 4 – гласуване в Събранието за приемане на окончателния текст на предложения закон или мярка

Когато даден законопроект е минал през всички парламентарни етапи в парламента на Обединеното кралство или Националното събрание на Уелс, той се изпраща на суверена за **кралско одобрение**, след което той става **закон**. Постановленията на Националното събрание на Уелс трябва да бъдат представени за одобрение на кралицата в Съвета.

Първичното законодателство може най-общо да бъде изменяно или отменяно само от ново първично законодателство. Има обаче изключения, при които определени изменения и отменяния могат да бъдат направени чрез нормативен акт. Това се отнася за случаите, когато с тях се прилагат задължения по правото на ЕС или се въвежда законодателна реформа, която намалява или премахва регулаторни тежести. Такива разпоредби обаче трябва да бъдат одобрени с потвърдително решение от двете камари на парламента преди да бъдат влязат в сила.

Първичното законодателство влиза в сила съгласно **разпоредбите за влизане в сила**, посочени в съответния закон или постановление. В закона или постановлението може да се посочи конкретна дата на влизане в сила. Това може да е в момента на получаване на кралско одобрение, на конкретна дата (обикновено най-малко два месеца след кралското одобрение) или на дата, която ще бъде посочена от даден министър или министерство чрез разпореждане за влизане в сила (нормативен акт). За различните разпоредби на даден закон могат да бъдат определени различни дати.

Датата на влизане в сила на всеки вторичен законодателен документ обикновено се посочва в самия него. По изключение, датата на влизане в сила може да бъде обявена с публикуването на съобщение в официалните вестници (London Gazette).

Бази данни с правна информация

 [Legislation.gov.uk](https://legislation.gov.uk) се администрира от Националния архив и представлява официалният портал на законодателството на Обединеното кралство.

Legislation.gov.uk предоставя достъп до законодателството, приложимо във всички юрисдикции (Англия, Шотландия, Уелс и Северна Ирландия). На уебсайта могат да бъдат намерени всички общи законодателни актове от 1988 г. насам, по-голямата част от влязлото в сила преди 1988 г. първично законодателство (в оригинал и изменени версии) и голяма част от вторичното законодателство, което все още е в сила, от 1948 г. насам.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Право на държавите-членки - Северна Ирландия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация за базите данни с юридическа и правна информация в Обединеното кралство, като се поставя акцент на правната система на Северна Ирландия.

Източници на правото

Основните източници на правото в юрисдикцията на Северна Ирландия в Обединеното кралство са:

- **Първично законодателство** под формата на законодателни актове на Парламента на Обединеното кралство (*United Kingdom Parliament*) и законодателни актове на Събранието на Северна Ирландия (*Northern Ireland Assembly*). Някои актове от първичното законодателство, отнасящо се за Северна Ирландия, се изготвят от суверена в рамките на Съвета (*Sovereign in Council*) като например кралски укази, утвърдени в рамките на Съвета (*Orders in Council*) (които са нормативни актове);
- **Правото на Европейския съюз;**
- **Вторично законодателство (или подзаконови актове)** под формата на подзаконови актове и подзаконови правила на Северна Ирландия. Някои други подзаконови актове могат да бъдат изготвени под формата на административни заповеди;
- **Общо право (*commonlaw*)**, развивано чрез съдебните решения.

Видове правни инструменти — описание

Първичното законодателство, или **законодателните актове на Парламента**, се приема от Парламента на Обединеното кралство в Лондон и може да се прилага на цялата територия или за която и да е част на Обединеното кралство. Наред с това Парламентът на Обединеното кралство е одобрил прехвърлянето на законодателни правомощия на децентрализираните парламенти и събрания, съгласно които те могат да приемат първично законодателство по ограничен брой теми, което се прилага в рамките на техните собствени юрисдикции. Друго първично законодателство под различни форми може да бъде утвърждавано от суверена по силата на изключителни права, например кралски укази, утвърдени в рамките на Съвета (*Orders in Council*), прокламации (*proclamations*), кралски заповеди (*royal warrants*), кралски указания (*royal instructions*), наредби (*regulations*) и отворени кралски грамоти (*letters patent*).

Вторичното законодателство се изготвя съгласно правомощията, предоставени със или съгласно закон на Нейно величество или от министър, ведомство (министерство), изпълнителен или друг орган или лице в Северна Ирландия. То се нарича също **делегирано, т.е. вторично, законодателство**, а законът, с който се прави оправомощаването, се нарича овластяващ, оправомощаващ или „основен“ закон. Вторичното законодателство може да бъде под различни наименования: например кралски указ, утвърден в рамките на Съвета, наредба или правилник, като те обобщено могат да се нарекат „подзаконови инструменти“ или „подзаконови правила“.

В Северна Ирландия законодателството включва закони (наричани „Act“ или „statute“), които може да са приети от Парламента на Обединеното кралство, Парламента на Северна Ирландия (през периода 1921-1972 г.) или Събранието на Северна Ирландия в Белфаст. В различни периоди делегираните правителства в Северна Ирландия са били разпуснати и голяма част от законодателството се е съдържало в „кралските укази, утвърдени в рамките на Съвета“, които технически погледнато представляват вторично законодателство, но се използват като първично законодателство. Законодателството в Северна Ирландия обхваща също така подзаконови норми — вторично законодателство или подзаконови актове — приети на основание на законодателен акт на Парламента на Обединеното кралство, кралски указ, утвърден в рамките на Съвета или законодателен акт на Събранието на Северна Ирландия.

Правото да се сключват **международни договори** от името на Обединеното кралство принадлежи на Короната (*the Crown*) — т.е. съгласно изключителните кралски прерогативи това право принадлежи на суверена, който действа по предложение на правителството на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство няма официална роля при сключването на договорите, но когато определен договор изисква промяна в законодателството на Обединеното кралство или отпускането на държавни парични средства, парламентът гласува по този въпрос по обичайния начин. Всички договори на Европейския съюз изискват да бъде прието законодателство, за да могат да се прилагат в Обединеното

кралство и поради тази причина подлежат на парламентарен контрол. Членове 20 — 25 от Закона за конституционна реформа и управление от 2010 г. (*Constitutional Reform and Governance Act*) влязоха в сила на 11 ноември 2010 г. и според тях международните договори може да бъдат ратифицирани само ако: а) Министър на Короната предварително е представил копие от договора на Парламента б) договорът е бил публикуван и в) е изтекъл срок от 21 дена, без някоя от двете камари на Парламента да е решила, че договорът не трябва да се ратифицира.

Йерархия на правните норми

Когато има противоречия между различните източници на правото, основното място за разрешаването им са съдилищата. Спорове относно тълкуването на законодателството също могат да бъдат решавани от съдилищата. Тъй като обаче в Обединеното кралство няма „писана конституция“, законодателен акт на парламента не може да бъде оспорен пред съда въз основа на твърдение, че е „противоконституционен“. Според **конституционната доктрина за „парламентарен суверенитет“** Парламентът на Обединеното кралство е върховният законодателен орган, в смисъл, че той може да приеме и отхвърли всеки закон и че никой друг орган не може да отмени или оспори валидността на законодателен акт на Парламента.

Доктрината за парламентарен суверенитет обаче е ограничена от членството на Обединеното кралство в Европейския съюз. По силата на Закона за Европейските общности от 1972 г. правото на Европейския съюз представлява част от правото на Северна Ирландия. Вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано така, че да е в съответствие с правото на Европейския съюз, когато това е възможно.

Законът за правата на човека от 1998 г., който въведе Европейската конвенция за защита на правата на човека в правото на Обединеното кралство, предоставя на съдилищата още едно правомощие, по силата на което могат да поставят под въпрос законодателните актове на парламента. Доколкото е възможно, вътрешното законодателство трябва да бъде тълкувано в съответствие с правата, заложи в Конвенцията.

Решенията на съдилищата, и по-специално на апелативните съдилища, играят важна роля за развитието на правото. От една страна в тях се дават авторитетни решения относно тълкуването на законодателството, а от друга — те са в **основата на общото право** (*common law*), което произтича от съдебните решения по предишни казуси (т.нар. съдебна практика). Общият принцип е, че съдилищата са обвързани от по-ранните решения, постановени от по-висшестоящи съдилища. По отношение на правото на Европейския съюз, Съдът на Европейския съюз е най-висшият орган. По-рано лордовете-съдии (*Law Lords*) в Камарата на лордовете (*House of Lords*) са изпълнявали функциите на Върховен съд на Обединеното кралство, но те бяха заменени от новия Върховен съд (*Supreme Court*), който беше създаден на 1 октомври 2009 г. Действащите лордове-съдии станаха първите съдии във Върховния съд, а старшият лорд-съдия бе назначен за негов председател.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми и за процеса на вземане на решения

Първичното законодателство се приема от **Парламента на Обединеното кралство** в Лондон. Преди едно **законодателно предложение** (наричано законопроект) да се превърне в законов акт на парламента, то трябва да бъде одобрено и от двете камари на парламента (*Houses of Parliament*): Камарата на общините (*House of Commons*) и Камарата на лордовете (*House of Lords*). В двете камари протичат следните етапи:

- първо четене (официално представяне на законопроекта без разискване);
- второ четене (общо разискване);
- етап на разглеждане в комисиите (подробно разглеждане, разискване и изменения. В Камарата на общините този етап най-общо се провежда в комисия по обществени законопроекти);
- етап на докладване (възможност за допълнителни изменения);
- трето четене (последна възможност за разискване; изменения са възможни в Камарата на лордовете).

След като даден законопроект е бил разгледан и в двете камари, той се връща в първата камара (откъдето е започнало разглеждането), за да бъдат взети под внимание измененията на втората камара.

По окончателния текст трябва да има съгласие и от двете камари. Може да има няколко цикъла на размяна на проекта между двете камари, докато бъде постигнато съгласие по всяка дума в законопроекта. След като бъде постигнато такова, законопроектът може да бъде предложен за кралско одобрение (*Royal Assent*).

В **Събранието на Северна Ирландия** протича подобна процедура (включваща внасяне на законопроект, разглеждане, разискване и гласуване), въпреки че в него има само една камара. Законопроекти могат да се изготвят от министри, комисии и индивидуални членове на Събранието, които ги представят на председателя на Събранието (*the Speaker*) за разглеждане в пленарно заседание. Ако председателят се убеди, че предложенията попадат в компетентността на Събранието, законопроектът се внася и разисква в камарата. Следващият етап е разпределяне на законопроекта към съответната законодателна комисия за подробното му разглеждане. Комисията докладва за работата си на Събранието, като дава възможност на членовете подробно да проучат законопроекта и да предложат изменения към него. След това той се разглежда отново от Събранието и се провежда заключително гласуване.

Когато даден законопроект е минал през всички етапи в Парламента на Обединеното кралство или Събранието на Северна Ирландия, той се изпраща на суверена за кралско одобрение, след което се превръща в **закон**.

Първичното законодателство може по принцип да бъде **изменяно или отменяно** само от ново първично законодателство. Има обаче изключения, при които определени изменения и отменяне могат да бъдат направени чрез подзаконов акт — когато с тях се изпълняват или въвеждат задължения според правото на ЕС или се въвежда законодателна реформа, която намалява или отстранява регулаторни тежести. Такива разпоредби обаче трябва да бъдат одобрени с утвърдителна резолюция от двете камари на Парламента преди да бъдат приети.

Първичното законодателство влиза в сила съгласно **разпоредбите за влизане в сила**, посочени в съответния закон или мярка. В закона или мярката може да се посочи конкретна дата на влизане в сила. То може да настъпи в момента на получаване на кралското одобрение, на конкретна дата (обикновено най-малко два месеца след кралското одобрение) или на дата, която ще бъде посочена от даден министър или министерство чрез разпореждане за влизане в сила (подзаконов акт). За различните разпоредби на даден закон могат да бъдат определени различни дати.

Датата на влизане в сила на всеки вторичен законодателен акт обикновено се посочва в самия него. По изключение, датата на влизане в сила може да бъде обявена с публикуването на съобщение в държавните вестници (*London Gazette* или *Belfast Gazette*).

Бази данни с правна информация

Съществуват няколко бази данни с правна информация.

- [Уебсайтът със законодателството на Обединеното кралство](#) съдържа пълните текстове на **цялото първично законодателство**, прието от Парламента на Обединеното кралство, Шотландския парламент (*Scottish Parliament*), Събранието на Северна Ирландия и Националното събрание на Уелс (*National Assembly for Wales*), заедно с цялото вторично законодателство, което е в сила за Обединеното кралство като цяло или за части от Обединеното кралство. Достъпът до информацията е безплатен.
- **Преразгледаното първично законодателство**, приложимо във всички части на Обединеното кралство от 1235 г. до днес, може също да бъде намерено на [уебсайта със законодателството на Обединеното кралство](#).

Връзки по темата

[Уебсайт със законодателството на Обединеното кралство](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 28/08/2018

Право на държавите-членки - Шотландия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [en](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Настоящата страница ви предоставя информация за базите с юридически и правни данни в Обединеното кралство, по-специално във връзка с юрисдикцията на Шотландия.

Източници на правото

Основните източници на правото в юрисдикцията на Шотландия в Обединеното кралство са:

- Първично законодателство под формата на **законодателни актове на парламента на Обединеното кралство (*Acts of the United Kingdom Parliament*)** и **законодателни актове на парламента на Шотландия (*Acts of the Scottish Parliament*)**.
- **Право на Европейския съюз.**
- Вторично законодателство (или подзаконови актове) под формата на **нормативни актове и нормативни актове на Шотландия**. Някои други подзаконови актове могат да са изготвени като **административни заповеди**.
- **Общо право**, развивано чрез съдебни решения.

Видове правни инструменти — описание

Първичното законодателство или **законодателните актове на парламента (*Acts of Parliament*)** се изготвят от парламента на Обединеното кралство в Лондон и могат да се прилагат на цялата територия или в която и да е част на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство също така е одобрил **прехвърлянето на законодателни правомощия** на делегираните парламенти и събрания, съгласно които те могат да изготвят първично законодателство, обхващащо ограничен брой теми, което ще се прилага в рамките на техните собствени юрисдикции. Друго първично законодателство под различни форми може да бъде изготвено от суверена, по силата на изключителни права, например кралски укази в Съвета, прокламации, кралски разрешителни, кралски указания, норми и свидетелства за патенти.

Вторичното законодателство се изготвя съгласно правомощия, предоставени от или съгласно статута на Нейно величество в Съвета или този на министри, ведомства (министерства), министрите на Шотландия или друг орган или лице. То също така се нарича **делегирано или вторично законодателство**, а статутът, предоставящ това правомощие се нарича овластяващ, упълномощаващ или „основен“ акт. Вторичното законодателство може да се нарича по различен начин (например кралски укази в Съвета, норми или правилници), като те всички се наричат обобщено „нормативни актове“ или „нормативни актове на Шотландия“.

Т. нар „Шотландски акт“ (*Scotland Act*) от 1998 г. създаде и делегира правомощия на парламента на Шотландия в Единбург. Той възстанови (след провеждане на референдум) правото на отделен парламент на Шотландия, което е било отнето при подписване на унията с Англия и Уелс през 1707 г. Тъй като обаче Шотландия продължава да бъде част от Обединеното кралство, парламентът на Обединеното кралство все още може да приема законодателни актове в определени области. Парламентът на Шотландия може да приема първично законодателство в тематични области, делегирани му съгласно „Шотландския акт“ от 1998 г. (и „Шотландския акт“ от 2012 г.). Те включват: здравеопазване, образование, местна власт, социална дейност, жилищно строителство, планиране, туризъм и икономическо развитие, някои аспекти на транспорта; правосъдие, свобода и сигурност, включително повечето аспекти на частното и наказателното право, полицейски и противопожарни служби, много аспекти на околната среда, селското стопанство и риболова, спорта и изкуствата и изпълнението на международни задължения в делегираните области. С „Шотландския акт“ от 2012 г. тези делегирани правомощия се разширяват и в области като данъчното облагане (за някои аспекти). Нормативни актове на Шотландия също така могат да бъдат изготвяни от министрите на Шотландия съгласно правомощията, делегирани им от законодателни актове на парламента на Обединеното кралство или тези на парламента на Шотландия.

Правото да се сключват **международни договори** от името на Обединеното кралство принадлежи на Короната (*Crown*), т.е. суверена, съгласно изключителните кралски права (*Royal Prerogative*), който действа по съвет на правителството на Обединеното кралство. Парламентът на Обединеното кралство няма официална роля в сключването на договори, но когато определен договор изисква промяна в законодателството на Обединеното кралство или отпускане на държавни парични средства, парламентът гласува по този въпрос по обичайния начин. Всички договори на Европейския съюз изискват законодателство, за да могат да се прилагат в Обединеното кралство и следователно подлежат на парламентарен контрол.

Йерархия на правните норми

Когато има противоречия между различните източници на правото, основното място за разрешаването им са съдилищата. Спорове относно тълкуването на законодателството, също могат да бъдат решавани от съдилищата. Тъй като обаче в

Обединеното кралство няма „писана конституция“, не е възможно да се оспори законодателен акт на парламента в съда, въз основа на твърдението, че е „неконституционен“. **Конституционната доктрина за „парламентарен суверенитет“** предвижда, че парламентът на Обединеното кралство е върховният законодателен орган, в смисъл че той може да създаде и отхвърли всеки закон и че никой друг орган не може да отхвърли или оспори валидността на законодателен акт на парламента.

Доктрината за парламентарен суверенитет обаче е ограничена от членството на Обединеното кралство в Европейския съюз. По силата на Закона за Европейските общности от 1972 г. **правото на Европейския съюз** представлява част от правото на Англия и Уелс (и Шотландия и Северна Ирландия). Вътрешното законодателство трябва да се тълкува така, че да е в съответствие с правото на Европейския съюз, когато това е възможно.

Законът за човешките права от 1998 г., който включва Европейската конвенция за защита на правата на човека в правото на Обединеното кралство, предоставя на съдилищата още едно правомощие, по силата на което да оспорват законодателните актове на парламента. Доколкото е възможно, вътрешното законодателство трябва да се тълкува в съответствие с правата, заложи в Конвенцията.

Решенията на съдилищата и по-специално на апелативните съдилища играят важна роля в развитието на закона. Те не само представят авторитетни решения относно тълкуването на законодателството, но също така определят основата на общото право, което произтича от съдебни решения по предишни казуси (или съдебна практика). Общо, що се отнася до това кои съдебни решения за кои съдилища са обвързващи, общия принцип е, че даден съд е обвързан с по-ранните решения, издадени от по-висшестоящ съд. По отношение на правото на Европейския съюз Съдът на Европейския съюз е най-висшият орган. **Върховният съд по правораздаване (*High Court of Justiciary*)** е върховния наказателен съд в Шотландия, докато **лордовете-съдии (*Law Lords*)** в Камарата на лордовете са действали като Върховен съд по граждански дела в Шотландия (*Supreme Court for Civil matters*). Те обаче ще бъдат заменени от новия Върховен съд (*Supreme Court*), който ще започне да работи на 1 октомври 2009 г. Настоящите лордове-съдии ще станат първите съдии във Върховния съд, а старшият лорд-съдия ще стане негов председател.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми и процеса на вземане на решения

Първичното законодателство се изготвя от парламента на Обединеното кралство в Лондон. Преди дадено **законодателно предложение** (наричано законопроект) да стане **законодателен акт на парламента**, то трябва да бъде одобрено и от двете камари на парламента (*Houses of Parliament*): Камарата на общините (*House of Commons*) и Камарата на лордовете (*House of Lords*). И в двете камари протичат следните етапи:

- Първо четене (официално представяне на законопроекта без обсъждане)
- Второ четене (общо обсъждане)
- Етап на комисиите (подробно проучване, обсъждане и изменения. В Камарата на общините този етап най-често се провежда в комисиия по обществени законопроекти)
- Отчетен етап (възможност за допълнителни изменения)
- Трето четене (последна възможност за обсъждане, изменения са възможни в Камарата на лордовете)

След като даден законопроект бъде приет и от двете камари, той се връща в първата камара (откъдето е започнало обсъждането), за да бъдат взети под внимание измененията на втората камара.

По окончателния текст трябва да има съгласие и от двете камари. Между двете камари може да има няколко цикъла на движение, докато се постигне съгласие по всяка дума в законопроекта. След като бъде постигнато такова, законопроектът може да бъде предложен за кралско одобрение (*Royal Assent*).

В парламента на Шотландия протича подобен процес на представяне, разглеждане, обсъждане и гласуване на законопроекта, въпреки че в делегирания парламент съществува само **една единствена камара**. Има три етапа:

- **Етап 1:** Съответната парламентарна(и) комисия(и) събира сведения относно законопроекта и представя доклад за общите принципи на законопроекта. След това докладът се разглежда на заседание на парламента и се провеждат дебати дали да бъдат одобрени основните принципи на законопроекта. Ако парламентът постигне съгласие, законопроектът преминава към етап 2.
- **Етап 2:** Законопроектът се разглежда подробно от комисия или в някои случаи от общо събрание на парламента. Промени, известни като изменения в законопроекта, могат да бъдат направени на този етап.

- **Етап 3:** Законопроектът отново се обсъжда на заседание на парламента. Могат да бъдат направени допълнителни изменения, след което в парламента се провеждат дебати и се решава дали да бъде приет окончателния вариант на законопроекта.

Когато даден законопроект е преминал през всички парламентарни етапи в парламента на Обединеното кралство или парламента на Шотландия, той се изпраща на суверена за **кралско одобрение**, след което става **законодателен акт**. В Шотландия има четириседмичен период в който той може да бъде оспорен от юридическите съветници, ако те считат, че попада извън законодателните правомощия на парламента на Шотландия.

Първичното законодателство може най-общо да бъде **изменяно или отменяно** само от ново първично законодателство. Има обаче изключения, съгласно които определени изменения или отменения могат да бъдат направени чрез нормативен акт — когато с тях се прилагат задължения към Европейския съюз или се въвежда законодателна реформа, която намалява или отстранява регулаторни тежести. Такива разпоредби обаче трябва да бъдат одобрени с потвърдително решение и от двете камари на парламента, преди да бъдат направени.

Първичното законодателство влиза в сила съгласно **разпоредбите за влизане в сила**, които са посочени в закона. В него може да се посочи конкретна дата на влизане в сила. Това може да в момента на получаване на кралско одобрение, на конкретна дата (обикновено поне два месеца след кралско одобрение) или датата да бъде определена от министър или ведомство чрез разпореждане за влизане в сила (нормативен акт). За различните разпоредби на даден закон може да бъдат определени различни дати.

Датата на влизане в сила за всеки документ от вторичното законодателство обикновено се посочва в самия него. По изключение, датата на влизане в сила може да бъде публикувана в съобщение в официалните вестници (*London Gazette* или *Edinburgh Gazette*).

База данни с правна информация

Съществуват няколко бази данни с правна информация:

- Уебсайтът на [Държавната информационна служба \(Office of Public Sector Information, OPSI\)](#) предоставя пълните текстове на **цялото първично законодателство**, както е прието от парламента на Обединеното кралство, парламента на Шотландия, Събранието на Северна Ирландия (*Northern Ireland Assembly*) и Националното събрание на Уелс (*National Assembly for Wales*), заедно с **цялото вторично законодателство**, което е в сила за Обединеното кралство като цяло или за части от Обединеното кралство. Достъпът до информацията е безплатен.
- **Преразгледаното първично законодателство**, което обхваща всички части на Обединеното кралство от 1235 г. до днес, може да бъде намерено в [Базата данни със закони на Обединеното кралство \(UK Statute Law Database\)](#). Достъпът до информацията е безплатен.

Въпреки че **цялото законодателство на Шотландия** е достъпно на уебсайта на OPSI, цялото първично и вторично законодателство на Шотландия, което е прието и изготвено след делегирането през 1999 г., също и на интернет страницата на [Канцеларията на кралската печатница за Шотландия \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#). Достъпът до информацията е безплатен.

[Уебсайтът за законодателството в Обединеното кралство \(Legislation.gov.uk\)](#) е официалният портал за цялото законодателство на Обединеното кралство. В него са включени както OPSI, така и базите данни със закони. Legislation.gov.uk заменя също законодателството, публикувано на уебсайта на Канцеларията на кралската печатница за Шотландия.

Връзки по темата

[Държавна информационна служба \(Office of Public Sector Information\) \(OPSI\)](#), [Бази данни със закони \(Statute Law Database\)](#), [Уебсайтът за законодателството в Обединеното кралство \(Legislation.gov.uk\)](#), [Канцелария на кралската печатница за Шотландия \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има

съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 30/04/2019